

NÉPI EGYSÉG

BRASOV-BRASSÓ

Szerkesztőség: Str. Argintarilor (Otăs-a.) 16, Távbeszélő 17-58
Kiadóhivatal: Piața Gh. Enescu (Rózsater) 2, Távbeszélő 22-40
Készítők: nem fizetnek meg. Szerkesztő: fogadó óra csütörtökön 16-18 óráig. Kiadóhivatali órák: naponta 8-15 óráig

POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: KURKÓ GYÁRFÁS

Bejegyezve a brassói törvényszéken G. II. 1768/1944 szám alatt
Engedélyezte: Cenzura Militară a Presei sub No 1437.7.X.1944

Előfizetés egy hónapra 1500 lej

HIRDETÉSI DÍJAK: Hírvonatban, hirdetésményben, nyitlatterben szavanként 200. — lej (legkevesebb 20 szö). Kereslet hirdetés négyzetem-ként 200. — lej. Gyászjelentés négyzetem-ként 250. — lej. Közzétűlési meghívók és mérlegek négyzetem-ként 1200. — lej

HALLJUK AZ ANGYAL SZAVÁT

Irta: Szemlér Ferenc

Múlt karácsonyok közeledtekor behunytuk a szemünket és a jelen gondjai, fáradsalmi és nehézségei közül visszamenekültünk a gyermekkorba. Visszamenekültünk abba a fenyőfa-illatos meleg, csillogó légkörbe, amely körülölelte és megnyugtatót, mert egy pillanatra, egy órára vagy egy napra a csodák és a valóságatlanságok világába vitt el.

Jó volt ez a menekülés mert megnyugtatta az ember lelkét s egy pillanatra elhitette, hogy könnyű élni. De mégis csak menekülés volt, elfordulás a valóságtól, amelyet szeretettünk volna elefejtetni.

Az ideai karácsony immár nem hasonlít az elmúlt karácsonyhoz. Nem hasonlít, mert nem szükséges a valóságból kimenekülnünk. Ez a valóság most már a miénk, a szabadság valósága és hogyha fel akarunk lélegezni, meg akarunk könnyebbülni, akkor nem behunyjuk a szemünket, hanem ellenkezőleg, ki kell nyitnunk. hogy magunk körül tekintve meggyőződhessünk életünk formájának és irányának megváltozásáról.

Mindnyájan tudjuk, hogy így igaz és mégis súlyos félelmek és komor nehézségek tornyosulnak bennünk és körülötte. A béke karácsonya ez, az első békés esztendő karácsonya, de ezt a békét még csak a fegyverek nyugvása, nem pedig a bőség és a teljesség jelenti. Ebben az esztendőben világszerte a szegénység és a szűkség ünnepe. Ebben az esztendőben egyes országokban és egyes népeknél maga az éhínség kopogtat. Ebben az esztendőben közülünk nagyon kevesen gyujtanak karácsonyfát és még kevesebben ülnek le bő karácsonyi vacsorához. Mert ebben az esztendőben tör ránk mindaz a sok kísértet, amelyet az annyi éven át szabadon hagyott fasizta szellem reánk bocsátott.

Sok ember szívét gond és bubánat szorítja emiatt. Azt suttoják magukban, hogy ez nem is igazi karácsony, hiszen a karácsony békét jelent a földön az embereknek. Körülötte pedig a gond gomolyog és keserű füstje eltakarja a karácsonyfa csillogó gyertyáit.

Vajon igazuk van-e ezeknek az embereknek? Nem, nincs igazuk!

Nem azért nincs igazuk, mert a körülötte settengő árnyak csak képzeletünk szüleményei volnának. Az árnyékok mögött csakugyan sötét hatalmak húzódnak meg. Hanem azért nincs igazuk, mert nyugtalan elméjük csak az árnyékokat látja, fáradt szemük csak a sötétbe pillant és nem akarja észrevenni a betlehemi csillagot, amely pedig már fölöttünk világít.

A béke első karácsonyán kellene

pedig számot vetniök azzal, hogy tulajdonképpen mindannyian a sors kegyeltjei vagyunk. Hosszu évek és még hosszabb hónapok óta tombolt körülötte és legszörnyűbb zivatar, amelyben milliók és milliók vesztették életüket, de mi még mindig élünk. Harci repülőgépek szállottak át fejük fölött, bombákat dobtak városokra, ám minket egyetlen szilánk

sem talált el. Ostromlott és ostromló csapatok csaptak össze fejük fölött és mi felfoghatatlan és megérthetetlen csoda folytán megmenekültünk. Körülötte egész világok omlottak törmeléké, nekünk azonban egy hajunk szála sem görbült meg. Ismét ajándékba kaptuk az életünket attól a hatalmas véletlentől, amely sorsunkat irányítja. Ezt az ajándékot érté-

kelnünk kellene. És illően meg kellene köszönnünk.

Nincs igazuk azoknak, akik csak buslakodnak, csak bánkodnak és az elmaradt karácsonyfa miatt a végpusztulás ígét mormolgatják magukban. Nem a végpusztulás áll előttünk, hanem az élet. Nem a romlást hozza nekünk a megújult karácsony, hanem a tisztuló jövődőt.

A pásztorok odakint a mezőkön, a kemény férfiak idebenn a városokban és az írástudók könyveik és papírjaik közepette tisztán hallják az angyal szavát, amely a sötétben és a hidegben ragyogó hangon hirdeti a jó hirt, hogy itt van a megváltás. Mőgöttünk most elmaradnak a nyugtalanság évei és előttünk kitarul a végtelenség. Kezünkől lehullottak a bilincsek és szívünket megerősíti a remény. Ezen a karácsonyon mindnyájan megértjük azt, hogy sorsunk rajtunk múlik. Rajtunk, akik bátran, bizalommal és egyre növekvő erőink tudatában kezdünk hozzá az új világ építéséhez.

Rövid külföldi hírek

(Szófia) A moszkvai bolgár követ tegnap visszautazott állomáshelyére. Jólétesült szófiai politikai körökben úgy tudják, hogy a bolgár követ részletes jegyzéket vitt magával, melyet a külügyminiszterek értekezlete elé terjeszt kormányának nevében.

(Moszkva) Sztálin vezértábornagy tegnap kihallgatáson fogadta Bevin angol külügyminisztert. A kihallgatás közel két óra hosszat tartott.

(Washington) Az amerikai szenátus Stettiniust volt külügyi államtitkárát hatalmazta fel, hogy az Egyesült Államokat az Egyesült Nemzetek Biztonsági Szervezetében képviselje.

(Kairó) Az Egyiptomban tartózkodó Papagosz görög tábornok kihallgatáson jelent meg Faruk egyiptomi királynál. A kihallgatáson a görög tábornok az egyiptomi uralkodó előtt ama reményének adott kifejezést, hogy a Földközi-tenger keleti partjain levő államok a jövőben szorosabb együttműködést valósítanak meg s ez az illető államok felvirágoztatásához fog vezetni.

(Budapest) A szovjet és magyar kormány között újabb gazdasági megállapodás jött létre.

(London) A Népszövetség egykori székvarosa Genf diszeskivitelű értékes aranyórát ajánlott fel Sztálin vezértábornagynak, Truman amerikai államelnöknek, Churchill volt angol miniszterelnöknek és De Gaulle tábornok francia miniszterelnöknek a német fasizmus leveretése körül szerzett érdemeikért.

(Newyork) Eisenhower tábornok Washingtonban bejelentette, hogy az amerikai csapatok létszámát Németországban haladéktalanul csökkenteni kell. Néhány héten belül 1.600.000 katonát szerelnék le az amerikai hadseregben.

Világszerte megünnepelték Sztálin vezértábornagy születésnapját

(Bukarest.) A bukaresti rádió péntek déli adását megelőzően nagyszabású előadás keretében emlékezett meg Sztálin vezértábornagy 66. születésnapjáról. Az előadás méltatta Sztálin államférfini és emberi tulajdonságait s kifejezte, Románia háláját azért, mert megszabadította az országot a fasizmus bilincseitől.

Budapestről jelentik: Sztálin vezértábornagy születésnapja alkalmából Tildy Zoltán miniszterelnök melege hangú táviratban köszöntötte a Szovjetszövetség nagy vezetőjét. Ugyancsak táviratban üdvözölte Sztálint Rákosi Mátyás miniszterelnök helyettes is, aki a Magyar Kommunista Párt köszöntését tolmácsolta.

Londonból jelentik: Csang Kaj Sek maga és kormánya nevében üdvözölte Sztálin vezértábornagyot születésnapja alkalmából.

Bukarestben tegnap délután az Athenei Román dísztermében ünnepély volt, melyen Groza Péter dr. miniszterelnök vezetése mellett megjelentek a kormány tagjai és a fővárosban levő szovjet hivatalos személyiségek. Constantinescu-Iási tanár, sajtó- és propagandaügyi miniszter méltatta Sztálin vezértábornagy érdemeit.

Brassóban a Szovjetbarátok Egyesülete az Astra mozgóképszínházban tegnap délután ünnepséget rendezett, melyen Pódean tanár, Sztálin vezértábornagyról tartott lebilincselő előadást, majd Dăstănu Astragyári munkás Cămpăanu pandurőhadnagy és Isac Emil Sztálinról szóló versét szavalta el. A CFP dalárda a román, a szovjet és Sztálin vezértábornagy himnuszát adta elő nagy sikerrel.

Iparosodik a Székelyföld

Irt: Tócs István

Az iparosítás iránti érdeklődés hál' Istennek végre megindult.

Leveleket kaptunk Biharmegyéből, Csíkből, Háromszékről. Különösen nagy az érdeklődés a csiki testvéreknél, akik a rossz idő ellenére, fáradságot nem kímélve, személyesen látogatnak el hozzánk a Schiel-gyárba.

Az érdeklődés homlokterében természetesen az épülő Bánki-turbina áll. Testvéreink megtekintették a terveket, érdeklődtek a turbina működése, szabályozása, beépítése, fordulatszáma és ára iránt. Mérnökeink és munkásaink felvilágosítással szolgáltak arra vonatkozólag, hogy mi mindenre használható még a turbina a meghajtandó fűrészen vagy malmon kívül is.

Bándi Béni testvérünk Csíkbánkfalváról csodálkozott azon, hogy a kiépíthető 7 méter esséssel és rendes körülmények között rendelkezésre álló vízmennyiséggel több, mint 20 lóerőt hasznosíthat. Ez nemcsak fűrésze, hanem egyéb általunk javasolt üzemi meghajtására és villanyfejlesztésre is elegendő lesz.

A másik érdeklődő Kádár Imre kősteleki lakos volt, akit szintén a turbina hozott városunkba. Felvilágosítást kapott arra vonatkozólag, hogy a rendelkezésre álló 5 méter esséssel hajtandó fűrészhöz a vízmennyiséget hogyan mérheti meg a legegyszerűbben.

Javasoltuk saját üzeme és háza részére a villamos világítási berendezés elkészítését a mi utbaigazításunk alapján.

A legtovábbi érdeklődő Chirodea Petre román testvérünk Biharmegyéből. Válaszunkat levélben küldték meg a kívánt Schiel-gyár által készített malomberendezés gépeiről. A levélhez csatoltuk az irányárakat és leírásokat tartalmazó prospektusokat is. Ezzel eleget tettünk többi érdeklődő kártyáinak is. A Bánki-turbinára vonatkozólag felvilágosítást nem adhattunk, mert hiányoztak a szükséges adatok.

Háromszéki érdeklődőink közül felemlítem Tócs József esperest Málnás községből. Az Ott folyón felállítandó turbinatelep kérdését január hónapban vesztük tanulmányozás alá. A jelenleg működésben levő 2 db. vízerék helyett, amelyek csak az energia 25 százalékát használják ki, 2 darab Bánki-turbina felállítását javasoltuk. Ezek a turbinák az energiának legalább 75 százalékát fogják hasznosítani s így elegendő erő lesz mind a malom, mind a létesítendő villanytelep meghajtására.

A fenti érdeklődőkön kívül vannak még érdeklődők Fogaras-megyéből és Bodzaföldülől is. Ipari érdeklődés van Kisborosnyóról a volt szeszgyárral kapcsolatban. Nem telik el hét, hogy egy-két érdeklődő ne jelentkezzen.

Kellemes ünnepeket és boldog újévet kíván összes vendégeinek és barátainak Gál Ferenc vendéglős.
Sepsiszentgyörgy, Petőfi Sándor u. 2.
(Volt Tankó-kert.)

Nemes Testvérek, Sepsiszentgyörgy, vas-, festék-, üveg-, edény- és fűszerkereskedése, kellemes karácsonyi és újévi ünnepeket kíván vevőinek és barátainak.

Kellemes ünnepeket kíván vevőinek és barátainak Gáspár Andor órák.
Sepsiszentgyörgy, Csiki utca 10.
Órajavításokat és aranyműves munkát vállalok.

EMLEKEZÉS A FASISZTA POLITIKA LEVITÉZLETT LOVAGJAIRA — ÉS A TISZTÁNLATOKRA

(Kitépett lapok egy újságíró naplójából)

Irt: SZÁSZ ISTVÁN

1.

A „numerusok” korában történt... Abban az időben, amikor Vajda-Voevod Sándor, többszörös miniszterelnök, a vaskardista mozgalom „keresztapja”, felmondta negyvenéves barátságát Maniu Gyulával, az áldemokrata Nemzeti Párt elnökével. Vajda — Ferenc Ferdinánd trónörökös egykori kebelbarátja — „baloldalisággal” vádolta meg a „paraszállam” programját hirdető Maniu-Mihalache politikai kettőst és egyik napról a másikra a jelenkori Románia politikai életében sorsdöntő és végzetes „numerus valachicus” mozgalmat indított el.

Vajda-Voevod fejbetörésekkel fűszerezett utcai tüntetésekkel beharangozott s a kolozsvári Nemzeti Színházban megtartott népgyűlésen nagy garra bontotta ki a hirtelt „numerus” mozgalom zászlaját. A színház termét minden utcai tüntetésre kapható vaskardista egyetemi hallgatók töltötték meg és feszült figyelemmel várták a „keresztapa” programbeszédét. Felgördült a bíborvörös függöny és hatalmas tapsvihár közepette Vajda-Voevod jellegzetes csipetűs szemüveges arca tűnt fel a fényezőző vakító fénycsóvjában. A „keresztapák” hosszasan és lelkesen ünnepelték Maniu egykori barátját. A tapsvihár elűtte után Vajda beszélni kezdett és felsorakoztatta a romániai „elsődi kisebbségek” minden bűnét. Vajda mögött hatalmas grafikonokat ábrázoló háttér egészítette ki a színpad képét s a „numerus apja” — az egyik szomszédos kávéházból kiköcsöszölt tiltárdákkóval mutatott az egymásután sorakozó számadatokra, hogy hol és mennyire törték előre a „román nép türelmével” súlyosan visszaélő kisebbségek. Külön számoszlopok igyekeztek bebizonyítani, hogy a zsidóság mennyire tört előre, míg a másik számadat a romániai kisebbségi magyarság „ragyogó” helyzetét tükrözte vissza. A hallgatóság az egyes számadatok bemondata után a legtöbb esetben a nyomdafestéket el nem bíró jelzőkkel illette az illető kisebbséget s közben Vajda ur csipetűje mögül mosolyogva figyelte a hatást.

A zászlóbontás kezdeti „nehézségei” leszámítva — amint a „numerus” híva'os lapja az „Ofensiva Románă” is megállapította — jól sikerült. A népgyűlés után Vajda főként megütköztek a maniuista nyomdában leitatott monostori legényekkel s a kincses város lakói már azt hitték, hogy az alkotmányjogi véleménykülönbségek miatt kétfelé szakadt párt zászlóbontása kizárólagosan be'so' harc lesz. Sajnos azonban kissé korai volt a kolozsváriak reménykedése, mert már a koradélutáni órákban a Vajda számadataitól megköttyegősdött „numerusok” — su ba dobva a Va'da-Maniu közti elentéteket — a borgózs maniuista ifjakkal egyesülve a tettek mezejére lép'ek és nemcsak bezúzott ablakok, betörtfejtű járókelők, leköpdöszt békés és tiszt'koru polgárok segélykiáltásai hirdették az új kor-szak hajnalhasadását.

Pár nap múlva Vajda magához kérte előbb a zsidó, majd a magyar újságírókat. A zsidó újságírók részére reggel 9 órától — az étkezési szüneteket leszámítva — éjfélig nyilatkozott. Számaránynak megfelelő részvételt irt elő mind a gazdasági, mind a közéletben a zsidóság számára. Másnap a magyar újságírókat fogadta. Elsőnek érkeztem meg a Vajda-palotába. Fehérkötényes, bóbítás szobalány fogadott és legnagyobb bámulatomra magyarul üdvözölt.

— Maga magyar? — szögeztem neki a kérdést.

— Hogyne... A kegyelmes ur magyar személyzetet tart. Tessék csak magyarul beszélni a „kegyelmes urral”.

Bevezetett a nappaliba és helyet ki-nált meg. Vajda váratott magára. Később a személyzet egyik idősebb nőtagja jött be és a „Kegyelmes Ur” elnézését kérte, mert — amint mondotta — a „kegyelmes ur” későn tért pihenőre és kissé elaludt. A Vajda-ház szakácsnője volt — szintén magyar.

— Hány tagu személyzete van a „kegyelmes ur” háztartásának — érdeklődtem a szakácsnőtől.

— Négytagu. Egy szakácsnő, két szobalány és egy mosogatólány. Mind magyarok vagyunk. — tette hozzá büszkén...

Nemsokára megérkeztek a kártyások is, majd rendkívül udvarias mentegetőzések közepette belépett Vajda is és átkísért a dolgozószobájába. Első pillanathban a Sósmezei Vajda családnak az íróasztal fölött levő nemesi kutyabőrre lettünk figyel-mesek. Vajda futó pillantást vetett ránk, halvány pir futott végig kiborított arcán, majd helyet kínált meg és mielőtt érdeklődhettünk volna a nemesi levél felől, máris megkezdte nyilatkozatát.

Természetesen nekünk is a számarány-ról beszélt.

— A magyarság például az egyes vá-lalatoknál szintén csak számaránynak megfelelő helyet kaphat. Ez az igazságos elosztás hangsúlyozta.

Vajda a déli órákig ismertette terveit, majd amikor távozásra került a sor, a „kegyelmes ur” kikísért az előszobába és udvariasan felségítette kabátjainkat. A bucszkodásnál hátrább maradtam és Vajda legnagyobb megrökönyödésére a nemzetiségi számaránynak a Vajda-ház-ban levő alkalmazása felől érdeklődtem:

— A „kegyelmes ur” háztartásában négy alkalmazott van. Mind a négy magyar. Hogyan alkalmasa a „kegyelmes ur” az aránylagosságot?

Vajda elvörösödött, csipetűjét meg-igazította, majd busa bajuszát simította végig és így szólt halkán:

— Erről ne tessék irni...

Az arányosság, a numerus és a többi izmus atyja, a lupényi és a grivitali vérfürdő értelmi szerzője, Hitler bámulója jelenleg az egyik gyűjtőtáborban ábrándozik a karlsbadi fürdőorvosi rendelőtől a miniszterelnöki székig befutott politikai pályafutásáról...

2.

Vajda zászlóbontása porondra kényszerítette a Berlinből visszatért Goga Octavian-t a „kétking vezért” és a vele szövetséget „antiszemita apostolt”. Cuza tanárt is. Goga szintén a kolozsvári nemzeti színházban bontott zászlót. A csalfa demokráciáról és — csodálat hangján — Hitlerrel beszélt az országban. Ott volt Robu, az egykori bukovinai kocsmáros képviselő is, aki a hangulat-körösköt irán-yította a háttérből.

— Az igazság néha fáj — de be kell vallani, hogy a kisebbségek az urak az országban. Goga után Cuza beszélt. Hangja néha-néha elcsuklott, amikor ötvenéves zsidóellenes harcáról beszélt, majd átmenet nélkül világalaplat jóslott Hitlernek.

Másnap már felgyűrt demokrata lapok magyájá lobbant fel a Főtéren s megkezdődtek az ablak és fejbetörések...

Napok múlva Goga 1910-ben írott cikke került a kezembe annak a Gogának, aki annak idején a Galilei-körhöz keresett kapcsolatokat és radikálisabb politikát követelt Maniuéktól. Goga cikkét természetesen meg'elő meg'egyz's k k'serejében meg'írtam az egyik pol'g'ri demokrata lapban, majd a fővárosi demok-rata lapok közölték le. Hetek múlva saj-tónyilatkozatot kértem Gogától. Hűvösen fogadott, majd hisztérikusan rám táma-dott:

— Ezek után még sajtónyilatkozatot kér.

— Bocsanat, Kegyelmes Uram, de leg-mőbbi kolozsvári beszédében éppen Ön mondotta, hogy — az igazság beismerése néha fájdalmat okoz...

— Na és?

— A Kegyelmes Ur irta azt a bizonyos cikket vagy nem?

— Hát én irtam... De hagyjuk a mul-tat... Maguk magyar újságírók mindig a mul't a h'v tk z'ak de ugyanakkor e'f'le-tik azt, hogy éppen maguk voltak a mul't-ban az elnyomó nemzet.

— Igen — vágtam közbe — de lehetővé tettük, hogy a haladó román ifjúság is

megismerhesse például a Galilei-kör esz-méit...

— Hja, minden politikus életében van-nak elhajlások. Én a baloldalon indultam el és a jobboldalon kötöttem ki, hogy miért? Nézzé mit tett Hitler? — és ezre dicshimnuszokat áradozott a „Führer-ről”.

Aztán három év múlva 1937 decembe-reben jött a száznapos kétking „iz-banda-világ”. A román „Führer”-nel azonban nem adatott meg, hogy eszmény képenek csufos bukását megérje — kor-mányelnöksége után néhány hónapra el-költözött az élők világából...

3.

Ha jól emlékszem, 1936 telén Balazs metropolita az erdélyi román gazdaság élet megmentése érdekében érkeztetle-re hivatva a volt erdélyi minisztereket és az erdélyi román közélet vezetőegyéni-segét. Az érkeztetelen, bár Erdélyhez — a lapterjesztésen kívül más köze nem volt — megjelent Popescu Stelian is, az uszitóhangu Univerul főszerkesztője. Az érkeztetel szünetében Groza Péter dr. su-gár, előkelő alakja tűnt fel. Groza magy-arul üdvözölte az öt megrohanó magyar újságírókat.

— Bár én is voltam miniszter, de még-sem mint bába jöttem ide, hanem mint egyszerű megfigyelő.

Az erdélyi román gazdasági életre és román bankok helyzetére terelődött a beszéd.

— Jó jel, ha már a bankok is sírnak — mondotta mosolyogva Groza Péter, majd így folytatta:

— A kérdés egyszerű. Telezabáltuk magukat s most a konverziós diétáért jaj-gatnak.

4.

1936 telén történt... Bugnariu Todor egykori kolozsvári középiskolai, jelenlegi egyetemi tanárt a romániai Fasiszta-El-lenés Liga megszervezése miatt az akkori rendszer a hadbírósg elé állította. A rendszer Bugnariut ültette a vádlottak padjára, de a jölmegszervezett védelem s a felvonultatott és öntudatos tanúk tö-mege az akkori romániai kormányzati és társadalmi rendszert helyezte vád alá s így a tárgyalás jóval túlnötte a szokásos tárgyalások keretét és jelentőségét. A ta-nuk között szerepelt többek között Groza Péter dr. jelenlegi miniszterelnök és Constantinescu-Iasi tanár, mostani sajtó-s és propagandügyi miniszter.

A hadbírósg Bugnariut két évi börtönre ítélte s az ítélet kihirdetése után Groza Péter dr. és Constantinescu-Iasi társaságában a szemerkélő téli öltöme-gben gyalog indultunk a Metropol szálló felé.

Groza Péter dr. levert volt, szótlanul hallgatta Constantinescu-Iasi fejtegetését, majd amikor a fasizmus lehetőségeiről be-szélgeltünk, megállott és így szólt:

— Sajnos, a hitlerizmus behozatali cikk-lét a délkelet-európai államokban. Ide is be fog szivárogni, mert nagyon sokan vannak, akik a fasizmus erejét lebecsülik. Igenis, jönni fog a fasizmus és szörnyű na-pok virradnak ránk. Talán mind elpusz-tunk, talán életben maradunk... Majd meglátjuk... Porosz csizma alatt fog nyögni fél Európa. Csak egyetlen erő és egyetlen hatalom lesz, amely képes lesz felvenni a harcot mind a fasizmus, mind a hitlerizmus ellen — s ez a Szovjetszöv-et-ség... De kérem, ne írják meg, amit most mondtam. Bizák jóslatom helyességét az elkövetkezendő eseményekre és a törté-nelemre...

Kilenc évvel ezelőtt hangzottak el Groza jóslatszerű szavai s az események Grozát igazolták...

Kellemes ünnepeket és boldog újévet kíván összes vevőinek, megrendelőinek és barátainak Szász Károly szabómester.
Sepsiszentgyörgy, Csiki utca 13.

A BETLEHEMI CSILLAG

Irta: Paulusz Ferenc, a brassói róm. kat. egyházközség világi gondnoka

1945. Karácsonyán, mikor a háború gyilkos viharától megtépt, megtiport emberiség odaáll a betlehemi jászolbölcsőhöz, sok gondolat zsong a keresztény ember, a keresztény magyar ember lelkében.

A népek igazi krisztusi demokráciájában ott áll a világ többi keresztény népei között Jézus jászola mellett a kifosztott, agyoncsigázott árva magyar nép is. Száz-ezerk messze a családi otthonától, szétválasztva magyar tűzhelyek, elárult családok, didergő árvák, nyomorgó özvegyek, sok bajt látott karavánja áll a lelkek előtt, akinek sivar élete fölött mégis angyalfények járnak. Mert a külső nyomorúság ellenére is lehet Isten kegyelmében igazi karácsony.

Az ideai karácsonyunk szegénységével, hidegségével, keménységével és hajléktalanságával valahogyan oly hű mása az első karácsonynak, amelytől béke, fény, megváltás származott.

A rádióban majdnem minden esztendőben halljuk Petőfi-Kacsóh halhatatlan művét, a János Vitézt. Ebben a daljátékban János Vitéz elküld messze szép tündérországba, ahol jótét, öröm, megelégedettség öleli körül.

De egyszer furulyaszó üti meg fülét.

Messze hazájából, szülőföldjéről hoz: üzenetet. Otthoni hangoz, sznek, tájak muzsikálnak benne: az akácok udvar, a virágos temető, a családi hajlék melegsége, a gyermekkori emlékek kedvessége, mulhatalan benyomásai. Visszacordul lelkébe minden emlék s hűvja haza a furulyaszó a messzeszakadt fiút, az elhagyott tájra: az otthoni rögökhöz.

Minket hív a betlehemi pásztorok furulyája nem a jólétből, hanem a mai élet kiélességéből a betlehemi jászol, a lélek hazája, szülőföldje felé.

Karácsony az emberiség nagy családjának ünnepe. A betlehemi kisdud összeölel, mert a legmélyebb tűzhely az Isten.

Az örök tűzhelynél, amely még ma is melengeti az emberi szíveket, a népek keresztény közösségében a kifélt lelki, a szenvedéssel tele vert, reménytelenségbe zuhanó népünk is kezd éledni és új remények csiréznek a lelkek mélyén. Karácsony nagy vendége, a kicsi Jézus isteni szeméből, mint két csillagból, vigasztalás sugárzik népünk lelkére.

A földi reménytelenség csillagtalan éjszakájában így világít, melegít, emel, a betlehemi csillag, az Isteni Gyermek áldott tekintete s tölt el karácsonyi békével és örök vigasztalással.

AZ IGE TESTTÉ LETT

Irta: Csia Pál, brassói református esperes

A karácsony jelentősége a legszebb és a legértékesebb dolog az egész világon.

Minden ember értékelni tudja. Karácsony: ez a szó, a latin „incarnatio” szóból ered. Magyarul „Huszállott” jelent. A Könyvek-könyve a Biblia ezt így írja: „Verbum caro factum est”. Azaz az ige testté lett. Vagyis az Eszme testet öltött.

Bizonyára minden ember elgondolja magában: Milyen szép volna ez a világ, ha az, ami az ő gondolatában él, a jóságról, háláról, szeretetről, megbocsátásról, békességről mind valóság lenne.

A keresztény ember pedig egyenesen hiszi, vallja, hogy emberi hivatásunk az, hogy természeti, testi mivoltuk mellett, abban, azon túl és azon felül egy magasabb szellemi, lelki, vallás-erkölcsi világnak a letéteményesei, hordozói legyünk.

Hogyan? Miképpen? Erre felel a karácsony!

Hittünk fejedelmé — a mi Urunk, a Jézus Krisztus — aki ezen a napon, az első karácsonyban született, az eszményi jósgót, a mennyből a földre aláhözta. Rövid 33-évig tartó földi életében, tanításaiban,

cselekedeteiben és kereszthalálában megvalósította az isteni szeretetet, Isten szeretetét az emberiséghez nyilvánvalóvá tette!

Ha a Jézus ilyen volt, én, az ember, a keresztény ember, aki Krisztus követőjeként merem mondani magamat, milyen vagyok? Ez a mindenkor, ez a mai karácsony nagy kérdése! Nagyobb, mint valaha! Alkalomszerűbb, mint bármikor!

Van-e a mai emberben igazság és szeretet? Van-e megbocsátás és jószág, vagy legalább jóakarát? Van-e békesség, krisztusi önzetlenség és önfeláldozás?

Ha van! És ha ez nem csupán szerény óhaj, nem csak adventi vágyakozás, hanem karácsonyibeteljesedés. És ha a mostani idők teljességében igazság lesz a mi lelkünkben is, mit a szent estén és az első karácsony hajnalán az angyalok énekeltek:

„Dicsőség a magasságos mennyben az Istennek és a földön békesség és az emberekhez jó akarat!” akkor ne busuljon a mai ember! Nem ok nélkül ünnepel áhítatos, szent karácsony ünnepeit!

A szabadság fája

Irta: Kővári Jakab, unitárius lelkész, teológiai magán tanár

Erdély földjén az unitárius egyház egy- idős az önálló fejedelemség megalakulásával. János Zsigmond az első erdélyi fejedele unitárius volt s elműlete alatt hozták az unitárius többségű tordai országgyűlésen 1568-ban a világon először azt a törvényt, hogy vallásáért üldözni senkit sem szabad. Erdély nemeslevelének hívják ezt a törvényt.

Később a memesi s földbirtokos osztály rendre mind más vallásra tért, Csak a népi tömegekhez tartozók maradtak meg mi hitünkön.

Angliában az ugynevezett „act of uniformity” törvény folytán menekültek Plymouth kikötőjéből hitelűdeink a híres May-Flower hajón Amerikába. A legősibb amerikai egyetem, a Harvard University unitárius alapítású.

Priestley birminghami unitárius pap, aki a természettudományban az oxigén feltalálásával tette halhatatlanná nevét, szinte rajongója volt a francia forradalom vívmányainak.

Másik hitrokonunk Dickens, a világhírű író műveiben már gunnyal ostromozta az adósok börtönét, az elavult, lelketlen nevelési módszereket s különös meleg szeretettel világított be az inasok akkori szomorú sorsába. Az unitáriusok angliai társadalomjavító, munka- és bányatörvényeket emberibb színvonalra való emelésért való parlamenti és városi tanácsi javaslatok és küzdelmei külön fejezetet alkotnak a munkavédelem küzdelmében.

A világ legelső szövetkezeti mozgalmának kezdeményezői szegény unitárius lakosok voltak az angliai Rochdale-ben.

Amerikában az emberiség legnagyobb szegénye, a rabszolgaság ellen prédikált, küzdött az 1700-as évek végén egy törékeny testű, de tántoríthatatlan lelki unitárius pap, Channing Vilmos. Bár felfogása miatt többször állását veszítette, mégis oroszlanrésze volt abban, hogyha polgárháború árán is, de e szegénytelen törvény Amerikában megszűnt.

Igen tanulságosak Kossuth Lajosnak az emigrációból Kovács János néhai kolozsvári gimnáziumi igazgatóhoz írott levelei, amelyek szerint propaganda útjai során mindenütt elsősorban az unitáriusok körében talált legmélyebb rokonszenvre. E néhány példa azt mutatja, hogy a tiszta demokrácia s az unitárius vallás, ahol összetalálkoztak a történelem síkján, ország és nemzetiségi különbség nélkül mindenütt a szabadság fája virágzott ki nyomukban.

A MNSZ brassói intézőbizottságának ülése

(Brassó) A MNSZ brassói szervezőtő intézőbizottsága ülést tartott, amelyen részt vett Csákány Béla dr. a központi végrehajtóbizottság tagja.

A beszámoló éhangzása után Csákány Béla dr. hangsúlyozta annak szükségét, hogy a szervezet vezetőségének jól ki kell dolgoznia a felmerülő politikai kérdéseket és ezek anyagát el kell juttatnia a tömegek közé. Ezzel lehet a leghatásosabban elősegíteni a tömegek előhaladását a demokratizálódás útján. Ennek keresztülvitele érdekében szükséges, hogy az intézőbizottság tagjai állandóan a legszorosabb érintkezést tartsák fenn a tö-

megekkel.

Bejelentette Csákány dr., hogy az országos központ versenyt rendez a megyei szervezetek közt a szervezés és a gazdasági megalapozás munkájában. Ezután részletes választ adott az országos központ kiáltványával kapcsolatban egyes reakciós körök ama kifogására, hogy a kiáltványban miért tiltakozott az országos központ Erdély kérdésében a bécsi döntésnek bármilyen formában való felmentésével szemben. Csákány Béla dr. ekkor a fontos kérdésben adott választ a következő számunkban részletesen fogjuk közölni.

Horváth Béla é!

Karácsonyi mellékletünk már kiszedve állott, amikor az ideérkezett magyar lapok és a budapesti rádió híradásai nyomán tudomást szereztünk arról, hogy Horváth Béla, a forradalmi katolikus költő, József Attila barátja és a Szép Szó egykori munkatársa él. A ragyogó tehetségű költő

jelenleg Rómában tartózkodik, ahová különböző kalandok és viszontagságok után jutott el.

Nagy örömmel vettük ezt a híradást, mert eggyel kevesebb a fasiszmus áldozatainak száma s eggyel több harcos értelmiségi maradt meg, hogy a jobb és szebb világ felépítésén munkálkodhassék

Magyar prózai együttes vendégjátéka

Brassóban, (Scala—CFR. nagytermében, Kert-utca)

Mányai Lajos - Simon Zsuzsa - Delly Ferenc
vendégfelléptével.

Bemutatósa kecul:

25-én, kedden, karácsony első napján, este 8 órakor:

SZERETNI P. Gerald világhírű színműve 3 felvonásban.

26-án, szerdán, karácsony másodnapján, este 8 órakor:

A MA KABARÉJA.

Műsor:

Macsall — Molnár Ferenc színdarabja.

Félkegyelmű — I. Szuodovszki színdarabja.

A „Haláltánc-Ballada” Fr. Villon
műve 3 színdarab.

Ezenkívül: Adv Endre, Emőd Tamás, Heltai Jenő, József Attila, Karinthy Frigyes, Móra Ferenc és Várnai Zseni művei.

A nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos jegyekről előre gondoskodni.

Jegyelvétel: Báciú Maria színházjegyirodában Brassó, Kolostor utca 26. — Telefon: 37-35.

Béke a földön!

Irta: Nikodémusz Károly, evangélikus lelképásztor

A palotában egyik mulatság a másikat érte. A betlehemi istállóban egy szegény fiatalasszony fájdalmas kinnal hozott világra egy gyermeket. A palotában nem gondoltak a nyomorra. Etek és ittak. A földnek a nyomorúság emléjén nőtt gyermekei pedig letépték magukról rongyokat, hogy az újszülöttet valami módon megvédelmezzék a tél hidege ellen; s aztán, mikor a jászol elnémult, — és valami nagyot és szépet akartak gondolni a maguk számára: oda gondoltak magukat a fényes paloták tornácába, ahol koldusok serege az ebekkel versenyre kelve leste a részükre kegyesen odatett hulladékokat.

Régi tragikomédia ez már, amelyet a Betlehemi Gyermek megszületése előtt — és után — a föld minden népének nyelvén milliószor és milliószor adtak elő az élet elnyűtt komédiáit: szegény, szenvedő, megcsalt emberek. De ez a betlehemi karácsony-é a barmok istállójában, mégis kiemelkedik minden hasonló történet közül, mert akkor, s ottan hasadt meg az ég legelőszőr a nyomorúság sötét tanyája fölött, — és akkor, s ottan hangzott el legelőszőr az égi parancs az angyalok ajkáról: „Legyen békesség a földön és jó akarat az emberek között!”

A palotában éppen akkor aranyserlegek kocantak össze és valaki vidám tréfás szóval köszöntötte a földi isteneiket. De a föld népe, amelyik a pásztoroktól nagy hamarsággal meghallotta az égi üzenetet, — a szívébe zárta azt a drága jó hírt és azt soha többé nem feledte el.

Ök írták le örök vigasztalásul minden szenvedő ember számára, hogy akkor, — Augustus római császár dicsőséges uralkodásának, (a leigázott népek kizsákmányoltatásának) idejében, — ottan, Betlehemben, (az éhínség és hajléktalanság városában) megszületett a világ megváltója, aki a palota és kunyhó lakóját egy mással megbékíti és a föld minden népét édes testvériség szent közösségében egyesíti.

A véres arany serleg most is össze-összecsendül még olykor-olykor, dus hadinyereségek áldomásán fel-fel hangzik a hívó kacagás a fényes palotákban. De mi tudjuk már, hogy a nyomorúság álmódása egy boldogabb világról — nem hiú álom. A testvériség megváltó gondolata, amiért a Betlehemi Gyermeknek istállóban kellett születnie, és keresztán kellett meghalnia, utban van a megvalósulás, a beteljesedés felé...

„Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek!”

== HIREK ==

Hírtár

Vasárnap, 1945. dec. 23. A nap 7 óra 46 perccel kezdődött. — Kat.: Viktória sz. vt. — Prot.: Viktória. — Ort.: Krét. 10 vt. — Zsidó: 5706 év, Tevet hó 19.

Hétfő, 1945. december 24. A nap 7 óra 46 perccel kezdődött. — Kat.: Viktória sz. vt. — Prot.: Adam, Eva. — Ort.: Ungheia. — Zsidó: 5706 év, Tevet hó 20.

Kedd, 1945. december 25. A nap 7 óra 47 perccel kezdődött. — Kat.: Nagykarácsony. — Prot.: Karácsony. — Ort.: Nagykarácsony. — Zsidó: 5706 év, Tevet hó 21.

Szerda, 1945. december 26. A nap 7 óra 47 perccel kezdődött. — Kat.: István vt. — Prot.: István I vt. — Ort.: Sobnise. — Zsidó: 5706 év, Tevet hó 22.

Csütörtök, 1945. december 27. A nap 7 óra 47 perccel kezdődött. — Prot.: János. — Ort.: Arh. Stetan. — Zsidó: 5706 év, Tevet hó 23.

Brassói mozgóképek

Aro: Csempések. — Capitol: Dalol a szív. — Corso: Tengeri sas. — Lumina: A kis angyalok a feleségem (magyar film). — Redut: A nők ünnepe. — Scala: Tengeri kémizslátat

Szombat: „A fehér templomban” Picu Victoria. Kolosor-utca 20.

Vasárnap: „A reményhes”. Jekelins, Kapu utca 17.

Hétfő: Paveleanu, Hirschner utca 16.
Kedden: „Aesculap”, Voith, Vasuti utca 53.
Szerdán: Mumiianu Hossu utca 99.
Csütörtökön: Domnariu, Szabadágút 13.

— **Olvasóinkhoz.** Lapunk legközelebbi száma a közbülső karácsonyi ünnepek miatt csütörtökön délelőtt, a rendes időben jelenik meg.

— **MNSZ ifjúsági gyűlés.** A brassói MNSZ ifjúsági belvárosi csoportjának december 24-iki, hétfői taggyűlését a közbejött ünnep miatt december 27-én tartják meg fél 6 órai kezdettel a székházban.

— **Karácsonyi istentiszteletek** sorrendje a Szent János-utcai templomban. December 24-én este 6 órakor éjféli szentmise. December 25-én, karácsony első napján és december 26-án, karácsony másodnapján 8, 10 és 12 órakor lesznek szentmisék. Az éjféli misén, valamint karácsony első és másodnapján a 10 óras ünnepélyes misén a „Ferencs ifjúság” énekkara énekel.

— **Ünnepi legátus.** A brassói református egyházban Sipos Sándor kolozsvári teológus lesz a karácsonyi ünnepi legátus. A Teológiai kar kéri a gyülekezeteket, hogy az ifjú lelkes szolgálatát mind a nagy templomban, mind az imaházakban egyaránt ragaszkodó lélekkel fogadják.

— **Karácsonyi ünnepély.** A brassói magyar evangélikus iskola szombat délutáni előadásait vasárnap, december 23-án délelőtt 11 órai kezdettel a MNSZ székházban megismétlik.

— **A brassói fodrászok nagy-szombati munkarendje.** Hogy a brassói borbély- és fodrászmunkások a szentestét családjuk körében tölthessék, a fodrászmunkások szakszervezete a munkaadókkal történt megállapodásuk alapján közli, hogy december 24-én reggel fél 8 órától egyfolytában dolgoznak délután négy óráig. Kéri a közönséget, hogy a fodrászüzleteket ebben az időben keressek fel. Egyidejűleg közli, tagjaikkal, hogy a munkaügyi minisztérium távbeszélőn adott rendelkezése alapján december 23-án, vasárnap a borbély és fodrászműhelyek nem nyithatnak.

— **Cukrot oszt a »Muncitorul».** A »Muncitorul» brassói ellátási központ szombat délután kezd meg a személynként háromnegyed kiló cukor adag kiosztását. A kiosztás vasárnap és hétfőn folytatódik. Karácsony első napjától újvíg a »Muncitorul» zárva van és újból csak január 2-án nyit.

— **A brassói önkéntes fémiparosszövetség k. szervezete felkéri a »Metahurgia» szövetség tagjait,** hogy jelentkezzenek a szövetség Hosszu-utca 30 szám alatti helyiségében aláírt részvegyeik és tagsági könyvecskéik átvétele céljából. A szövetség nagyobb mennyiségű kereskedelmi vasat, felfűtő lemezeket és galvanizált lemezeket kapott. Mindazok a tagok, akik a meglevő anyagból vásárolni akarnak, haladéktalanul jelentkezzenek a szövetségben, ahol előleget kell fizetniük az átvett anyagért.

Kurkó Gyárfás országos elnök nyilatkozik a Népi Egységnek:

A Magyar Népi Szövetség bukaresti megbeszéléseinek eredménye hamarosan megmutatkozik

(Brassó) Csütörtökön este 10 óra felé érkezett meg Brassóba Kurkó Gyárfás, a Magyar Népi Szövetség országos elnöke. M. é. sz. József író, Fodor István központi intézőbizottsági tag és dr. Kálmán József, a bukaresti jogügyi iroda vezetője kíséretében. A neves látogatók érkezését már a kora délutáni órákra várták, de a gépkocsis a multheti havazások következtében még mindig nehézkes közlekedési viszonyok miatt szinte tíz óra alatt tette meg a Bukarest-Brassó utat.

Az országos elnök a kormányval folytatott tárgyalások befejeztével tér vissza Kolozsvárra s utját csupán az éjszakai pihenő miatt szakította meg Brassóban. Pénteken kora reggel munkatársunknak alkalmunk volt Kurkó Gyárfás országos elnökkel beszélgetést folytatni és nyilatkozatot kérnie tőle a Népi Egység olvasói számára. Az országos elnök a következőket mondotta:

— Az utóbbi két hét lefolyása alatt a Groza-kormány képviselőivel folytatott

megbeszéléseink befejezést nyertek. Ezek a megbeszélések voltaképpen nyári tárgyalásaink egyenes folytatása voltak. Nyár óta ugyanis egyes kérdésekben mélyreható változások állottak be, más területeken pedig a megbújó reakciós elemek szabotázsát folytán nem sikerült mindazokat az eredményeket megvalósítani, amelyeket a magyarság joggal elvárhatott volna a korábbi megállapodások következményeképpen.

— Mostani megbeszéléseink számos kérdést véglegesen tisztáztak, lényeges ügyekben elhatározó megoldásokat eredményeztek és hatásuk hamarosan meg fog mutatkozni különböző kormányintézkedések és rendeletek alakjában.

Miután Kurkó Gyárfás országos elnök befejezte nyilatkozatát, még hozzátette:

— A Népi Egység olvasóinak és a magyarságnak boldog, bizakodó karácsonyt kívánok.

Az országos elnök pénteken délelőtt folytatta útját Kolozsvár felé.

Karácsonyi gyermekünnepség Brassóban

A brassói Magyar Népi Szövetség női csoportja vasárnap délután 3 órai kezdettel a mester-utcai székházban karácsonyi ünnepséget rendez. Az ünnepség színes és változatos műsorát a brassói magyar iskolák növendékei szolgáltatják. Ez alkalommal kerülnek kiosztásra a szegény gyermekek számára előkészített szeretetsomagok is. Az ünnepség rendezői mindenkit szeretettel látnak, hogy az érdekes műsor megtekintése mellett minél többen legyenek jelen a megaján-

dékozott szegény gyermekek ünnepén. Külön is felszólítják az előjegyzésbe vett szegény gyermekek szüleit, hogy gyermekeikkel együtt jelentkezzenek az előkészített szeretetsomagok átvételére.

A MNSZ női csoportja fáradhatatlan munkát végzett a gyermekek megajándékozása és az ünnepség előkészítése érdekében s ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik adományaikkal eleve is biztosították az ünnepség sikerét.

Arcbőrének

DRESS

Nappali krém

Ejszakai krém

Tulzsíros krém

„LEVANTE”

Bartók Á. és Béres J.
Szállítási vállalat.

Deportálásból visszatérve

Órás-, aranyműves- és ékszerüzletemet

Brassó, Piața Libertății, (Buzasor 6 sz. alatti udvarban megnyitottam.

Használt arany, ezüst tárgyakat és drágaköveket a legmagasabb napi árban veszek műhelyemben való feldolgozásra.

KLEIN ZSIGMOND, Brassó, Piața Libertății (Buzasor) 6 sz. udvarban.

Articole

pentru copii

Brassó, Str. Reg. Carol 1.

Játékok,
karácsonyfadíszek,
farsangi cikkek
nagyválasztékban.

Legszébb

karácsonyi ajándék a

bélyeggyűjtemény

„Filatella pentru toți”

REIDINGER ZOLTÁN, BRASSO

Str. Regele Carol 7

Kisajátították a Rajna- és a Ruhr-vidék üzemelt és bányái

(London) A németországi brit megszálló csapatok főparancsnoksága tegnap rendeletet adott ki, amelynek értelmében a Rajna és a Ruhr-vidék bányáit és iparvállalatait kisajátították és a megszálló csapatok közvetlen ellenőrzése alá helyezik.

Anróhirdetések

Apróhirdetés szavanként 50 lej, „Ingatlan” vagy „Kereskedelem-Ípar” rovatban 100 lej (legkevesebb 10 szö). Háromszorra feladott aprók után a negyedikről költségszám. Jeltítség vagy kiadói címretek pótdíja 200 lej. Díjak előre fizetendők.

Foglalkozás

Egy jó költőgyártóságot azonnali belépéssel alkalmazok. Nagy József költőgyártó, Kézdivásárhely. 3562-1

Képzőművészeti és szövegírói jó fizetéssel alkalmazok. Brassó, Avram Iancu 94 szám. 3587-1

Szövegmestert keresek azonnali. Erdélyi Brassó, Piața Libertății 13. Apartament 1. Telefon: 11-08. 3602-1

Onálloan főmunkás mindenestől vagy szövegíró azonnali keres bárapár. Póporci, Brassó, I. C. Brătianu 39, déli 1-2 kszint. 3566-1

Adás-vétel

Eladó jóállapotban levő elpás hálkaro Singer varrógép. Cim a kiadóban. 3547-1

Eladó egy üzemképes fűvágómotor. Főjér Ignác, Kézdivásárhely, Főter 21. 3561-1

Tolszójsorozat (Gutenborg kiadás) 18 kötet 100.000 lejért eladó. Cim a kiadóban. 3574-1

Eladó egy nagyobb méretű asztalkáltya, nagyobb csatlakozás is megfelelő. Szepeszentgyörgy, Váradi utca 7 szám. 3576-1

Singer varrógép, férfi és női télikabát eladó. Haray, Brassó, Regina Maria 4. 3590-1

Fiubikélt, 1/2-es eladó. Brassó, Begele Carol 60, apartament 3. 3596-1

Keresek egy üzemképes fűvágómotort. Cimkelet a kiadóba kérek. 3607-1

Patefon Columbia-gyártmány jókárban eladó. Stanciu Brassó, Str. Dambrava Regie 29. 3615-1

Veszek hengeresek modern malomberendezést, olajpumpát a hozzávaló felszereléssel, 50 lóerős Diesel vagy fűvágómotort generátorral. Ajánlatokat „Malomberendezés” alatt a kiadóba kérek. 3570-1

Egy keményfa gyermekágy és egy pár alvó, érdéklődni „Drum Non” kiadóhivatalában, Brassó, Kolosor utca 14. 3620-1

Ingatlan

Házak, telkek eladó Landannál. Brassó, General Moșoiu 25. Telefon 17-23. 3436-1

Kereskedelem és Ípar

Ekzerceit most tudja a legelőnyösebb árat elérni. Osterseizer H. és Fiai cégnél, Brassó, Buzasor 7. 3456-k

Harminc éve fennálló vendéglő, egyedülálló kert, helyiség, felszereléssel átadó. Gargely, Celkaszera, Apaft ut 14. 3610-k

Bérlés

Szövődének megfelelő nagyobb helyiséget keresek, jobbra a város bármelyik részében. Cim a kiadóban. 3604-b

Házasság

Allami szolgálatban levő férfi keresi gyermek-telen örvényasszony ismeretséget, kinek egy kis malma van, vagy a varrást szívesen és a háztartási vezetőket teljesen érti. „Kor nem számít” jelítség levelet a kiadóba kérek. 3586-b

Elveszett

Elveszett a CFR. mosiban egy bordócsatkos gyapjúsál. Kérem a becsületes megtalálót, jutalom ellenében adja le a kiadóban. 3564-1

Elveszett Paula Wargner (Brassó, Str. Rosioriilor 2 sz.), névre szóló CFR igazolvány. Becsületes megtaláló jutalomba részesül. 3622-1

Vegyes

Aki tud Taisa János sajnósi lazaráról, utolsó munkahelye a győri M. A. V. gyárban volt, értesítse édesanyját Huszár Mária, Brassó, Ioan Rațiu 90. 3582-v

Keresem Gelei András szövömmestert, aki Brassóban dolgozott. Cim: Brassó, Piața Libertății 13. Apartament 1. Telefon: 11-08. 3603-v

Működő papírt használatban könyveket, füzeteket, levelezést, nyomtatványokat, csomagolási maradványokat stb. bármilyen mennyiségben vásárol VARADI A. papírlakata Brassó, Róssatár 4. Telefon: 29-03.

* Sepstszentgyörgy n. hirdetések Piaciért 10 szám alatt Zeke László megjelölés nélkül felvesz.

* Kellemes ünnepeket, boldog újesztendőt kívánok összes üzletbarátainknak a »Népi Egység» hirdetői.

* Kellemes ünnepeket, boldog újesztendőt kíván olvasóimnak, előfizetőimnek, hirdetőimnek, bizományosainak árusítóinak és barátainak a »Népi Egység» szerkesztősége, kiadóhivatala, szétküldési és terjesztési szervezete.

* Ady Endre összes versei, díszkötésben ismét kapható a »Cartea Rusă» könyvkereskedésben, Brassó.

* Dr. Bárányné kozmetikai szalonját megnyitotta. Fogadó órák 10-1 és 3-6. Brassó, Weiss Mihai utca 20. I. emelet.

* Eljegyzés. Hunyady Margit (Brassó) és Latin Sándor szigorló orvos (Csikszéred) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett).

ARCKÉP DR. GROZA PÉTERRŐL

Írta: Karács Andor

D. DR. PETRU GROZA
Președintele Consiliului de Miniștri

Aki a politikai küzdőterén is hű tud lenni önmagához, egyidejűleg lehet népe és családjáé. Nincs szüksége, hogy álarcot öltödjön, ami alatt sokszor saját hozzártatózó sem ismerik fel. Lényét nem kell aszerint alakítania, hogy közvetlen környezete tagjaival, vagy pedig hivatalos méltóságot váró politikai „ügyfelekkel” áll szemben.

Őszinte vezetők rendszerint arról ismerhetők fel, hogy a szónoki emelvényen sem akarnak mások lenni, mint az utcán, vagy otthonukban s nem töreksenek ködös titokzatosságra, hogy rejtelmességük bűvkörével ragadják meg a képzeletet.

Csak a fasiszta korszak kis és nagy parancsurainak volt szükségük értelem nélküli varázsigékre, titkos erőket sejtető jelszavakra, szemekből és öblös torokból áradó bűvöletre, hogy emberfeletti lényeknek és bálványokként idegződjenek be a lenyűgözött emberek tudatába. Az igazi ember akkor nem válik külön embertársaitól, ha képességei és elhivatottsága révén kiemelkedik közülük és népe millióinak gondja is a vállára szakad.

Akaratlanul is tollhegyre tolnak ezek a gondolatok, ha Groza Péter dr. miniszterelnök emberi arcát kisérjük meg-
rögzíteni.

A nép miniszterelnöke

Groza Pétert méltán nevezték el a nép miniszterelnökének. Nemcsak azért, mert az ország valamennyi őszintén demokratikus erőt összefogó kormány élén áll. A demokráta Románia kormányfője, az Ekésfront megalapítója, a román-magyar kiengesztelődés és baráti összefogás hirdetője és megvalósítója a múltban is bebizonyította, hogy a néptömegek érdekeit előbbrevetve tartja a kiváltságot. Kevesek önző óhajainál. Fejlett szociális érzékével és emberszeretettel különválasztja: mi szolgálja a termelő néprétegeket, a dolgozók hasznát és mi jelképezi azokat a kívánságokat, amelyek a társadalom életében vett közösség rovására teljesen előnyöket igényelnek a kiváltságosok számára.

A nép miniszterelnöke tisztult eszmei szemközöből tekinti a nemzetiségi kérdést a túlnemzetlen nemzeti kizárólagossággal szemben az emberiségből fakadó hivatást jözságot hirdeti. Meggyőződéses híve az együttélő népek jogegyenlőségének, a dunavölgyi népek sorsközösségének. Tudja és vallja, hogy minden hűdítő vágyból táplálkozó elvonatási szándék halálos ellensége az államverető nép szabadságának is. Viszont a kölcsönös megértés és megbecsülés légköréből csak boldogság, béke és jólét fakadhat.

Groza Péter dr. erdélyi ember. Jóértelemben vett erdélyiségének bizonyára szerepe van lelki arcának kialakulásában, mert ahhoz a tájhoz köti életét, amely a múltban bölcs szűrője volt a Dél. Kelet és Nyugat eszméirafatának. Multijában Erdély a humanizmus bástyája szeretett volna mindvégig maradni, sohasem vesztve el jözságát, hogy hívás-gos átomképekért feladja békés nyugalmát. Itten sohasem sarjadt leigázó hódító szándék s éppen ezért külön története folyamán sem zuhanhatott olyan mélyre, mint a vakmerő magasbatorok. S ha olykor egy-egy szertelen fejedelm elvesztette valóságérzetét, a politikai erők nyomában gondoskodtak arról, hogy ne rántassa bajba a népet. Ez a hagyomány jelenti végeredményben az erdélyi történelmet és nem az a voltaképpen frisskeletű habsburgi politika, amely uralmának biztosítására megosztotta a népeket elvetve a nemzetiségi világtájak magvát.

A dévai vár tövében

A dévai vár tövében áll a Groza villa. E villában dolgozott éveken keresztül Groza Péter dr. a magánember és idején megpihenni olykor, ha Groza Péter a miniszterelnök idét tud szakítani magának, hogy családja körében lehessen. Itt gyűjtötte maga köré annakidején azt a haladó szellemű értelmiségiekből álló csoportot, amely már jóval a parancsuraini évek előtt minden reakciós és fasiszta törekvés ellenállási góca lett.

Groza Péter dr. magánemberi arcának felismeréséhez sok haszonnal forgathatjuk „A börtön árnyékában” címen megjelent börtönnaplóját. E könyvből megismerhetjük a családja sorsán aggódó apát, akinek a gondja még arra is kiterjed, hogy ne az otthonából hurcolják el Antonescu állambiztonsági ügynökei. Egyik legmegkapóbb részlete könyvének az a leírás, ahol elmeséli, miként vette a börtön előszobájában Mia lányát felismerni, a családja sorsán töprengő családapa lidéreses látomásaként.

A miniszterelnöknek öt gyermeke van: három fiú és két leány. Az egyik leánya Temesváron van férjével, míg Mária Gro-

za városában már mint menyasszonyról beszélnek. Mia egyébként nemcsak most, hanem a múltban is titkárnője, komoly munkatársa volt apjának. Mint tudjuk, elkísérte apját Moszkvába is s állítólag visszakészül a szovjet fővárosba tanulmányai folytatására. Egyik női hetilapban szép cikket is írt moszkvai látogatásának élményszerű tapasztalatairól.

A három fiú: Petrisor, Tavi és Liviu, részben diákok, illetve egyetemi hallgatók. Valamennyi Groza-gyermek kitünő tanuló, szorgalmas és jőfejú. Iskolatársaik nagy szeretettel beszélnek közvetlenségükről, szeretetreméltóságukról és egyszerűségükről.

Egy magánember mindennapja

Groza Péter dr. a magánember nemcsak rendkívüli munkakerejével, választékos és sokoldalú műveltségével, közvetlenségével és kedélyes szeretetreméltóságával tűnik ki, hanem rendszerességével is. Napi munkarendjét mindig pontosan betartotta és megvetette mindazt, ami akaratgyengességet, puhaságot, a lendület hiányát jelentené.

A miniszterelnök, mikor még állandóan Déván lakott, minden reggel pontban 6 órakor kelt. Ezt követte a fürdés és borotválkozás, majd a reggeli testedzés. Nyáron tennisz, télen rövid kirándulás a várhegy tetejére a gyermekekkel. Kilenc órakor már az íróasztal előtt ült és két óráig egyfolytában dolgozott. Ekkor megszólalt az ebédre hívó gong. Az ebéd nem jelentett különlegességeket. A család az egyszerű ételeket szerette és a Groza-házban a finyasság megvetendő különködés számba ment.

Ebéd után pihenő következett, majd újra munka. Hét óra tájt Groza Péter dr. sétált tett a városban vagy a kertjében tartózkodott. Estéit leginkább olvasással töltötte vagy családja körében beszélge-

tett. Groza Péter dr. sohasem járt kávéházba, hacsak nagy ritkán valami rendkívüli eset oda nem szólította. A családi otthon melegt nem szívesen cserélte el a zajos kávéházi élet teszesztő légkörével.

A neveléséről Groza Péter dr. szigorú, de emberséges elveket vallott. Megkivánta a fegyelmet, a kötelességudást. Nevelőnk, vagy nevelők sohasem voltak, minden gyermeknek önmagát kellett kialakítania a saját erőfeszítése árán kellett előrehajtania a tanulás terén is. Nagy híve volt a testedzésnek. Főleg a sízés, korcsolyázás és teniszre és voltak a gyermekek kedvencei idő őtsei és valószínűleg ma is szívesen űzik ezeket a sportokat. Természetesen mindez azért nem jelentette merev házirendet, legalább is ez a körülmény, hogy állítólag Groza Péter egyszer kiadta az utatitást, hogy aki elkésk az asztaltól, nem kap ebédet. Eh-ből arra lehet következtetni, hogy ilyen kikéskások olykor-olykor előfordulnak. Állítólag Groza Péter dr. még ö magára nézve is kötelező érvényűnek ismerte el ezt a szabályt.

Groza Péter dr. kedélyessége, lebilin-

teselése modora közismert. Szeretett mindenkivel tréfálkozni anélkül, hogy elcsúszna bármilyen bántó éle lett volna, bárkivel szívesen elbeszélgetett. Mindenkét a saját anyanyelvén szólította meg és ő maga fordította a szót magyarra, ha valaki románul válaszolt neki. Ezt annál könnyebben tehetette, mivel kevés olyan magyart találhatunk, aki olyan tökéletesen bírja a román nyelvet, mint ahogy a miniszterelnök tud magyarul.

Ha Déván jár az ember és a miniszterelnök felől érdeklődik, bárki meztadhatja a szükséges felvilágosítást. Groza Péter dr. egyszerű dévai polgár, aki mindig együtt érzett a városka főbb lakóival és nem különült el az emberektől. Műveltsége, tudása, régebbi közéleti méltósága mindig a város első emberének számított. Ez azonban sohasem jelentett választalat körté vagy családja és a nép legszegényebb sorsu gyermeke között.

Groza Péter dr. emberi arcát nehezen választható el az államférfiétől, aki ma mint az ország miniszterelnöke a nép bizalmát bírja és lankadatlan erővel dolgozik a demokráta Románia megvalósításán.

CSIKORSZÁG ÚJ KARÁCSONYRA ÉBRED

Emlékezés egy esztendő távlatából

(Csikszereda, a N. E. munkatársától.)
1945 karácsonyán visszaemlékezünk az elmúlt év szentestéjére. Karácsony, 1944... Valahol ágyuk dörögnek, aknavetők zuhogtatják tüzüket félelmetesen Budapestre. Harcikocsik gyűrűje fogja körül a magyar fővárost.

A Népi Egység már tájékoztatja Csik lakosságát a világ dolgairól. Izgatottan bujnak össze az emberek az egyes lapellányok felett: rádió nincsen, az újság az egyetlen, ami a világban történő eseményekkel öszeköti őket.

Imen, Csikországból már jömesszire elzúgott a háboru vihára. Csak azok a rombolások tanuskodnak róla, amelyeket a náci hordák visszavonulásukban okoztak.

Csikszereda kihalt. Az utcákon alig van járókelő. Csak két-három tüzet nyitott, de azoknak sincs mit árulniuk. A kilenczer lélekből alig 1200-1300 van itthon. Az üvegtelen ablakok, a Hargita utcán a sörpó körül felégetett, üszkös házak, a lerombolt villanytelep gerendái élénken érzékelteik a feletünk áthaladt vihart.

Nem halt meg az élet, csak megállt

Mégis: a város felébredt már. A házakból fény csillag. Mintha arról beszélne, hogy: nem halt meg az élet, csak megállt néhány percre. De már újra élni kezdett és fölemeli a fejét.

Zsögödon előadást is tartottak már. A műkedvelő ifjuság a „Borcsa a mennyországban” című szindarobot mutatta be. Csikban egyébként is, végig a falvakon, tánc táncot ért. Múskor is jártak a mulatságok. A régi és a mostanánk között azonban különbség volt. Karácsonykor egyetlen verekedés nem történt az egész vármegyében. Amint mindenféle pereskedés is elhallgatott.

Csik népe megértette egymást, megértette az idöket, hogy össze kell bujni

egymáshoz, meg kell érteni egymást.

Az utcákon a népörség vigyáz. Hideg, metsző szeleket küld a Hargita. Mégis állnak: keményen és újraéledt népi öntudattal járkák az utcákat. Tudják, hogy a biztonság az ő kezükben van. Nem is történt semmiféle rendezavaró cselekmény.

Ezt a végtelen nyugalmat, megelégedettséget a bevonuló szovjet csapatok is megéreztek. Az egész városban egy parancsnok, helyettese és néhány katona je-

lentette az egész megszálló hatalmat. A gyergyói részekben ugyancsak ennyi szovjet katona állomásozott. Rodovriger őrnagy büszkén és megelégedéssel mutatja a moszkvai újságokban megjelent cikkeit, amelyekben a csiki népről ír.

Már a rombolások helyreállítása is megkezdődött. A hitlerista hordák nyomán csak pusztulás maradt. Tönkretettek mindent. Hidak, alagutak, sínk romokban voltak. Az állomások kihaltak, füstösen meredtek az ég felé. Kegyetlen, lelkiismeretlen kezek munkája. Mintha az eldugott alagutak, levegőbe röptett sínek és hidak meggátolták volna a győztes seregeket előnyomulásukban.

Az öntudatos nép

Az egyes községek nem várnak felsőbb rendeltet. Maguk fognak a romok eltakarításához és a közlekedés megindításához. Sok község csak akkor értesítette felsőbb hatóságait a károk helyreállításáról, amikor már minden készen állott és csak a felavatásra kértek engedélyt. A karakói hid is, amely egyike volt a legragyogóbban felépített hidaknak, már várat kapott karácsonyra. Ezeröttszáz székely ember végezte a helyreállítás munkálatait.

Minden egyes társadalmi réteg erején felül teljesítette kötelességét. A földműves gyakrabban látogatott ki földre, nézni: hogy is áll a jövő év termése. A munkásság a gyárak és üzemek rendbchozását végezte öntudattal és szívesen. Az értelmiségiek itt maradt öntudatos része ugyancsak keményen dolgozott népiünk szellemi felemelésén. Mert hiszen az életnek nem volt szabad megállania. Mindenki pontosan megkapta munkája megérdemelt fizetését.

Az iskolák folytatták működésüket. Az elemi iskolák egytől-egyig megnyílnak, a római katolikus főgimnázium már december első felében megkezdte a tanítást. A polgári iskola épületében pedig már takarítottak, hogy karácsony után kezdetét vehesse a tanítás.

A kereskedelem még rengeteg nehézséggel folytatta működését. Behozatal nem volt, szállítási nehézségek állottak

lentette az egész megszálló hatalmat. A gyergyói részekben ugyancsak ennyi szovjet katona állomásozott. Rodovriger őrnagy büszkén és megelégedéssel mutatja a moszkvai újságokban megjelent cikkeit, amelyekben a csiki népről ír.

Már a rombolások helyreállítása is megkezdődött. A hitlerista hordák nyomán csak pusztulás maradt. Tönkretettek mindent. Hidak, alagutak, sínk romokban voltak. Az állomások kihaltak, füstösen meredtek az ég felé. Kegyetlen, lelkiismeretlen kezek munkája. Mintha az eldugott alagutak, levegőbe röptett sínek és hidak meggátolták volna a győztes seregeket előnyomulásukban.

fenn. A csiki nép azonban nem esett kétségbe. Udvarhely, Háromszék, Marosszék felé megindultak a „dockás szekerek”. Amikor pedig visszatértek, a szekerek enivalóval voltak megtömve. Hozták az élelmet, petróleumot, hogy a falvaknak is legyen világossága.

Csak az orvoshiány okozott rengeteg bajt. A háboru utáni idők betegsége, a tifusz mutatta karmait egyes községekben. Különösen Madarason és Szentkirályon. Az egész vármegyében összesen 6-7 orvos volt. A gyógyszerhiány ugyancsak aggasztónak látszott.

De már megkezdődtek a munkálatok a kórház berendezésére. Falragaszok jelentek meg az utcákon: adjunk a kórház részére, amely egészségünk öre lesz. És a nép adott, szívesen, kimondhatatlan buzgalommal. A vármegye pedig saját költségén orvosi szereket, oltóanyagot hozott és ingyen adta a rászorultaknak.

Karácsony reggele volt. Megszólaltak a harangok: imára hívták az itthon maradtakat. Asszonyok, gyermekek, férfiak tűntek fel az utcákon. Siettek az Isten-házba: hálát adni, hogy aránylag olyan kevés bajjal megszabadultak a háboru veszedelmétől.

Valahol ágyuk dörögtek... Csikban csend és nyugalom volt. A nép feszülő erőinek nyugalma.

HOLLÓ ERNŐ

GYERMEKUJSÁG

Kis testvéreink!

A múlt év karácsonyán kopogtattunk be először Gyermekujsságunkkal hozzátok. A Népi Egység volt az első és egyetlen magyar nyelvű újság Romániában, amely rátok is gondolt. Azóta több ízben is szóltnak hozzátok, de sohasem annyiszor, ahányszor szerettük volna és a nekünk küldött leveleitek alapján azt hisszük, hogy bármit is tettünk értetek, ti mindig többet vártatok tőlünk.

Az írástunk tanúsított ragaszkodásnak és szeretetnek számos megnyilvánulását látva most újra itt vagyunk közöttetek. Az első igazi békebeli karácsony örömeit megosztjuk veletek és kellemes boldog ünnepeket kívánunk valamennyi kis pajtásunknak!

Béka

iskola

Kuruty, kuruty, brekekeke,
Amott kél a hold kereke,
Nád aljába, sár aljába,
Gyerünk pajtás iskolába.

Kákát, nádat megsodorni,
Hinárszalat összefonni,
S koaksz-koaksz, édes komám,
Mindjárt kész a békátópnál!

Kezed-lábad összehúzni,
Kommandóra jól kirúgni,
Nehéz, de meg kell tanulni,
Ha nem akarsz vízbe fullni.

Ne spóroljunk a hangunkon!
Ahogy kifer a torkunkon!
Cé, dé, é, ef, gé, á, há, cé
Könnyebb ez, mint az ábcé!

Vigyázzatok, mert a gólya,
A legnagyobb úr a tóba,
Meneküljél, ha rád talál,
Mert ha elcsíp: békahalál!

Napkelteig tart az óra,
Napkeltekor jön a gólya,
Nádsűrűből előrúgta
S bekapja a tanárurat!

Izesitők...

a kávé tartozékai. Reggelben szecsendió-virágot és pörkölt csicseri-borsót kevertek a kávéhoz. Nekünk már jobb: mi egyszerűen Franck-ot teszünk belé, amelynek minden csomagján ott díszlik — mint a kiváló minőség jele — a kávédaráló.

A Franck mélyebbé teszi a szép sötétbarna színt, emeli az étvágygerjesztő aromát és a kávé-italnak azt a bizonyos kellemesen finom kesernyészamot kölcsönzi, lett légyen bakkávéból, vagy a közismert Enrilo-keverékből, akár pedig az egészségre olyan kiváló hatású Kucipp malátából készítve.

A varázsszem

A kisfiu betegesen feküdt ágyában és a szoba ablakán át az utcára nézett. Kint csunya, borús idő volt s az esti szürkületben rombadőlt házak sötélettek. A kisfiu az emberekre nézte, ahogy jöttek-mentek az utcán.

Elsőnek egy púpos öregembert látott, aki fával telt, nehéz kosarat cipelt. Csak úgy nyögött az erőlködésbe, de bizony nem akadt segítségre, hiába mérgelődött s szidta a csunya világot.

Azután rongyos ruhájú kislány jött. Gyorsan szedte a lábát, mert hideg volt erősen s nem volt harisnyája. Didergett szegény s a szája is sirásra állott.

Majd egy rokkant katona jött. Mankóval a hóna alatt kopogott el az ablak előtt. Aki tud az emberek arcából olvasni, láthatta, hogy igen bánatos.

A kisfiúnak nagyon megfájdult a szíve, mert látta, hogy milyen szomorú a világ s egy könnyesepp gördült ki a szeméből. Megtörölte zsebkendőjével s mire megint kinyitott az ablakon, már egy villanvlámpa világított az utcán. Sugaras volt és fényes, mint egy nagy aranykarika. A kisfiu nézte, nézte, hogy a szeme is megkárázott bele. Az aranykarika pedig nőtt, egyre nagyobb lett s fényéből egyszerre csak egy selyemlétra ereszkedett alá. A létrán pedig egy tündér. A ruhája fehér felhőből volt, a szeme meg úgy világított, mint a csillagok. Belibbent az ablakon a kisfiu ágya elé.

— Az Égi Városból jöttem! — mutatkozott be a tündér. — Nincs-e kedved meglátogatni a mi országunkat?

— Boldogan mennék, — válaszolta a kisfiu, — de olyan beteg vagyok, hogy mozdulni sem tudok.

— Mindjárt meggyógyulsz! — mondta a tündér. Valami bűvös kenőcsöt kent a kisfiu talpára, amittől ez olyan könnyűnek érezte magát, mint egy tollpihe.

Aztán kézenfogta a kisfiut s kapaszkodtak a selyemlétrán fel a magasba.

Messze maguk mögött hagyták a földet és egy csillagos felhő-mezőn át az Égi Városba jutottak. Fehér felhőpaloták közt vitt az utjuk. Annyi látnivaló akadt, hogy a kisfiu azt se tudta, melyiket nézze. De a legcsodálatosabb a bűvös varázsszem volt.

— Ha ezen az aranykarikán keresztülnézel, — mondta a tündér, — mindent látni fogsz, ami a földön történik!

— Nem kívánok belenézni, — huzódzott a kisfiu. — A világ olyan szomorú, hogy megfájdul a szívem tőle.

De a tündér tovább mosolygott, mire a kisfiu a varázsszemen át lenézett a földre.

Látta az utcát, ahol laktak, de most egészen más volt minden. Munkások sürögtek-forogtak és a rombadőlt házak helyébe új házakat építettek. Látta a púpos öregembert is. Erős, fiatal legényke segített neki a kosarat vinni. Vidám is volt az öreg. Látszott, hogy megelégedett a sorsával. Látta a kislányt is, de most jó meleg ruhácska volt rajta. Nevetett boldogan s a kacagásban, mintha aranycsengők csilingeltek volna. Jött a rokkant katona is, de már mankó nélkül, vidáman, fityüreszve.

— De hiszen így egészen más a világ! — kiáltott fel a kisfiu csodálkozva.

— Igen, — mondta a tündér — a varázsszem olyannak mutatja az életet, ahogyan azt látni szeretnénk: szépnek és vidámnak. Mert, tudod meg, hogy az élet csak addig szomorú és csunya, amíg féltlenül nézzük. Ha segítünk a szenvedőkön, ha a romok helyett új házakat építünk, a világ csupa öröm lesz körülöttünk...

Reggel a kisfiu egészségesen ébredt fel ágyában. Boldog volt nagyon, hogy visszatért az ereje, — mert sok a tennivalója annak, — gondolta, — aki a varázsszemen át nézhette a világot.

SZABÓ IZABELLA

Hogyan lett igazságot a Róka-koma a macskák között

Két fiatal macskó indult el vándorútra. Macskó mama egy nagy darab sajtot adott nekik, hogy meg ne éhezzenek. Dél felé egy nagy erdőbe értek és kettétörték a sajtot, hogy megebédeljének.

— A tied nagyobb, — mondotta az egyik macskó, féltékeny irigységgel nézve a másikra.

— Csakugyan nagyobb, — mondotta az éppen arra járó Róka, — de ezen könnyű segíteni. Egy kicsit leharapok róla és akkor majd egyforma lesz.

A medvebocok beleegyeztek s a róka egy jó darabot leharapott a sajtból.

— De hiszen most ez lett kisebb, — mondotta mérgesen a másik medve.

— Sebaj, — felelt a róka, — most majd ebből kanyarítok le egy kicsit.

Igy harapott le hol az egyik, hol a másik sajtból egy-egy darabot, hogy egyforma legyen, míg a két medve arra ébredt, hogy tulajdonképpen nincs is sajtkuk. A róka az ősztozkodás ürügye alatt mind megette, aztán nevével nyargalt tovább.

A két medveboc pedig szomorúan folytatta vándorútját. Nem volt sajtkuk, de megtanulták, hogy az irigység csunya, de káros is és hogy Róka-komára sose kell rábízni az osztást.

Játék: Ur, király, béka.

Hárman versenyt gyalogolunk. Aki előljár, csúfolja a többi:

Elöl megyen úr,
Közből király.
Hátul béka,
Vacs, v. cs, vacs!

Persze, mind igyekezzünk, hogy mi legyünk az első. Mert ez az igazi diadal.

A madár.

A madár, a madár.
Fütyörész és tovaszáll.

A bogár, a bogár.
Zöngicsél és messze jár.

A gyerek, kisgyerek,
megbotlik és pityereg.

Jaj de fáj, jaj de kár,
hogy a gyerek nem madár.

Rejtvények

I. Kockarejtvény

a	a	a
p	l	p
n	p	a

Helyezzék a betűket úgy el, hogy vízszintesen és függőlegesen olvasva ugyanazokat a szavakat adják.

II. Szőrejtvények

má, má, má, má, má.

Y	Y
Y	Y

CSE + e

12 nap
szü

V V V

III. Kockarejtvény

S	E	E
I		E
N*	GY	P
	G	

Megfejtés lógrán szerint. Kezdték a csillagnál és rájöttek egy jóbarátok nevére.

A megfejtéseket legkésőbb 1946 január 10-ig küldjék be a Népi Egység szerkesztőségébe. A helyes megfejtők között öt jutalmat sorsolunk ki. A pályázat eredményét 1946 január 20-án vasárnap számunkban hirdetjük ki.

A szerkesztő bácsi üzeni:

Pál Ella, I. gimn. Sepsiszentgyörgy. — Örvendünk, hogy a rejtvények megfejtéséért kapott jutalom téged is megörvendeztetett. Szép és rendesen megírt leveledet köszönjük. Mint írod egy kis csapatot alakítottatok és minden szórán gyűlésbe jártok. A Gyermekujsság, amit eddig nélkülöztél, most hozzád is betoppan. — Szotyory István, II. gimn. Brassó. — Igazad van, hogy ígértünk keresztrejtvényt, de nem küldtünk. Ennek oka, hogy nyomdailag bajban tudjuk kihozni. Amit magad csináltál nagyon szép munka. Még festett képekkel is díszítetted. Hogy mégsem jeleztehetjük meg annak előbbi magyarázatán kívül az is az oka, hogy olyan szavakat tettél bele, amit csak már pár gimnaziumi osztályt kijárt ifjúsági olvasóink fejthetnének meg. Mi pedig nem akarunk a kisebbekkel szemben sem mostohák lenni. — Oláh János, Brassó. — Te is egy nagy rejtvényt rajzoltál és a kis kockákban hatalmas tornyot építettél. Sajnos igyekezted hiába volt, mivel rejtvényed nem igazi rejtvény, s ahány megfejtő lenne, annyiféle megfejtést találhatna ki. Így is azonban dicséret illeti szorgalmadat. — A többi levélre legközelebb válaszolunk.

PAPOK KERTJE

Irta: SIPOS BELLA

Három voltunk testvérek, három nyurga kamaszlány. Anyánk sovány, szomorú özvegyasszony, akinek két dolgos kezén és zörgő öreg varrógépén kívül más támasza nem volt a világon. Kemény asszony volt, bennünket is hamar munkára fogott. Ha megtanultuk az iskolai leckét, karikára csavart zsákokat vettünk a hónunk alá és mentünk fát szedegetni.

Delutánonként jártuk az erdőt, sűrű bükkök, jászagu fenyők birodalmát. Korhadó faágakat gyűjtöttünk, amiket játé-

... zörgő öreg varrógépén kívül más támasza nem volt

koskedvű szél tört le a fákról. Három nyurga kamaszlány, óvatosan lépkedünk, csendben, félve a titoktól, ami az erdő homályában élénk búkkánhat, mert még tele voltunk a gyermekkorú mesék hangulatával. De félünk a csósztól is, aki vadászpuskával a vállán, lompos, kivénhedt kutyájával hol itt, hol ott tűnt fel az erdő tisztásein s ha megfogta a gallyszedőket, könyörtelenül elvette a zsákjukat.

Egyik nap a papok kertjében próbáltunk szerencsét. Szöges drótkerítéssel körülvett hatalmas erdőterület volt ez. A barátok minden évben megvették egy rész az erdőből, a szöges drótkerítés minden évben nagyobb területet ölelt magához. Ide senkisémet járt fát szedegetni, nem kellett félni a csósztól s bokaig gázolhattunk a rózsára nyílt száraz fenyőbokorokban. És milyen nagyszerűen égett! Tüzen pillanatok alatt megfőtt a leves, vagy paprikáskrumpli s ráadásul a gyanús fenyőrózsák lángja kellemes illatot fűtött szét a szobában.

Napfényes, szép nyári délután történt. A zsákok már kövéren feszültek s éppen hazafelé indultunk, mikor az egyik tisztáson fatörzsekből rótt asztalról egy ülő alakot pillantottunk meg. Barnacsuhás, fiatal barát volt. Előtte az asztalon nyitott könyv feküdt. Keze a könyvön pihent, pillantása pedig a nap nyugtát követve, valami túlvilági áhitattal merült a semmi-be. Messziről látszott, szép fehér arca van, kerekre nyírt tonzurája. Körülötte erdei madarak röpködtek. Egy mérész fekete-rigó egészen a közelébe billegett, látszott, hogy nem félnek tőle. Az élénk tá-

ruoló kép az imakönyvből lefestett szenteket juttatta eszünkbe. Csendben álltunk és várakoztunk. Kamasz szívünk vallásos áhitatába betolakodott a finom, átszellemült arc s nekünk eszünkbe sem jutott, hogy kikerülve a tisztást haza induljunk. Csak akkor vettük csendes sóhajjal hátunkra a zsákokat, amikor a fiatal barát összecuska könyvét és csendes léptekkel a távoli rendház felé indult.

Másnap, mintha összebeszéztünk volna, megint csak arra mentünk. Megint ott láttuk a papot könyvvel a kezében. Fakó, színehagyott blúzunk alatt ismeretlen hevesseggel vert a szívünk, ahogy néztük. Kisebbség hugom egyik nap kijelentette, hogy apáca lesz.

— Igen, de református vagy — mondtuk kárörömmel. Egy kicsit meglepődött, hogy ilyen akadály is szóba jöhet s erősen elkedvetlenedett.

Anyám meg váltig csodálkozott, hogy milyen szorgalmasak tettünk. Mások csak hosszú nógatásra indultunk az erdőre, most meg alig, hogy bekaptuk az ebédet, máris szaladtunk a kamrába a zsákokért. Csak akkor boszankodott fel nagyon, amikor meglátta, hogy az iskolabájjal új cipőnköt huzzuk fel. Hátha még azt is tudta volna, hogy mi vásárnaponként nem a református templomba, hanem a barátok templomába megyünk misét hallgatni.

A mi papunk egy cifrán faragott gyónatószekben ült. Egy másuttal járultak hozzá a hivek, feketeruhás öregasszonyok, de többen a szék mellett állva. Egyik is-

Korhadó faágakat gyűjtöttünk

kolatársnőnkől megtudtuk, hogy Agatangélusz páternek hívják, ami magyarul jó, hü angyalt jelent. A szívünk mélyén nagyon irigveltük ezt a pattanásos arcú nagy, szőke lányt, mert katolikus lévén, akár minden vasárnap odamehetett Agatangélusz páterhez és meggyónhatta bűneit. Ha összejöttünk vele, folyton arról faggattuk, hogy miről szokott gyónni és hogy mit mond neki a páter. Igértünk neki gyöngyösort, meg egy igazi ajakpirosítót, ha megmondja. De semmiféle könyörgésre nem indult meg. Nagy titokzatosan felfújta a képét és kijelentette: Gyónási titok...

Igy ment ez egész nyáron. Napközben kijártunk fenyőrózsát szedni, csodáltuk Agatangélusz páterit, éjjel pedig nyugtalanul aludtunk és azt álmodtuk, hogy gyónunk neki. Nagyon meg is szelidültünk. Azelőtt nemegyszer összevesztünk, vas-kos gorombaságokat mondtunk egymásnak s jól megcibáltuk egymás haját, de mióta, Agatangélusz páter megismertük, még csak hangos szót sem mondtunk. Titokban egymást nézegettük, melyikünk szebb, melyikünknek feszül elől jobban a blúza.

Közben az idő egyre hűvösebb lett s mi aggódva figyeltük, hogy az ősz egyre nagyobb diadalt arat a természetben. A fák lassan hullatni kezdték leveleiket, hűvös szél borzolta a száraz avar s Agatangélusz páter mind ritkábban járt ki olvasni az erdőbe. A gallyszedés is egyre veszélyesebb lett. A kopár fatörzsek, a

levéltelen bokrok könnyen áruolnók lehettek.

Egy nap aztán el is ért bennünket a veszedelem. Már tömve voltak a zsákok, indulnunk kellett volna, de mi vártunk, hogy hátha mégis eljön Agatangélusz páter. Nagykot fújtunk s fáradtságot tetítelve leültünk a zsákokra az erdei asztal közelében. A hátunk mögött hangos csörgetésre lettünk figyelmesek. Lieden ugrottunk fel, néztük, honnan jön a veszedelem. Menekülni hiábavaló lett volna. Bőrkabátos, sárgacsizmás, nagy kövér ember iparkodott felénk s mire feleszméltünk, már ott is állt előttünk Balog, a papok intézője.

— Megálljatok taknyosok! — ordította, — most elveszem a zsákokat. Nem elég nagy az erdő, ide toltátok a poftátokat? Ugy látszik, ti loptátok nyáron át a gyümölcsöt is.

Csak úgy folyt a szája a sok otromba káromkodás. Megfogta a zsákokat és kezdte kirázni belőlük a fenyőrózsát. Elkeseredésünk nem ismert határt, s már könyörgésre fogtuk a dolgot, mikor, mintha a földből nőtt volna ki, Agatangélusz páter állt előttünk. Ugy éreztük, hogy bibliai csoda történt. Szégyellők magunkat a lopás miatt, de már felébredt bennünk a reményesség, hogy a mi jó és hü angyalunk megment bennünket. A nagyhasú intéző sűrű szitkozódások közt magyarázta a papnak:

— Lopni járnak a taknyosok! Ők lopták a körtét is! De most megfogtam őket.

Ekkora szégyent már én sem tudtam elviselni. Rálvörösén a dühtől kiabáltam:

— Nem igaz! Nem loptunk semmit, csak fenyőrózsát szedtünk. Ki tehet róla, hogy maguk mind megveszik az erdőt! Hová menjen a szegény ember? — Az utolsó szavakat már hűpöngyve mondtam, aztán a pap felé fordultam: Tiszteendő ur, ugye nem engedi elvenni a zsákokat?

Agatangélusz páter egy kis ideig bizonytalanul hallgatott, de aztán mégis győzött a mi reménykedő pillantásunk.

— Adj vissza a zsákokat! — mondta az intézőnek kérlelő hangon.

Ugy néztünk rá, mint egy valódi szent-re s a csodálattól egy árva szó sem jött ki a szánk. Gyorsan kezdtek összecsaparni a zsákokat, hogy minél előbb elűnhessünk. Közben azonban törtük a fejünket, hogy valami szépet kellene mondani, ami kifejezi mélységes hálánkat, de a szó a torkunkra fagyott. Agatangélusz páter ugyilátszik rájött, hogy igen könnyen sza-

Körülötte erdei madarak röpködtek

badulunk. Szigorú ábrázottat vágott és kemény hangon szólt ránk:

— De most aztán meg ne lássalak itt többet benneteket!

Otthon anyánk megszidott, amiért üres zsákokkal mentünk haza. De jól esett ez nagyon, mert így legalább nem kérdezte, miért bögünk mindhármán, amikor feltette a vacsorát a tűzhelyre és meggyújtotta az illatos fenyőrózsát.

(Távozó-Leiter Artur metazetoi)

A szerkesztő írása:

Olvasóinkhoz! Többoldali érdeklődésre köszi, hogy a Népi Egység ez évben nem adhatott ki naptárt. Kérjük olvasóinkat, hogy kalendáriumunk helyett a Magyar Népi Ésvettség naptárát vegyék meg. Ez is rövidesen mindenütt kapható lesz és mind tartalmaiban, mind tartalmában fogja ki fog emelkedni az ideai magyarságot naptárkiadványok sorából.

Kiss Albert (Brassó) — „Gidófalva és Belek között” c. írása. Noha szerzője id lelkületére és irakésvettségére vall, mégsem közelíthet, mivel a hazatértek kezelése máris méltányosabb alapon történik, amit nagyban elősegített éppen a MNSZ kiadása. A MNSZ politikája egybevág az Ön felfogásával, amit beklődött írása utolsó mondatában így fejez ki:

— A mérges fenevad-kiadványok ártalmatlanná kell tenni, de a szél ősi gyökereit nem kell bántani.

Özvegyasszony (Pütkérek) — Verséből három szakaszt íme nyomtatásban is visszaláthat:

Hűdög szállt fűzudalja
Önabornit haját.
Este, reggel s'ratagja
Elete alkonyát.

Hűdög a fűzűd, hűdög a tűzhelye,
Üres a konyhája.
Árpáda s kenyeré,
Kopott a ruhája.

Szegény öreg asszony.
Mért nyomorogtál sok éven keresztül,
Kélti áradástól,
Utolsó kutyának a torkába jattál.

Gyerevői Érdeklődők. A bakkáve legiobb pótanycát a tölgyfa-makkból csinálhatjuk. Az éret makkokat keresztben és hosszban kettévágjuk és fűzűdára rájuk, Forró vízzel áztatjuk rá. A víz te-fűzűdára emelkedő makkokat kidobjuk, a többi 24 óráig a vízben hagyjuk. Ezt még egyszer vagy kétszer megismételjük. Están a megpuhult makkokról a bűzt kánnnyal szűrjük le és utána nem teljára pároljuk. A párolásnál csipetnyi vaját vagy tizta seirt is tehetünk hozzá. A párolt makkot ugyanazgy örlünk meg, mint a valódi kávé. Kelleme illatu sőtélháza port nyertük, amit fűzűdára akár a kávé gyermekeinknek is bátran adhatunk, jó tépány, az igazi kávé ígűt mérge nélkül.

Demokrata munkás. (Brassó). — Ha levele megírásánál becsületet szándék is vezet, nem tehetünk kivételt és nem foglalkozhatunk az ügyvel-mivel levelet névtelenül írta. Nevezze meg magát és kifogásával az illetékes szakszervezethez forduljon.

Tanászai Lajos (Székelyudvarhely) — Gondol-
tal a társadalmi átalakulásról elméleti síkon me-
zognak. Kér, hogy nem tudja magát egyszerűbben és világosabban kifejezni.

Szebeni fogadók. Irtak van, hogy a magyar helyesírás tekintetében a köznevelés még nem egy-kereset be végkérvényes szabályok. Sajnos újság-jaink hasábjalra is itt-ott becsúsznak nyelvi hibák. A sebtében készülő lapnak ez megbecsülhető. A fe-
radatit egyiktük sem nevezte meg, mivel a felsorolt szavaknál részben egyiktüknek, részben a másik fél-nek van igazs. Ime itt olvasnáják, hogy a kérdé-
ses szavakat hogyan kell írni:

Agancs, állhatatos; aludtál, amondó vagyok; árbor, áram, bakancs, barakk, bennszállt, bity-gyest, bolgár, Bulgária, bosszú, bűvösöz, csan-gyell, csónak, enkrásda, dínya, egyéb, egyelőre, egyezemind, éhhalál, elődáz, fagyva, fellebbez, fogaztú, foghazsma, frissesség, hanyatt, bogaszt, hó, hígadt, holttest, iszonyó, ittasság, jobbkör, katolikus, keztű, kilométer, kilogramm, kiló, kor-
ránsom, kény, kőpeny, kőbőhöz, kőszódók, lá-
had, látható, labda, la'os, lakosság, labbeceles, lelekzik, lélekzik, less, másszor, meny, menyegő, mennyeső, nyírföld, mezege, papazaj, porcelán, álllyed, szakáll, szalag, szilonna, talpalatny, viss-
hang, szöllye.

Gál István, Schiol-gyári munkás (Brassó). „Milyen jó” című versét helyes alapszövegre építette fel. Még boldogos verselési viszaidás azonban a köl-
temény értéket lecsökkenti. Itt adjuk verse első és utolsó szakaszát:

Milyen jó, ha íai valami,
Nem kell megunkba fojtani
Nem kell remegve
Egyrészt tölbe
Titokban beleszattogni.

Milyen jó, ha muszáj érezni
Nekik is, hogy történt valami,
S ha vádát özne
Zúdul fejükre,
Bűnös lélekkel végig kell halgatni.

Kiss Eva (Kádizvárbely). — Ha levelekkel élje az volt, hogy a közérdeklődést a visházhelyi Stotánia menedékház iránt felkeltse. Szíveskedjék egy lépéssel továbbmenni és az ügyben közvetlenül ottani tudósítókhoz, Kovács J. Istvánhoz fordulni.

Kellemes ünnepeket
és boldog újévet kíván
összes vevőinek és barátainak
Tamás János kárpitos.
Sepsiszentgyörgy, Csiki utca 11.
Mindenféle kárpitos munkát kedvezően vállalok.

Minél erősebb az ország
demokráciája, annál
teljesebb nemzeti
jogegyenlőségünk

Kellemes és olcsó
olvasnivaló az ünnepekre:

Képes Újság

régi számai, leszállított áron
példányonként

csak 120 lejért

kaphatók a brassói

CARTEA RUSĂ

könyvkereskedésben
és minden hírlapárusnál.

SZABÓ BÉNI

szücs

BRASSÓ

Strada Regele Carol I. 28 szám.

Telefonszám 15-21.

Alapítási év 1910

SÁROSSY ÖDÖN

szörmeáruház

Brassó,

Strada Regele Carol I. 35. szám.

Telefonszám 18-05. Alapítási év 1884.

Általános Hitelbank R. T.

Braşov.

Fiókok: Timişoara, Oradea

Közgazdasági Bank R. T.

volt Brassói Népbank R. T.

Brassó

Str. Reg. Carol (Kapu u.) 52. (saját ház)

Telefon 30-26. Táviratcím „Népbank“

Alapított 1833

JUL. TEUTSCH K.T.

Első Brassói
Gépgyár és Vasöntőde
Brassó

TÓTH TESTVÉREK

JÁNOS és ÁRPÁD

gépjavitó- és lakatosműhelye

Brassó, Kereszt-utca 22

Telefon 36-19 - Alapítási év 1922

„DEPOLEMN“

KOHN LÁJOS és MURÁNSZKY JÓZSEF
deszka, épületfa és építkezési anyagok raktára

Brassó,

Str. Concordiei 9.

Telefon 18-04.

CZINK RÉSZV. TÁRS.

női selymek, szövetek, divatárak üzlete

Brassó,

Strada Regele Carol 21 szám.

Telefon 14-36.

JÉNÁKY IGNÁC

szabósága

Brassó, Sft. Petru 81.

Telefon 31-25.

SZÁVA G.

disztemetkezés

Brassó, Weisz Mihály-utca 14 szám
Telefon 25-58, 26-53

Temet, exhumál, szállít.

Szabó Márton

autórugóüzem

Brassó,

Hosszu utca 76. szám.

Alapítási év 1907. Telefon 35-18.

A napokban megnyílik

„OGLINDA“

modern tükörgyár és üveg-
csiszolóda.

Brassó, Str. Gl. Tr. Moşoiu 37/b.

Telefon 31-46.

Legszébb, legolcsóbb, leghasznosabb karácsonyi ajándék

A KÖNYV

Tekintse meg a Magyar Népi Szövetség brassói szervezete által terjesztett könyveket.

Ideiglenes cím:

Brassó, P. Gh. Enescu 2.
(Rózsater) „Népi Egység“
Kiadóhivatala.

Papirzsákokat

liszt, bab, lencse, borsó, aszalt-
gyümölcs, burgonya részére kaphatVáradi A. papírlakatajánál
Brassó, Rózsater 4. — Telefon: 29-03.

Hesshaimer J. L. és A.

Fűszer-, gyarmat- és csemegeárak.

Festékárak

Braşov, Piaţa Libertăţii No. 19.

Telefon 14-29.

Str. Reg. Carol I. No. 15. Telefon 34-86.

Czeizner László

Brassóban, Str. Nisipului de sus
(Felsőfővény utca) 30 szám alattkülönleges műszer
javítóműhelyét
megnyitotta.Vállalja villamossági,
rádió, látszerész, mozi,
fényképezőgépek, finom mechani-
kal és orvosi műszerek javítását.16-23 szám alatti telefonhívásra
házhöz megyek.MINDENKINEK saját érdeke mielőtt
házat, telket venne vagy eladna, felke-
resni kötelesség nélkül

„VISCONTI“

Ingatlanforgalmi irodát

Brassó, Weisz Mihály-utca 6. Tel.

irodai 15-99, lakás 15-98

megbízóink részére keresünk házakat és telket.

Olvassátok
és terjesszétok
a Népi Egységet

WEISZFEILER TESTVÉREK.

nél, Brassó, P. Libertăţii 27. (telefon 11-71.)

Nagy választékban: zsebkész, lakat, patentkapocs,
cipőfűző, cérna, mindenfajta tűár, harisnya stb.

A Béke Karácsonya

Megújuló ragyogásban

Irtá: Benedek Krizosztóm

A „rabláncot oldó gyermek” — így nevezi Jézust egyik magyar költőnk — mepe a karácsony. A betlehemi pásztoroknak jó hírt közlőként angyalok színből azt tudta meg a világ, hogy vége akadt az évezredek rabságnak. A jártában és barmok közt fekvő kised azért a földre, hogy megtörje a zsarnokok rejtek és elhossa az elnyomottak, az elhosszított és a szegények számára a szabadságot.

Nem is lehet emel gyönyörűbbet elképzelni. Az emberiséget mindenfelől beborító sötéttségben ravasz főemberek, gonosz atalmaskodók, erőszakos elnyomók szarditgatták bilincses uralmukat a kisajított, libegő néptömegek fölött. Kezükben olt minden fegyver, agyukban volt minden tudomány, zsebükben volt minden arany. Ugy látszott, mintha hatalmuk pártján még a vakolatot sem lehetne megkarcolni.

Szűz a szízlakemény uralommal, ezzel minden porcikájáig erőszakkal átitatott szervezettel szemben csupán egy gyermek állott. Egy gyermek a hatalmas merészéggel, a lélek sérthetlenségével, a jövendő bizalmával. Ha szívből több a tapasztalat, talán megtört a Gonosz szonyu ereje és világító képessége lett. De nem voltak tapasztalatai s így bizalmának teljességében vehette fel a harcot a zsarnokok erejével.

Szinte kétezer éven át ünneplik az ember a karácsonyestét és ebben a karácsonyestében a békét. Am a béke megünneplése azért lehetett ilyen tartós, ennyire meleg és szívdertő, mert az emberiség önkéntelenül is megérezte, hogy a karácsonyi béke mögött egyben a szabadságot is tanupí.

Szabadság nélkül nem lehet béke. Rabláncokkal a csuklón és rabláncokkal a szíven nem lehet békességet ünnepleni. A karácsonyi énekek azért olyan vidámak, mert belőlük a régóta utat kereső szabadságvágy zendül fel a gyémántosan ragyogó csillagok felé. A gyermekek és felnőttek ajkán egyforma tisztsággal felcsendülő dallam a bifinsek lehulltát hirdeti embernek, állatnak, patakoknak és fáknak egyaránt. A tisztán kivirágzó dalokat nem a dusak és kövérek éneklék, hanem a nélkülözők és szikárak, ezért is olyan egyszerű és közvetlen a bennük ezért olyan lenyűgöző a rabság megszüntének érzése.

Pásztorok és halászok, vámosok és földművesek hordozták magukban a karácsonyi gyermek képét, hogy megindulhassanak — nem a világ meghódítására, amint olykor mondani szokták, hanem a világ felszabadítására. Az egyház, amely lassan szervezkedett ezekből a roppant tartalékokból, tisztán tudta hivatását. Ervényszerítési kellett a nagy tanítást az ember szabadságáról, egyenlőségéről és testvériségéről s az egyház vállalta is ezt a szerepet.

Voltak ragyogó elmék, akik megmosolyogták a rongyosokért és névtelenekért folytatott harcot. Voltak fáradt kiábrándultak, akik a kockázatot mérlesekelték a várható eredményhez s túlságosan nagyra találták az előbbi s kevésnek az utóbbit. És persze voltak zsarnokok és hóhérok és fegyveresek, akik kereszttel, bitóval és börtönnel várták a szegények ügyének

harcosait. De az egyház kitartott azok mellett, akikért a rabláncot oldó gyermek megszületett. Legalább is elvben és elméletben.

Nagy és komoly szó ez, mert lehetővé teszi, hogy a gyakorlat hibáit és tévedéseit ki lehessen szűrni. Emberi mértékkel mérve kétezer esztendő nagy idő. Nem csoda, ha az elvektől néha elhajoltak annak alkalmazói. Nem csoda, ha a nép egyháza apró kis hőkölésekkel, észre sem vehető csuszánásokkal olykor szinte eredeti hivatásával ellentétes helyzeteket foglalt el egyes időkben és egyes országokban. Az egykor szabadságot küzdő egyház néha szavával, néha hallgatásával, néha tettével, néha tétlenségével, néha valóban és néha csak látszólag azokat támogatta, akik ellen a betlehemi jászokban barmok közt fekvő gyermek erre a világra született.

De az elv sérteften maradt. Kétezer esztendő óta tudja az egyház, hogy helye a jobb jövőt remélt, igazságot kívánó és szabadságért harcoló néptömegek mellett van. Ezt a tudást most ismét gyakorlattá kell váltania. A csorbított tisztségben megmaradt elv hatalmas vonzóerő s egyben igazolás is. Lehet, hogy évszázadok során egyesek eltértek tőle. Lehet, hogy emberek saját hatalmi vágyaik megvalósítására, vagy mások hatalmaskodásainak kiszolgálására használták fel. De az elv nem esett sérelem. És az egyház, amelynek feladata az, hogy haladjon a haladással és megvalósítani igyekezzék az igazság parancsait, ennek az elvnek megújuló ragyogásában ismét elfoglalhatja helyét a szegények, a kicsik és a névtelenek oldalán.

Az értelmiség munkája és szerepe a Szovjetszövetség népeinek életében

Tudvalevő, hogy a Szovjetszövetségben ma már nyoma sincs annak az elterjedésnek, amely az értelmiségi „központizálás” és más dolgozó rétegek között másutt ismeretes. A szovjet értelmiség különben javarészt a munkásság és parasztság sorából nőtt ki. De a szovjetállam értelmiségi rétegének más különleges és érdekes vonásai is vannak. Ezekről számolt be nemrégiben Gergely Sándor, a nagynevű magyar író, aki hosszú ideig a Szovjetszövetségben élt.

A Szovjetszövetségben van egy olyan értelmiségi réteg is, amely másutt nem jön számba. A testnevelés hivatott művészeiről és oktatóiról van szó. Ezeknek száma az egész birodalomban mintegy félmillió, s azt hiszem, inkább a valóságnál kevesebbre becsültem a számukat, mint többre.

Nem volt könnyű meggyőzni a kirgizeket

A Szovjetszövetség lakossága nem indult az új életnek egyforma műveltségi színvonalról. Természetes, hogy a moszkvai lakos fejlettebb műveltséggel bír, mint az orosz földműves, akinek faluja a legközelebbi vasutvonalról több 100 kilométerre fekszik. A volgai paraszt viszont műveltebb, mint az altajai ojtó földműves. Az örmények évezredek művelődéssel dicsekedhetnek, messze felemelkedve az osztályokot — és így tovább.

A szovjetvezetők minden módon és eszközzel igyekeznek emelni a műveltségi színvonalat, különösen az elmaradt vidékeken. Így például vándor repülőiskolákat szerveztek, amelyek sorra bejárák a vidékeket, ahol azt se tudják, mi fán terem a repülőgép.

A szovjetértelmiségek különleges feladata tehát, valóságos hadjáratot folytatni a népek s különösen egyes néptörzsek és vidékek művelődése emeléséért.

Még 1933-ban történt, hogy Szibériában utazgattam, Novosibirszk közelében. Az út mentén óriási hirdetőtáblát láttam, rajta magas emberalakokkal, szájában fogkefével s kezében kalodot fogpépes doboz.

A szovjet testnevelés irányítása alatt mintegy 35–40 millió ember vesz részt a testedzésben, fejlesztő saját erejét és egészségét. Tudományos módszerekkel megállapították, milyen különleges tornázásban kell részesíteni az állapotos aszszonyt, a bányamunkást, a pincért, vagy a cipészt — vagyis a különböző szakmában dolgozó vagy egyéb szempontból eltérő életet élő személyeket.

Igy a testnevelés oktató munkái szintén a szovjet értelmiségek nagy táborát szaporítják.

A szovjetértelmiségeknek továbbá van egy olyan feladata, amelyet másutt nem ismernek. Ez a nagy feladat így foglalható össze: harcolni az igényességért! Hogy értjük ezt?

A hirdetés szövege részletesen és meggyőzően magyarázza el, miért szükséges és fontos a fogmosás.

Különleges meggyőző érveket kellett felorakoztatni egy csomó nemzetiségnek, hogy rávegyék őket az életmód ábba-

Üzbég tevehajcsárából híres író

A szovjetértelmiségek tábora s maga az értelmiségi fogalma olyan irányban is kitágult a Szovjetszövetségben, ami nálunk teljesen ismeretlen. Például: Demcsenko Mária ukrán parasztasszony, aki Vimjica körül dolgozik a földeken, hihetetlen eredményt ért el a cukorrépa-termelésben. Hamarosan szovjet tudósok szállak ki a helyszínre, hogy meg tudakolják tőle, milyen munkamódszerekkel és eszközökkel érte el s kereit. Demcsenko tapasztalatait így feldolgozva elterjesztették országsszerte.

Hasonlóképpen felügyelt a tudományos világ egy 58 éves nyugatsibériai kolhoz parasztasszonyra, aki változatlanul csúcsteljesítményt mutatott fel a gondjaira bízott 10 tehén fejénél. Gyorsíróit küldték az anyókához, aki szó szerint fel-

gyására s az állandó településre. Meg kellett magyarázni, hogy jobb kőházban lakni, mint a hagyományos borsátorban, kényelmesebb rézsodronyos ágyban aludni, mint a földre terített szubán.

1933 évben láttam a kirgiz pusztán egy falut, szép piros cseréptető házakkal. A kőbör kirgizek számára építették, akik bele is költöztek, de — beköltöztek a sátraikat is. Évekig tartott, míg le lehetett beszélni őket arról, hogy a szobákban felüssék a sátraikat.

Az értelmiségek harca tehát azért folyt, hogy igényességre, haladásra, a mindig több és jobb megkívánására szoktassák a népeket. Fel kellett ébreszteni bennük a bírálat érzékét és szokását.

Éppen a szovjetértelmiségek munkájának hatalmas sikere, hogy az egész Európában — túlszám nélkül állíthatom — sehol sem található olyan mély és kifejtett bíráló szellem, mint a Szovjetszövetségben. Ezt látni például a szépirodalmi vagy tudományos munkák megjelenésénél. A könyvek az érdeklődés és bírálat özönét keltik fel. Bizony megcsik, hogy alaposan fejére olvassák a művészek vagy tudósok, hol és miben tévedett.

Az Akadémiának az a véleménye, hogy akik gyakorlati téren ilyen uttoró és az országban példamutató eredményeket érnek el, azok szintén az értelmiségek sorába tartoznak. Oda tartozik természetesen Sztakanov is, a különleges munkateli esítmények mozgalmainak világhírű elindítója.

Az elmaradt nemzetiségek művelődési fellendülése erősen növeli az értelmiségek táborát. Van például olyan ismert üzbég író is, aki 10 évvel ezelőtt még tevehajcsár volt.

KARÁCSONYI VALLOMÁS

Budapest házai dermedten bujtak meg az éjszakában. Sehol villanyfény, még a hold is felhők mögé rejtőzött. Csak a távolban villantak fel vörösen, vészjóskóan az ágyuk toroktűzei. Az ablakok tömpán remegtek s néha egy-egy közeli belövés ereje rázta meg a házat. Lehuztam a redőnyt, leeresztettem a függönyöket, hogy kizárjam a háborút s a szoba meleg csendjében átadtam magam a szenteste hangulatának.

Anyám kalácsot sütött a hetek óta gyűjtögetett lisztből. Pulha volt, foszlós-bébi. Az asztalon fenyőág illatozott s egy szál fehér gyertya lángja libegett fölötté szeliden. De a karácsonyesték varázslatos hangulatát csak nem sikerült megidézni. Csendesen, lehajtott fejjel üldögéltünk. Előttünk a jövő sötétlett, az elkövetkező ostrom.

Tíz óra felé felülvoltotték a vész-kürtök. Riadó. Összekapkodtuk előre elkészített bóröndjeinket, a batyuba kötött ágymenit, kioltottuk a tüzet, a villanyt, a fehér karácsonyi gyertyát és leköltöztünk az óvóhelyre.

Az óvóhelyen egymás mellett gubbasztottak a ház lakói: a dusgazdag házigazda, az asztmás házmeister, az ügyvéd, a színész, az ügynök, a szakácsné, a feleség és közös sors közvetlenségében. Egy lakó kis karácsonyfát tett az asztalra, mire csendes mesélgetés kezdődött, emlékezés boldog gyermekkorai karácsonyokra.

Éjfél felé dörömböltek az óvóhely ajtaján. Igazított, rekedtes férfihang orvost leereszt. Az Augusztá-telepi nyomortanyákról jött. Feleségét szülési fájdalmak lepték meg. A házban lakó kórházi orvos vette a kabátját és műszertaskáját.

— Mehetek én is? — kérdeztem, mert úgy éreztem, hogy az ápolónői tanfolyamot jelző vöröskeresztes karszalagom kötelez erre, de elviselhetetlenül nyomasztó volt az óvóhelyen töltött karácsonyeste is.

Az utcák teljesen sötétek voltak. Szótlanul mentünk ismeretlen vezeték után, szorosan a házak fala mellett, mert a fejük felett repülőgépek keringtek és ütemes ágyudörgés rázta a földet és a levegőt. Rozoga fabarakkuk udvarán bukdácsolunk keresztül, míg elérkeztünk utunk végcéljához, egy otromba négyemeletes bérház elé.

Az óvóhelynek nevezett pincében orlacsaró, dolhoság csapta meg az orunkat. Vezetőnk gyufát gyújtogatott s a felvilágosított fénylő láthatuk, hogy a falakról cseppekben folyik a nedvesség. A ház lakói ládákra vetett rongyokon fektették vagy üldögéltek. Szénkupacokon másztunk át a pince végébe, ahol lécekkal elkerített lyukban, rongyos szalmazsákon fektült az asszony, aki gyermeket várt.

Másfélóra nehéz küzdelem következett. Közben a vízvezeték megromlólódhatott valahol, mert egy csepp vizet sem lehetett kapni. A lámpából kifogyott a petróleum. Az orvos káromkodott s a férfiak ijedten futkostak víz és világítás után. A rongyos szalmazsákon kinlódó sovány, gyermektestű asszony összeszorított foggal túrta a szenvedést, csak néha szakadt ki belőle egy-egy fájdalmas nyöszörgés.

— Fiú! — mondta az orvos, s egy gyakorlott kezű, nagydarab asszony csikos héjú párnából rögtönzött pólýába csavarta az újszülöttet. Az orvos erősítő injekciót adott az anyának és biztató szavakat:

— Lásna, milyen szép karácsonyi ajándékot kapott! Erverés jó, minden rendben van!

Kint lángolt az ég s a pusztulás leselkedett a városra. De ott a pincében, 1944 karácsonján, boldog bizonyossággal éreztük, hogy a tarka párnába pólýált gyermek a békét hozta. Hogy ez és a többi vérben és háboruban született gyermek építeni és teremteni fog és megnyeri a jövőt a meggyötört emberiség számára.

SIPOS BELLA

Nemzetiségi kérdés a háboruutáni Európában

A Moszkvában megjelenő „Novoje Vremja” című folyóiratban Levin I. rendkívül érdekes és nagyjelentőségű cikket ír a háboru utáni Európa egyik legfontosabb társadalmi kérdéséről: a nemzetiségi kérdésről. Alább idézzük Levin cikkének legérdekesebb részét:

— Az a tény, hogy a nemzetiségeknek egymáshoz viszonyítva az első világháboru után nem oldották meg gyökeresen, több módon indokolható, de nem utolsó

sorban Dél- és Közép-Európa több állama akkori uralkodó körének káros politikája által. Ezek a körök, illetve politikájuk képtelenek voltak a nemzetiségi összefüggéseket demokratikus úton megoldani. Egyik legnagyobb akadály azonban az Európa népeinek létét veszélyeztető német imperializmus volt. Ez szüntelen viszálykodást szított azokban az országokban, amelyeket áldozatul szemelt ki, s ehhez a német és néhány más kisebbséget

használta fel eszközül, mint „ötödik hadoszlop”.

Most, a háboru győzelmes befejezése következtében ez az akadály megszűnt. A megszerzett történelmi tapasztalatok birtokában meg kell óvni mindenkit a régi hibák megismétlésétől. Különös jelentősége van azonban annak, hogy ma egy olyan jelentős előfeltétele van meg a nemzetiségi problémák megoldásának, mint a Közép- és Kelet-Európa államaiban létező demokratikus rendszerek.

Földkérdés és nemzetiségi kérdés

Európa eme részében elképzelhetetlen a nyilvános élet demokratizálása két kérdés: a földkérdés és a nemzetiségi kérdés gyökeres megoldása nélkül. A két kérdés igen gyakran összefonódik egymással, ugyanarra, hogy a földbirtokrendezés keresztülvitele jelentős mértékben járul hozzá a nemzetiségek viszonyának javulásához.

A demokratikus kormányoknak számos nehézséget kell áthidalniuk, amelyek útjában állanak a nemzetiségi elnyomás ki-

írásának és annak, hogy a nemzetiségek egyenjogúságát és a népek egymáshoz való barátságát biztosíthassák. Jugoszlávia új, demokratikus szövetségi jellege folytán a horvát, montenegrói és macedon kérdések megoldást nyertek.

A demokráciának hasonló szellemében oldják meg a nemzeti kisebbségek kérdését is. Az Erdélyben és a Vajdaságban élő magyar kisebbségek a romániai és jugoszláviai demokratikus kormányok intézkedései folytán teljes egyenjogúságot és védelmet kaptak. A Koszovo Poljen élő

albánok a föderatív Jugoszlávia keretein belül autonómiát kaptak. Dél-Albániában biztosították a görög kisebbségek jogait.

Ha ezeket a tényeket egyes más országban fennálló helyzettel hasonlítjuk össze, mint pl. Görög-Macedóniával, vagy Epirusszal, hogy meggyőződünk arról, mit jelent az államélet igazi demokratizálása ahhoz, hogy sikeresen szabályozódjék a nemzetiségek egymáshoz való viszonya jogaik tiszteletbentartásának szellemében.

Biztosíték a német támadás megismétlődése ellen

A nemzetek egymáshoz való kapcsolata mai Európában csak úgy érhető el, hogy Közép- és Délkelet-Európa szláv és más szabadságszerető államai a német támadás megismétlődése ellen biztosítékokat kapnak. Ebből a legfontosabb szempontból nézve kell megítélni olyan feladatokat is, mint a szükségdiktálta határváltoztatások és az európai államoknak a német kisebbségektől való megszabadítása.

Feltehető pl., hogy ma a béke összes baráta elismerik annak a szükségességét, hogy Lengyelországnak széles kijáratot kell biztosítani a Keleti-tengerhez és a lengyel-német határt az Oderánál és a nyugati Neisse-folyónál kell meghúzni. Némely külföldi reakciós körök, mindenestre a „nemzeti elv”-re való hivatkozással ezek ellen a területi változtatások ellen fordulnak. Emellett hangsúlyozzák, azt a tényt, hogy olyan területekről van szó, melyeken jelenleg német lakosság lakik. Elég azonban futó pillantást vetni a háboru előtti térképekre, hogy meggyőződjünk arról, hogy a Versailles utáni Lengyelország a szó szoros értelmében a német rabló karmai között volt! Kétségtelen, hogy a lengyel határoknak ilyen alakulása megfelelt a versailles-i békecsinálók terveinek, akiknek számára Lengyelország elsősorban is szövetséges politikájuk keresztülvételéhez volt eszköz.

Hogy a határok meghúzásánál a népi tényezőket tekintetbe kell venni — ez magától értetődik. Nem szabad azonban szemeltetnünk az előtt az általánosan ismert tény előtt, hogy Közép- és Délkelet-Európában a népi vegyes területeknek egész sora van. Így például több esetben a városok nemzetiségi összetétele elűt az őket környező vidéki területek nemzeti-ségi összetételétől.

Szolgálok Trieszt példájul. Bárhogyan is dől el a trieszti kérdés, elkerülhetetlenül fennáll majd egy nemzetiségi kisebbség: Jugoszláviában olasz vagy Olaszországban jugoszláv. Így tehát Trieszt állami hovatartozandóságának kérdése megoldásánál tekintetbe kell majd venni, hogy Trieszt jugoszláv népi területen fekszik és hogy földrajzilag és gazdaságilag elválaszthatatlanul össze van kötve a közvetlen szláv hátsor-zággal. Továbbá tekintetbe kell venni, hogy Jugoszlávia demokratikus és föderatív államrendje Trieszt számára egy egyenjogú és szuverén tag helyzetét biztosítja a föderáción belül, ugyanígy Szerbiával, Horvátországgal, Szlovéniával és Macedóniával, amiként a trieszti lakosság olasz részének jogait maradék nélkül megvédi.

A nemzeti államok kérdése

Ugyanakkor azonban nem szabad elskláni a népeknek ama érthető vágya fölött sem, hogy nemzeti államot teremtsenek maguknak, azaz olyan államokat, amelyek a valóságos lehetőségek mértékében etnikailag egyöntetű lakossággal rendelkez-

nek. A történelem tanulságai megmutatják, hogy a nemzeti állam megteremtésére irányuló törekvések a fejlődés tényezői. A hitleri hódító elleni szabadságharc megmutatta a népeknek azt a hatalmas törekvést, amely szabadság és függetlenség felé irányul és amely még jobban megacélozta akaratukat ahhoz, hogy nemzetiségileg egyöntetű államokban önálló állami életet éljenek.

Ebből következik az a követelés, hogy bizonyos nemzetiségi kisebbségeket azoknak az államoknak a területére telepítsenek át, ahonnan származnak. Itt elsősorban Lengyelország, Csehszlovákia, ugyancsak Magyarország német kisebbségeiről van szó. A német kisebbségek problémáját külön hely illeti meg. Itt az államok külső és belső biztonsága, társadalmi ha-

ladásuk alapvető érdekei forognak kockán. A kérdés tárgyalásánál nem szabad megfellelkezni arról a politikai és gazdasági szerepről, amelyet a német kisebbségek Közép- és Délkelet-Európa országaiban játszottak. Ezekben az országokban a németek, mint a nagybirtok képviselői, sőt gyakran, mint olyan gyárak és üzemek tulajdonosai szerepeltek, amely tiizemekben a helyi lakosság, mint bér munkás dolgozott. Mindez társadalmi jellegű kölcsönöz a német kisebbségek kérdésének. Teljesen jogos a népek ama óhaja, hogy halukban saját maguk legyenek az urak, hogy kiküszöböljék egy olyan nemzetiségi csoport jelenlétét, amelyik a legizás eszköze volt és amelyik felettük — egy külső hatalom segítségével — uralkodni akart.

A kemény rendszabály

Az áttelepítés kétségtelenül kemény rendszabály. Itt azonban — jobban, mint máshol — helye van a shakespearei hős szavaira való emlékezésnek: „Súlyos okok, súlyos tetteket váltanak ki”. Egy ilyen tömegáttelepítés nem folyhat le rendszertelenül, hanem azt tervszerűen és szervezettel kell keresztülvinni. Erről a berlini konferencia határozataiban ott van szó, ahol „német lakosság szabályozott áttelepítéséről” beszélve Lengyelország, Csehszlovákia és Magyarország területére vonatkozóan kimondják, hogy ezt „szervezett és emberi módon” kell végrehajtani.

Európa háboru utáni alakulásának időszakát a kölcsönös nemzetiségi viszonyok komoly átértékelése jellemzi. A lengyel nemzetiségi állam megteremtése és megerősítése, a föderatív elv megvalósítása

Jugoszláviában, a magyarok és románok közötti kapcsolatok helyreállítása Erdélyben, a Németország határára lévő államok megszabadítása a német kisebbségektől, mindezek kétségtelen eredményei a nemzetiségi probléma megoldásának — demokratikus alapon. A demokráciának eme eredményei különösen értékesek a szovjet ember számára, amely szovjet ember a nemzetiségek jogainak tiszteletbentartásában a fajra, vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül egyenjogúsítás szellemében nőtt fel. Mindezek a jelentős lépések a nemzetiségi problémának a pozitív megoldása a népek egymáshoz való baráti viszonyának megerősödése felé megteremtik a tartós béke előfeltételeit. Ezt a népek közötti béke és a népek szabadságának baráta csak örömmel üdvözölhetik.

Régi varázsszer — új gyógyszer

A szövetséges hadseregek orvosai ebben a háboruban igen nagy jelentőségű gyógyászati segédeszközhöz jutottak, egy új gyógyszerhez, amelynek használata a műtétek veszélyeit lényegesen csökkenti és utána az operált beteg gyorsabban és biztonságban gyógyul.

Ez az orvosság: a curare. A curare hatása, műtéti altatás közben, az izmok ideiglenes, de teljes elernyedése. Ez egyike, a sebészeknek nyújtott legnagyobb segítségnek, mert eszméletlenség esetén, az izmok rendesen keményen maradnak és ellenállást fejtenek ki. A curare ezt az ellenállást szünteti meg és különösen hosszabb műtétek esetében, kiváltképpen hasműtéteknél,

olyan könnyítést ad, amilyenre évekkel ezelőtt nem is gondoltak.

A curare értéke a háboru alatt a tábori kórházakban mutatkozott meg a leghatározottabban, ahol többszörösen került katonákat órákhosszat kellett operálni még akkor is, ha egyszerre két orvos dolgozott felváltva. A curare használata mellett kevésbé mély altatás is elegendőnek bizonyult és ezáltal elkerülhetővé váltak a halált okozó sokkok. A curare-ből kísérleti laboratóriumokban elkészítették azt a könnyen adagolható orvosságot, amelynek használata most a háboru után az egész világ sebészei körében rohamosan elterjed.

KARÁCSONYI

VALLOMÁS

Pöttömnyi legényke sirult be a zuharas ajtón, akkora báránybőrkuksmban, hogy na! És felhangzott az úde gyelmekvers:

Ha kajácson ajatászkój vóna, az én kici szájom bé nem fadott vóna.

A bakkancskák izgatottan topogni keztek a nagy kucsma alatt, de a vers ne akart folytatódni. Pedig a hólé is szarván olyadt már a topogó bakkancsok a jömeleg szobában. A család a jövevény köré gyűlt, én meg lekaptam fejérl nagy kucsma:

Szöszke haj és rózsás are keretéből, pirosra csipett picike orrocska fölött k olyan rajongó gyermekszem ragyogó felém, mint két rebbenő csillag a hajna égbolton...

Ezt a megejtő képet a Székelyföldtől első karácsonyom emlékeként eldejtetem. Kevéssel azelőtt fejeződött l az első világháboru. Négy háborus karácsony kihunyt fénye borzongott bennem. Testben rokkant voltam, teljes mivoltomban elesett, jövőtlen. És mégis akkor, alban a pillanatban dobant meg bennem az újjászületés minden ronstást felold ereje!

De volt bevezetője is ennek a nagpercek. Egy sötét háborus karácsony ot a vér és könnyek folyamát hőmpölyget Lsonzo mögött.

A Karsztközvetben fekvő Rake községben a tiszteletli tanfolyan egyik csoportját átvezényelték szomszéd Planinára, valami újab különleges öldöklési mód elsjátása céljából. Átmenetelnk időpontja épen karácsonyra esett. A karsztos, teljesen zárt völgyet szüntilg megtöltött vízzel az Adria-tenger melléki enyhe tistürü esőzése. Két ut volt számunkra. Vag megkerüljük a völgyet és ez kétnapi ljjárföld — éppen karácsony két napja — vagy nekivágunk a vizen átvezető utna és akkor félóra mulva megérkezünk Planinára. Láttuk, odaát éppen kaptatott k szeker a szárazra. Bár csak jöme felénk is egy szeker, hogy átvihetne percek alatt a tulsó oldalra. És jött is! Nagybajszu lengyel nép felkelő hajtotta. Maga is a vizen át Planinára igyekezett. Nagy örömmel kapaszkodtuk fel mind a szekerre.

A fehér ut ragyogott a tiszta hegyi vialatt, szemben egyre közelebből intgettek felénk Planina házai és a lovaskáll olyan simán haladtak, hogy senki sen tudott számot adni róla, hogyan következett be a szerencsétlenség. Egyszerre csak azon vettük észre magunkat, hogy a lovak oldalát a korlátnak tartanák, valami nagyot reccsen és elől a lovak horkolva zuhannak bele a szétcsapó árba. Jó uszó vagyok, Ezért hátul nyugodtan lecsuszam a mélységbe bukó szekerről és a derékig érő vízben megtámaszkodtam az eltört fakorlát kiálló csonkjában. A fiuk szerte ugráltak be a mély vízbe. Egyik sem volt köztük jó uszó, mégis kitünően tartották magukat. Különösebb nehézségek nélkül egyiket a másik után huzhatam ki. Csak az utolsóval volt baj. Elnehézült, mire hozzá értem és magával huzott a víz alá. Valami csónakosok kerültek oda a nagy zajra és a végén mindkettőnk beemelték a csónakba. Az öreg kocsis is megmenekült, hála az avatag, elszakadt hámoknak és uszó lovainak.

Ez a karácsonyest fordulópontot jelentett az életemben. Minden nézetem irányi szögesen megfordult. Nem azon riadtam, hogy milyen szörnyen ölnék, hanem arra ügyeltem, hogy lehet menteni. Azóta is az életet és annak minden tennivalóját nem a nehézségek, hanem a lehetőségek szemszögéből nézem.

A végén rajtam is jól végig süjtött a háboru. Eljött a béke, de nem nekem. Sok éven át kellett feküdnöm tehetetlenül, levegő után kapkodva.

Ebben a jövőtlennek hitt elesettségben jött felém a vigasztalás azzal a pöttömnyi legénykével, aki rámvetette azon a székelyföldi karácsonyon rajongó gyermekszeme biztató sugarát.

NAGY MIHALY

MEGSZÓLALNAK A HANT ALÓL...

Ezek a versek itt alant mind halott költők művei. Halottaké és mégis kortársainké. A valóság és igazság törvényei szerint ma is élniük kellene és nyugtalanságaikból, örömeikből, napi gondjaikból szebbnél szebb verseknek kellene születniük. A réz és igen sokuk esetében a gonosz akarat nem így akarta. El kellett pusztulniuk. Hamarosan és fiatalon. Mindenikükről őrizzünk egy-egy villanásnyi emléket. Horváth Béla lázadó ös-zereszténységét a nyilasok némitották el. Salamon Ernőnek Ukrajnában kellett elpusztulnia. József Attila a társadalommal vívott harcban esett el. Sárközi Györgyöt egy munkatábor éhezette halálra. Radnóti Miklós a bor-i rézbányából nem ért haza soha többé. Bárd Oszkár zenére termelt újait jeltelen gödör emésztette meg. Dsida Jenő és Koós Kovács István sorsa kora figyelmeztetés volt a többiek számára. Komor András mint francia önkéntes esett el a németek ellen folyó harcban. A béke első karácsonyán róluk kell legelőször megemlékeznünk. A megmaradtak és az ittmaradtak még magasra tartják a fátylát, de ők már csupán emlékükkkel és lassan letisztuló művükkel világíthatnak. És igen sok esetben példájukkal is. Ne feledjük el, hogy az elnyomás, az üldöztetés nyomasztó éveiben ők voltak a próbák, amelyen a zsarnokság — minden látszólagos sikere ellenére is — meg-látta, hogy uralma homokra épült. A gyakorlati és fegyveres ellenállási mozgalom mellett ők alkották azt a másik ellenállási mozgalmat, amely éppen olyan kemény, éppen olyan bátor és éppen olyan hatékony. Jelentőségének bizonyítéka, hogy annyi vértanuja volt. Most a holtak megszólalnak a hant alól és fel kell figyelnünk rájuk.

Üdvözlét hazatéréskor

Ne ugassatok telepi kutyák,
melengessetek most már gyári rétek,
elmúlt a győtrő, ifjú szomjuság,
csavargásomból megtértem közéték.

Köszöntlek rönktér! Nagy erdei fák
hamvas husa, kifosztottan az ágtóll
Városnak oly idegen világ,
de én nekem menedék a világóll

Zengi cirkula, bűgi gatter, hollá, hollá,
perdülj le most, nyújtózz álmos anyagter!
Szerszámműhely! csengess és dudolj rá!
Ezért jöttem vissza, a régi hangért!

Jó barátom, szeles barna mező,
eső hozója, napfény hordozója,
villámok égja, ködökbevezető
ősi tér, téli hó jó ringatója

fogadj jól! Kicsiny lakásunk üres,
nem tud már róiam, ki gyermekfejemmel
lítottam halált és kintódtam peres
család közli korán s örök szerelemmel

bujtam az Első friss mellére és
egész Osztyállyal kellett, haj, perelmem,
de nem volt hiba a szenvedés:
örök szerelmem lett első szerelmem.

Csüggedt eső, novemberek vize,
zúg le az öreg, elkorhadtt csatornáim
Mit nem mutathat tükör, somliss,
ablaküveg, mutasd meg régi formám:

kisírt szemem, végelsírt ifjúságom.
Ó szív, időzd fel bús esték sorát,
csapdosó láng fényét az ég fákán,
az egyedüliség fanyar borát.

A leseledő betegséget, álmos
és baráttalan délutánokat,
szegény életem énvelem bejárd most,
sok szűk évetem, sok bő bajomat.

Ne ugassatok telepi kutyák,
melengessetek most már, gyári rétek!
szegénység keblén nőtt szomorúság
űz engem sírni vissza, tüközétek.

Melengess gyár, fogadj szeles mező,
dalolj citera, bús, szegény szívemnek,
hadd sirja ki magát az érkező
apal vállán a szegénytelepnek.

Salamon Ernő
(1910-1943)

Haza

Hazát több módon lehet elveszítni,
eltérhetnek, vagy kényszerülisz magad
kivándorolni, de oly szörnyű egy sincs,
mint amikor a hazát megtagad.

Pedig kenyeret más ország is adhat
s lehetsz is annak háias, jó fia,
de van valami ezen túl, hol csödtöt
mond logika és filozófia:

Lehet a föld, mely befogadott téged
s emberként kezel s poklokból kiment,
meghatott szív rajongására méltó,
de valahogy nem lehet soha szentli

Míg az a másik, mely tán éhen hainl
s hagyott volna, tudatod mögött
s sejtjeldbe lyódik s magaddal
kivánsz a sirba töle pár rögöt.

Mi ez a balga szentimentalizmus?
e felfoghatlan, zavaros dolog?
Mi az, hogy már a neve hallatára
boldog szívünk hevesebben dobog?

Mi az, hogy komoly, gondráncoita arcod,
ha rá gondolsz, kigyul, vagy vértelen?
Mi az oka, hogy gödög töri azt, mit
szolgálatoknak mond az értelem?

Hazát több módon lehet elveszítni
lám, el is űzhet, mint egy mostoha;
Hazát több módon lehet elveszítni,
de Ő bennünket el nem veszt soha...

Bárd Oszkár
(1893-1944)

Tán jó s tán rossz...

December foga csattog... a havas föld derengve
világít,

De a csillagtalan ég kopaszon s feketén didereg, —
Cigány ujjaim szerteárvá bolyongnak a nagyhasu
kályha

Falán s mint jótüzű bor árad begyűkben a meleg.

Tán jó s tán rossz, hogy magam mindig szobába
temettem,

S a szobának mindig egy, csak egy ablaka volt,
Melyen a fekete ég, mint álmosfejű, lomha medve
Magányos lelkem keseredő mézért behajolt,

S melyen kiláttam a megöszült, hofedte éjszakába,
Túl házakon, hegyeken és elhagyatott hidakon,
A csörömpölő erdőig, hol égőszemű farkasfalka
barangol,

Utjában fekete csillagokat taposva a havon.

Tán jó s tán rossz, hogy itt éltem és nőttem a kályha
mellett,

Mint a kaktusz: szúrósan és ki nem nyilva soha, —
Tán megfagytam volna, ha gyöngéden rámllehelő
melegével

Nem őriz, fázós és félős gyermeket, a szoba.

Tán jó... s tán rossz, rossz, hogy nem futottam
zokogva közétek,

Elveszve inkább, de mégse, mégse libegő, halott
Árnyék decemberi kályha tűzénél, hanem ordas,
keserű lélek,

S veletek vacogó, testvéreim: ordító, éhes farkasok!

Sárközi György
(1899-1944)

Járkálj csak, halálraitélt

Járkálj csak, halálraitélt
bokrokba szél és macska bútt,
a sötét fák sora eldől
előttem; a rémülettől
fehér és pupos lett az út.

Zaugorodj őszl levél hátli
zsugorodj, retentő világ!
az égről hideg sziszeg le
és rozsdás, merev füvkekre
ejtik árnyuk a vadlibák.

Ó, költő tisztán élj te most,
mint a széjlárta havasok
lakói és oly büntelen,
mint jámbor, régi képeken
pöttömnyi gyermek Jézusok.

S oly keményen is, mint a sok
sebtől vérző, nagy farkasok.

Radnóti Miklós
(1909-1944)

Az uccaseprő

Hajnal. Dudolva ballagok
hazafelé sok apró-cseprő
dallal szívemben. Rámköszönsz,
te szegény, piszkos uccaseprő.
Oly tisztességtudón köszönsz,
míg körülled porzik a reggel:
egyszerre csordultig telek

alázattal és szeretettel.
Megállok és elnézem soká
zsíros, barázdás arcodat,
gémberedett, nagy kezedet
torzonborz, sárga bejszodat
fölbötte a pálinka-gőzzel.
... Őt látom, most, a mennytől
benned, ó rongyos uccaseprő,
ki sepredd a föld szennyeit,
ki világ bűnét elveszed
és jó vagy minden emberekhez...
Testvér, ha az üdvösségre jutsz,
róiam el ne feledkezz!

Dsida Jenő
(1907-1938)

Írtózás álmatlan éjjel

Valaki jár, jár az ablak alatt.
Részeg borzalom száll szívéből,
híg szeme néz, néz és megigéz,
halteste a nedves, csuszlik, tapad
valaki jár, jár az ablak alatt.

Valami leng libeg a fák között.
Valami elszabadult nyomoruság
szakad most a világ nyakába
s ami él, mind liheg, nyöszörög:
Valami leng, libeg a fák között.

Rontást süt a szívekre valaki.
Jön, hogy életerdőköt törjön össze
s felgyujtsa ezt a beteg, vén világot.
Varázsszavát már tisztán hallani:
rontást süt a szívekre valaki.

Még áll. Csak vár, de mégis rántkálál.
Gonoszok járnak künn az éjszakában
s lármázó dobujktól fölremül
a csontjainkban alvó vén halál.
Még áll. Csak vár, de mégis rántkálál.

Koós-Kovács István
(1910-1938)

Ime hát meglettem hazámat

(A költő utolsó verse)

Ime hát meglettem hazámat,
a földet, ahol nevemet
hibátlanul írják fölémbem,
ha eltemet, ki eltemet.

E föld befogad, mint a persely.
Mert nem kell (mily sajnálatos!)
a háborúból visszatérő
huszifilés, a vashatos.

Sem a vasgyűrű, melybe vésvő
a széő szó áll, hogy új világ,
jog, föld. — Törvényünk háborus még
s szebbek az arany karikák.

Egyedül voltam én sokálg.
Majd eljöttek hozzám sokan.
Magad vagy, mondták; bár velük
voltam volna én boldogan.

Igy éltem s voltam én hiába,
megállapíthatom magam.
Bolondot játszottak velem
s már halálom is hasztalan.

Mióta éltem forgószélben
próbáltam állni helyemen.
Nagy neveltség, hogy nom vétettem
többet, mint vétettek nekem.

Szép a tavasz és szép a nyár is,
de szebb az ősz s legszebb a tél
annak, ki tűzhelyet, családot
már végképp csak másnak remél.

József Attila
(1905-1937)

Játék

Szállsz, szállsz —
mire utólérték
tán semmi se vagy
pillénél kevesebb
libegésnél alig több —

míg hozzád hajlok
hang se vagy, fűttenés
szóttan esti visszhang —
mire hozzád érek, test se vagy
ujjam között kifolyál,
eltűnnél szemem elől —
szin volnál, ha volna ez a szin,
fény volnál, keresztényli csillag,
ha fény volnál s nem múlt pillanat,
nem lobbanás, mely ellobban azonnal
szépen és keserűn
mint a fiatal halál.

Hát hogy fussak előd?
hát hogy kiáltom hozzád fel magam?
hogy verekedjem és sirjak és szenvedjek érted?
hogy esküdjem nevedre, melyet fülem nem ismer?
s melynek ize számról
ellillant, mint a tavalyi nevetés?

Szállsz, szállsz —
mire elgondolok
mire vágyam elér,
már semmi se vagy.

Komor András
(1898-1940)

Ballada

A nép Terólad álmodik és visszagondol Rád a jászol,
A viskó csillagot kíván, egy csillagot kíván a csordapásztor!
Az üldözöttek és az elnyomottak
A bölcsönél oly boldogan topogtak,
Barmok leheltek csöpp kezre, szalma volt a vánkodos,
Egy csillagot csodáltak ott a mezitlábosok!
Köröttek oktalan szegények bologattak,
Azért oly gazdagok, s naponta boldogabbak.
Nem voltak ott bankárok, művelt mesterek se,
Kettéhasadt a zsarnokok törvény-tekerce,
A balga bölcsüket Te bizony megalázod,
Legbölcsőbbek a bámuló halászok!
Tüzes Galambodat akkor kirepítetted
A koldusoknak és a kicsinyeknek,
A tudatlanok mindenütt csak Téged mondogattak,
Azért oly bölcsök és naponta boldogabbak.

Terajtd őt seb és koszoru volt a dísz,
Bordád közli buggyant a vér és folyt a víz
Midőn keresztüldöfte és a homlokod megkoszorúzták,
Veled maradt a boldog nyomoruság!
Arcodba csaptak és a köntösöd letépték,
Nem volt Terajtd semmi sem, csak meztelen szegénység.
Es nálad voltak mind, akiket fosztogattak,
Azért oly győztesek, s naponta boldogabbak.

Rabság

Jólácsolt korlátok között
ágalsz csak, állatkerti vad,
s elkapod rögyest mancsodat,
hogyha a rácsba ütközött.
Nem vészes ordítás szavad,
magas szirtet vagy tág mezőt
álmod se ismer; itt nyögött
már ösöd is, rabság alatt.
Ó is nyögött csak Vakmerő
üvöltés, lázadó erő
a szívnek tulsok dologt ad:
mért hát a fogcsikorgatás?
Képmutatól hisz jó a rács:
pártolja lomhaságodat.

Brassai Viktor
(1912-1944)

PUSKIN

KARÁCSONYI
VALLOMÁS

III. és Gyula alábbi pompás tanulmánya a „Nyugat” című folyóirat 1937-es vagy 38-as évfolyamában jelent meg. Azóta sok mindent összeirtak, ismét Puskinról, de e rövid kis írás semmit sem veszített üdéséből. Örömmel mutatjuk be olvasóinknak. A tanulmány végén között vers utolsó sorának értelmezésére vonatkozólag csak annyit jegyzünk meg, hogy Puskin életművének magyarra fordított szerinti ez a sor II. Sándor cárja értendő.

Az oroszok után legjobban talán mi magyarok tudtuk, nemcsak irodalmi hírekkel és tanulmányokkal, hanem — hálá Bérczy Károly fordítás-remekének — a mű elnevezéséből is, hogy ki volt Puskin. Arcaim konokan nyugatra a magyar irodalom egy fél dallamot sem hagyott el a hátunk mögött s jobb- és baloldaliunkon zengő hatalmas szláv költészetből Puskin az egyedüli kivétel. Azok közé a kevésszámú idegen költők közé tartozik, akiknek keresztnevét zölkendő nélkül lehet magyarul emlegetni, mert hisz apánk is így emlegette és elég gyakran ahhoz, hogy a mi fiúnk is megszokja. A múlt század utolsó éveiben az Anyegin orosz szövegére oly lelkesen olvastak és citálták nálunk is, akár Oroszországban. Költői művek kelendőségéhez mérten elég rövid idő alatt négy kiadásban jelent meg. A hasonló táj, vagy az olvasók eddig oly kevéssé vizsgált hasonló jelkialak volt népszerűségének oka? Puskin Sándortól a közönség nem ismert mást, de az Anyegin egy csapásra behatolt a magyar irodalomba, része lett annak, hatott rá, új hangulatot, sőt új műveket sarjadtak benne. Bérczy Károly 1866-ban adta ki szövegfordítását. Kétségtelen, hogy nélküle, ha megszületik is, nem olyan alapvonásokkal születik meg az 1873-ban napvilágot látott Délibábok hőse, amely fölválva oly jellegzetesen magyar és oly jellegzetesen orosz!

Holtott az Anyegin ép akkoriban egyáltalán nem hathatott oroszra. Oroszoknak olyan értelemben, ahogy Európában a szót Dosztojevszkij ál-miszticizmusa alapján azóta is értelmezik. A 19. század elején az orosz irodalomban egy szemernyi misztikum sincs, se vallási, se a lé-

lektan körébe vágó. Napfényes, szinte realista az. Egyik részében nyugatibb a nyugati irodalumnál is, másik részében akkor indul meg benne a népiesség. Az Anyegin és Puskin egész költésze (már ahogy én megítélni tudom) e kettő — az igazi nyugati és az igazi hazai légiör — szerencsés találkozása. A verses regény hősnőjét Tatjánának nevezik, ami már egymagában Puskin részéről oly merészség volt, mintha valaki abban az időben regény-hősnőjét nálunk Máriának, vagy Trézsinnek hívta.

Anyegin művelt világi, társadalmi reformer, sokat olvas. (Puskin — boldog idők — hősei jellemzésül mindig felsorolja olvasmányait.)

Szigoru bírák úgy ítélték
Eugénról, hogy bár tömördek
Amit tanult, tud is sokat:
De mindig hajszált hasogat.

Gyűlölte Homért s Theokritot,
De Smith Ádámól lefordított
Egy részt, s mély nemzetgazdakép
Okoskodott: hogyan s mikép
Legyen a jólét emelendő,
A nép javára, hogy mi van...
Barátja és birtokos-zomszédja,
Lenszky Vladimir ép egy német
Egyetemről jött; ifjú élet
Tavasza hinte rá mosolyt;
Költő s Kantnak nagy híve volt.
Göttingen kódos légkörében
Sok tudományt megmagola;
Szabadság volt vesszője.

És lantján ország-világszerte
Schiller és Goethét ünnepelte...

Ilyen volt akkor az „ázsiai” Oroszország szellemi rétege. Ezt a szabadsáért és haladásért lelkesülő réteget képviselte Puskin a cárizmus, a valóban ázsiai bojár-közigazgatás és a rendőrség szerepét betöltő ortodox egyházzal szemben. Soha a parázsnak és jégnek ilyen találkozása. Ezért örök susterés a mulatt-arcu költő élete, ezért érzi mindvégig idegennek magát Oroszországban ő, akinek jellegzetesebb képet addig senki sem festet Oroszországról. Déli vér is folyt ereiben; anyai ágon, mint tudjuk, egy fogoly abszesszin herceg ükunokája volt. Valószínűleg

ez tette oly lángoló orosz hazafivá. Ezért már huszonegyéves korában száműzik, bejárja majd egész Oroszországot (melynek határait csak kelet felé lépi át); lelkes európeerré és kozmopolitává viszont valószínűleg ez tette, ahogy az már törvényszerű.

A harminnyolc éves korában meghalt férfi, akit egy bájos ringyó s a cári udvar finoman szőtt intrikája kergetett egy francia léhűtő halálós pisztolylövésé elé, az oroszok legnagyobb költője. Minden oroszoké; élő, mindmáig elevenen ható költő, akár nálunk Petőfi, akivel alapjában annyi közös vonást mutat. A háború előtti szentpétervári szalonok épp úgy lelkesedtek érte, akár a Szovjet, akár Lenin, aki a propaganda-költők dörgedelmeitől az ő könyveikhez menekült s őt tartotta a fővő társadalom igazi előfutárának. Azok közé a nagy költők közé tartozott, akik a nagy tehetséget nagy jellemmel egyesítik. Igazi költő volt; mindvégig eleven, mindvégig előfutár marad. Hódolatunkként álljon itt ez az egyik legszebb verse.

Anyagtalan nagy művet...

Exegi monumentum... Horatius
Anyagtalan nagy művet emeltem én.
Féle az ösvényt nem szegi fü. Daos
Magaslatán büszkén lenézi
A Macedon híres oszlopát is.

Egészen én sem pusztulok el. Kemény.
Lantom szavában lettem a vad halál
Elöl kiszökhet, el dicsőn
Mig csak egy énekes él e földön.

Nevem Bejárja ezt az orosz hazát,
Visszhangzik a szláv s finn ajakon, a még
Vad tunguzén s a messze pusztá
Híve: a kalmuk is eltanulja.

A nép sokáig még szeret, emleget,
Mert a szabadság szent jogait s a Jót
Daloltam én e durva korban
És a kegyelmet az elbukottnak.

Muzsám, te égi jelle figyelj, ne félj
A támadástól, és koszorú se várj.
Ne bánd: gyaláz-e, vagy dicsér-e:
Szóba se állj a barommal ezán!
ILLYÉS GYULA

Csak akkor tört ki rajtuk a nevetés, amikor bement az iskolába.

Másnap reggel kicsi Dózsa költőgeti az anyja. Még a takarót is lerántotta róla, hogy keljen s menjen iskolába. Hiába volt minden. Az csak erősítette, hogy nem megy se ma, se holnap, soha. A végén az anyja annyira dühös lett, hogy elverte rajta a port. De a köjök csak bement a szoba sarkába s nézett mérgesen az anyjára. Egyszer az asszony bétette a könyveit a táskájába, a táskát a nyakába s a kapun kívül tette.

Kicsi Dózsa ott állt egy darabig, aztán gondolt egyet. Felvidult az arca s szaladt a mező felé. Oda járt ő ezután iskolába. Nem is ment soha többet egy hétig. Egy hét múlva a tanító a gyerek után küldött. Na akkor az anyja elszedte megint. Soha nem verte el, úgy ahogy akkor. Még a ruhája is kiszakadt. Reggel, ahogy kiszedte az ágyból, ment ő is vele az iskolába. Felvitte ő maga.

Mérges volt a tanító nagyon. Ahogy bementek, hívta ki mindjárt s bujtatta meg. Ahogy ültötte, mind mondogatta: nem leszel te forradalmár, ki verem én belőled a Dózsa vért. A köjök füvöltött a veréstől, hogy szakadtak meg a falak. Bizony két volt az alsóteste.

Ahogy az órák vége volt, kicsi Dózsa szaladt ki megint a mezőre. Ott busult a parton s nézte a nagy sárga vizet. Osztan, amikor elunta magát, csak úgy magának játszadozott. Nem messze tőle a vízből kő emelkedett ki. Arra ugrott rá mind. Egyszer elvetette az ugrást. Zsupsz, be a vízbe. Elkapta az ár. Vitte az magával, csak a feje látszott ki, egyszer vagy kétszer. Nem is lett belőle forradalmár többé, mert Dózsa meghalt.

BIRÓ CSABA

KICSI DÓZSA

A nap sütött szépen. Az iskola előtt egy csomó kölyök játszott. Persze golyóztak. Nem volt más dolguk, hát valamivel el akarták tolni a napot. Nevettek s ugrándoztak. Osztan, amikor összeveszttek, szidták is egymást. Nagy volt az örömmük, hogy az esőáztatta föld már száradt fel.

Ahogy ide-oda ugrándoztak, s nagyban figyelték a játékokat, megfledkeztek egészen a világról. Ha jött valaki, ki kellett kerülnie őket. Igaz, szemük csak elől volt, hátra vele nem láttak. Azér az iskola kapuját figyelték erősen, hogy a tanító ki ne jöjjön. Ünnepe volt mána s ilyenkor a mester ahudt sokat, nem igen dugta ki a fejét.

Kicsi Dózsa is ott volt. Neki könnyű, mert nem messze lakott az iskolától s ha látja, hogy a többiek összegyűltek, akkor ő is közéjük megyül. A fején még nagy bárányapka, mert néha a szélnek neki indult s ilyenkor, ha a kopasz fejébe beleakaszkodott, bizony kihírtotte. Ott játszik ő is a többivel, nagy-nagy örömmel. Az arca csak úgy ragyogott a boldogságtól. Nyert az anyja golyót s gombot, hogy az anyja sem tudta volna mind felvenni a ruháira. Csak azon mérgelődött, hogy a zsebe jukas volt s ahogy bétette a sok holmit, egyre este ki aprándint. Sokszor a mások is felkapkodták s aztán mind kérhette tőlük. Letagadták azt is, hogy gombot láttak volna.

A nap körülhaldosta őket sugaraival. Nem messze a pocsolva gözölgött, ahogy száradt. Már ha vajegy gépkocsi elment, nem is preckelte le őket. Osztan ahol ök voltak, ott már igazán száraz volt a hely.

A cipőjük a lábukon sáros volt azért, mert sokhelyen megfordultak a mai nap. Nemcsak itt.

Ahogy ott ugrándoznak, megint s kicsi Dózsa nagy boldogan dug zsebre egy gombot, amit most nyert éppen, csak látja, hogy a melléte levő lehajol a földre s onnan feivesz vagy két gombot s golyót is. Dózsa elfogja a düh. Megmérgeződik s ráugrik a másokra. Összeakaszkodtak csuful. Teperték le egymást a földre. Az arcuk is csupa karmolás lett.

Sokáig hemperegtek a földön. A többiek ott voltak körülöttük s biztatták őket erősen. Hol Dózsa, hol a másikat. Ahogy nagyban dulakodnak, egyszer azon veszik észre magukat, hogy a többiek elkezdnek nevetni. Nevettek, hogy fogták a hasukat. De biztatni alig biztattak már. Csak félve egymás háta megett. Kicsi Dózsa egyszer csak azt érz, hogy a másik elengedi. Mintha elszállt volna minden ereje. Nosza kuszott hamar a mellre, hogy leteperje.

Alig tudta lenyomni a földre, s hirt a tanító ur, Berger tanító ur, nagyot húz a hátára a kankosbotjával. Dózsa azt hitte, hogy valaki más volt s ugrott talpra, hogy üssön. Csak akkor látta meg a tanítót. Csendesebb lett mindjárt. A tanító felémelte a botját, hogy rávágjon még egyszer a gyerekekre, de az elszaladt. Mind parancsolhatták vissza.

— Gaz Dózsa — sziklózódott a tanító — ezt is meg kéne égetni, mint a másikat. Akit Dózsanak hívnak, az mind rossz vér. Na csak kapjalak meg.

A többiek tüstelenül álltak körülötte. Nem értették, amit a tanító mondott.

Beteg voltam és elhagytott. Ugy dörömbölt meggyengült szívem, mintha ki akart volna ugrani mellkasomból.

Ekkor született meg az elhatározás, hogy a karácsonyi szünnapokat a Pojánában töltsem. Jobban monda, az egészségemért aggódóktól származott az ötlet s én úgy éreztem, a magaslati levegő hatása csak jót tehet. Megszaporodnak a város versejtem s a mikrokazmosz belső viharát lehűti majd a külső kozmikus befolyás.

Igy kerültem fel a brassói Pojána kristályporos hómezeire, melyeket erre az alkalomra elleptek a bukaresti, ploesti pénz-elkelőségek, na meg azok, akik utánuk kapaszkodtak a vagyonodás — és a magaslati üdülőhelyek után. Mintha előgyakorlatokat végeznének abból, miként kell az igazán gazdag embernek élni, nehogy hamarabb teljen meg a pénzeszsákjuk, mielőtt megtanulnák, hogyan kell a pénzt méltóképpen elkölteni.

Gyönyörű tél volt. Mint leterített hibátlan hermelin-palást szikrázott a hó a napsütésben s ebben a bűvöletes elvarázsolt világban a gyönyörűségtől sikongva, festett arcú hölgyek és tekintélytűkelt méltósággal hordozó urak sétálgattak a szokásos téli egyenruhában. A domboldal-lak lankáin sző anygalkák próbálgatták kisebb-nagyobb sikerrel szárnyalkat alkalmi lovagjait társaságában. Olykor feltűnt a hegyormon egy-egy nagyobb ténfogatu idősebb hölgy is, hogy röviddel később származszepten mondjon le a késői származás gyönyöreiről.

Lassanként egészen beleszoktam a külön világba. Már nem is voltam egyedül. Vendégloji ebédelés közben kis kör alakult ki, a kívülről szemlélők köre, melynek egyik tagja sem tartozott a tulajdonképeni üdülők sorába. Volt közöttük vadász, fodrász, sioktató és még néhány hasonló rendeltetésű ember. Esténként együtt ültünk a Borsai-féle vendéglobban, ahova gyakran tértek be a szállodák és villák előkelőségei. Amolyan kurtakocsmának tekintették a helyet, ami szemükben a „benszült” lakosság gyülekezőhelyét jelképezte.

Na meg itt bukkantam rá S. Miklósrá, régi, gyermekkori ismerősre, aki alámért a társadalmi forgatagban és jóllehet érettségizett ember volt, két cigányzenészel a tánczenét szolgáltatva. Jóarcu barna fiú volt, a végtelenségig könnyelmű felelőtlen.

A vendégek között gyakran megjelent egy bukaresti dugdagdaj sorsjegykereskedő két fiatal kőr leányával. A lányok szemlátomást unatkoztak, ügylészik, a nagy versengésben képtelenek voltak udvarlót szerezni maguknak. Pedig szinte leritt róluk a kívánság, hogy valaki menlessze dermedt szívüket.

S. Miklós elsőnek vette észre a két kőr leány érzelmi árságát. Fogadást ajánlott, hogy egyidejűleg elcsavarja mindkét leány fejét. Hiába voltak ellenvetéseink. Azonnal munkához látott. A pincérrel cédulát küldött a két leánynak, hogy szeretné kedvenc nótájukat eljátszani. Beszédbe elegyedett velük s másnap délelőtt már külön-külön találkája volt mindkét leánnyal.

Mi pedig esténként azzal töltöttük az időt, hogy a kettős játék apró kis történeteit figyelemmel kísértük. Amit a pénz és a jólét nem tudott meghozni, megvalósította a lecsuszott „urifu” boldonds ötlete. A két leány boldog volt és megelégedett.

Egy nap aztán megtörtént a tragédia. Az egyik leány rájött, hogy titkos udvarlója a hűgály is foglalkozik. Félékeny lett, bensejében szörnyű viharok dühhat. Vége volt a nyugodt boldogságnak. Ekkor mély lényemig ható szánalom fogott el a kiváltságosok iránt. Ez a szánalom ma sem szűnt meg teljesen.

A karácsonyi szünnapokban megtanultam, hogy a boldogság nem téveszthető össze a kiváltságosok gazdagságával. Példá rá a sorsjegykereskedő két leányra, akinek a nevét ha ideírnám, senki sem venne a papájuktól többé sorsjegyet.

KARÁCS ANDOR

MIT CSINÁLNAK MA ERDÉLYBEN A MAGYAR ÍRÓK?

Pontosan ma egy esztendője, 1944 karácsonyán, ugyanezre a kérdésre igyekeztünk úgy-ahogy válaszolni. Akkoriban a posta még egyáltalán nem járt, hírekre, sőt híresztelésekre voltunk utalva — úgy kerítettünk olykor bizonytalan, olykor hamis értesítéseket.

Mostanra a helyzet megváltozott. Többé-kevésbé tudunk egymásról és az írók is tudnak egymásról. Leginkább azt tudják, hogy idegőrlő munkák és feladatok között vergődnek s legkevésbé idejük marad az írásra. De nagyjában megvan-

nak, nagyjában léteznek és készülődnek arra az időre, amikor írói tetteikkel és bebizonyíthatják létezésüket. Mert jöhetnek nem írni, azért hallgatásuknak legfőbb oka mégsem ez, hanem a kiadó, vagy a kiadói lehetőségek hiánya. Mindenikük fejében — leginkább a délerdélyiekében — halomszára rejtkeznek az elmúlt évek alatt kiadásra nem kerülhetett művek. A ki nem adott könyv pedig holt súlyként nehezedik a szerzőre. Amíg meg nem szabadul tőle, ritkán kezdhet új magzat viseléséhez.

Meggyilkolt írók

Be kell vallanunk, hogy tavaly ilyenkor könyörtelenül kivégeztünk egy-két író, bár a főfeladatot mégis csak a közsá hiekre kell hárítanunk. Így gyilkoltuk meg például le sem írható vérszomjijal Szentimrei Jenőt, akinek átluggatott holttestét valahol Kolozsvár és Szatmár között képzeltük el behavazva s fekete varjaktól körülzálldosva. Talán nem is kell mondanunk, hogy Szentimrei cikkünk megjelenése után hamarosan visszatért s miután sok felelős feladattal birkózott meg, jelenleg a kolozsvári Állami Magyar Színház igazgatója.

Ugyancsak félre nem érthető célzást tettünk arra, hogy Gaál Gábor földi a tetteiben nehezen fogjuk már viszontlátani. Annyit emlegettünk vele kapcsolatban a háború foratagát, hogy az olvasó joggal a legrosszabbakra gondolhatott. Ugyanigy állott a helyzet Asztalos Istvánal. Gondolatban őt is elvesztettnek nyilvánítottuk. Persze Asztalos tavaszra szin-

tén megérkezett és azonnal belekezdett „Író a hadak útján” című folytatásos regényébe. A regény azóta is folyik s a papírszűkíté tekintve, valószínűleg még tovább fog folyni, mint Asztalos bolyongása a hadak útján.

Őszire aztán — miután mindenki végelesen eltemette — Gaál Gábor is megérkezett jó egészségben és töretlen kedéllyel, meg egy csomó fejleggyezéssel az amerikai fogolytáborból. Teljesen megbízható értesülések alapján közölhetjük, hogy jelenleg a Józsa Béla Athenaeum irodalmi igazgatója s közben azon gondolkodik, hogy „Korunk” című ragyogó folyóiratát ismét megjelenesse.

Végül egy meleg nyári napon megérkezett Marosvásárhelyre Kovács György, a neves fiatal regényíró és átvette a Szabad Szó szerkesztését. A hadjárat és a fogság fáradalmi alig látszanak meg rajta.

Az igazi halottak

A tréfa jólesik, de mellette ott leskel a szomorúság... Salamon Ernő, Kovács Kátóna Jenő, Nagy József nevét nem hiába róttuk tavaly az elpusztult rovására. Kovács Kátónáról egyideig fellebbanó és ismét kialvó hírek keringtek, hogy itt látták, ott látták, barátságában követték nyomát a Dunántúlra, de aztán ezek a híresztelések is elphentek s Kovács Kátóna Jenőt nem találjuk meg többé.

A halottakhoz azóta még sokan társultak. Brassai Viktorról tudjuk ma már, hogy elpusztult egy német gyűjtőtáborban. Egyetlen verskötete eltűnt a vidéki közönyben, versmondásának hajlékony művészsége vajon hány fülben csendül még vissza? Ugy tudjuk, van valahol egy hanglémez, amely szavalásának emléket őriz, talán éppen József Attila háromkirályokról szóló versének fejezhetetlen sorait — de ez minden, ami megmaradt. Testét ki tudja milyen árok, nevét a száműzöttek halál-lajstroma fogja.

Bárd Oszkár makacs törekedését, amellyel az illanó és makacs szépséget igyekezett verssorokba sűríteni, Karácsony Benő csöndes mélabúját, amelyet kesernyés tréfalózába takargatott, Ligeti Ernő robbanó életkedvét, amely bájos felületességekben szikrázott szerte, immár nem lesz módunkban többé értékelni és baráti bírálatlalt illetni. Fejfája egyiknek sincs. Még sirjuk sincsen.

Marandóság és változás

Vannak írók, akikkel tavaly óta nem történt semmi. Illetve hát történt ezernyi ezer esemény, de azért életkörülményeikben nem esett lényeges változás. Hirtelenjében elsoroljuk ezeket városok szerint. Kolozsvár vezet. Itt él Balogh Edgár, Bánya László, Benedek Marcell, Horváth István, Kiss Jenő, Koós Károly, Jordáky Lajos, Jékely Zoltán, Janosó Elemér, Nagy István és persze Asztalos, Gaál, Szentimrei is. Temesvárt van Andre Károly és Markovits Rodion, Marosvásárhelyen Abafáy Gusztáv, Antalffy Endre, Brassóban Szemlér Ferenc, Nikodémusz Károly, Aradon Fáskeri Béla.

Ha már Aradnál tartunk, akkor a változásokat is számbavehetjük. Tavaly óta ismét megszólalt Szántó György és az aradi „Jövő” hasábjain közölt egy-két ragyogó cikket. Temesváron szép humanista hanggal jelentkezett két költő: Anavi Ádám és Szobotka András. Bukarestben egy pár figyelemreméltó műfordítást láttunk

Ádám Ferencről. A nagyváradi Gréda József nevét egyszer hallottuk a rádióban. Marosvásárhely elbucsuik — legalább is részben — Molter Károlyról, aki a Bolyai Tudományegyetem bölcsészeti karának dekánya lett. Vásárhelyt egyébként megint felcsendül a tehetséges Kiss László egy-egy verse.

Ugyancsak Marosvásárhelyen él Gagyl László, polgári foglalkozására nézve tanfelügyelő és Kemény János, aki legutóbb egy szakszervezetben tartott irodalmi előadást, Székelyudvarhelyen Tompa László sétál komoly nyugalommal a küküllőmenti sétáterén, de versírás helyett iskolában tanít. Tomcsa Sándor új munkára készülődik.

Sepsiszentgyörgy a mai magyar irodalom egyik legfigyelemreméltóbb költőjével és prózáírójával dicsekedhetik. Szat-

béd László ugyanis Kolozsvárról a Székely Nemzeti Múzeumhoz került és ott dolgozik szorgalmasan. Méliusz József viszont Temesvárról Kolozsvárra költözött és hivatali elfoglaltsága nem akadályozza meg, hogy olykor a Világosság hasábjain jelentkezzen verseivel.

Száműzetésből került haza Kolozsvárra Salamon László és azóta szorgalmas munkásságot fejt ki. Szenczei László egy könyv megírásnyi időre feltűnt Kolozsváron — azután Magyarországra távozott. A Groza-kormány első intézkedéseit köze tartozott, hogy elbocsátotta Kacsó Sándort a gyűjtőtáborból, ahová a Maniu-féle „hazafiság” zárta. Kacsó azóta Kolozsvárt él. Végül egy új név is feltűnt, a brassói Sipos Béla, akitől egy-két sikerült prózai írást olvastunk.

Tettek és tervek

Egy esztendő óta azonban komoly változás állott be az írók helyzeti jelentőségében. Egy esztendője a felsorolt nevek csak szíjjelzört egyéneket jelentettek. Ma már munkaközösséget is. 1945 májusában Kolozsvárt megalakult a Romániai Magyar Írószövetség s elnökül Nagy Istvánt választotta.

A Szövetség egyes terveit nem tudta megvalósítani, például nem tudta létrehozni a kezdetek kezdetén tervelt folyóiratot. Más tervei azonban várakozáson felel sikerültek. Így — különösen Kolozsvárt — komoly kapcsolatok létesültek az írók és a munkásság, nemkülönben a falvak parasztsága között. Üzemi felolvasások, vidéki körutak alapozták meg ezeket a kapcsolatokat.

A könyvnapok is nagyban hozzájárultak a kapcsolatok megerősítéséhez s ugyanakkor újabb érintkezést teremtettek a magyar és a román irodalom képviselői között. A különböző városokban megtartott felolvasások és irodalmi estélyek (az elsők Kolozsvárt, a legutolsók Brassóban zajlott le) tisztá megnyilatkozásai voltak az íróból kilobbanó szándékoknak.

Persze az írók mégis csak legjobban szeretnének könyveken keresztül szólni a közönséghez. Egyelőre sok akadály van ennek. Helyette némi kárpótlást nyújt a rádió. A bukaresti rádió magyar félóránban mindegyre több erdélyi magyar író nevét halljuk. Remény van azonban arra is, hogy nem sokára íróink fiókokban és szekrények mélyén lappangó művei is megjelennek a könyvesboltok kirakataiban. A Magyar Népi Szövetség pártfogása alatt álló és működő Józsa Béla Athenaeum nemrégiben kövonalazott új munkatervet biztosíték erre.

Budapesten Bartók-Akadémia alakult

(Budapest.) A magyar zenekultúra munkáit régen foglalkoztatja egy zeneművészeti és zenetudományi akadémia felállításának gondolata. Az előkészítő bizottság Harmat Artur professzor vezetésével a Fészek Klub tanácstermében alakuló közgyűlést tartott, amelyen a művészi osztályba 24. rendes és 21 levelező, a tudományos osztályba 17 rendes és 18 levelezőtagot választott. A Bartók-Akadémia célja Bartók

Béla emlékének ápolása, műveinek közkinccsá tétele, a hazai zeneművészeknek, zenetudományának és zenei oktatásnak haladékos szellemben való fejlesztése, a Bartók-nagydíj időszaki odaítélése, pályadíjak, ösztöndíjak, jutalmak kiosztása. Az Akadémia disznőnöke Kodály Zoltán lett. Elnök: Veress Sándor, alelnök: Jemnitz Sándor, főtitkár: dr. Gaál Endre.

Vegyszerekért forduljon a

REX - Gál Zoltán

céghez. Brassó, Str. Petru Maior 3. Telefon 33-00, 33-01.

Aceton
Akkumulatorsav 28° Bé.
Borax
Bőripari vegyszerek és olajok
Calcínált szóda
Formaldehyd (Formalin)
Halzslárpótló (Kromlickerolaj)
Karlsbadi só
Kénnátrium
Kénsav
Lugkő
Minium

Salétromsav
Salpeter (de Chiff)
Sárga vasoxid (cementfesték)
Sósav
Szalmiákszesz (Ammoniac)
Szódebikarbóna
Tavottazsirok
Textilipari vegyszerek és olajok
Timsó
Törökvöröslaj
Üvegvas

KARÁCSONYI VALLOMÁS

Az első idegenben töltött karácsonyok történet. Tizenhét éves voltam. Tisserand asszonyság Jeannine-utcai panziójában laktam a harmadik emelet feletti alkóvos manzárdszobában. A szomszéd szobában Rajk László — bölcsészethallgató — jelenleg a Magyar Nemzeti Fótársas államfői jogokat gyakorló tagja — lakott, akivel soha véget nem érő politikai vitákkal ütöttük agyon az unalmas és ködös dijonai estéket. A panzió egyébként birodalmi németektől volt hangos.

Karácsony szombatján délfben Madame Tisserand közölte velünk, hogy a németek karácsonyfa-ünnepeket rendeznek s ha kedvünk van — mi is részt vehetünk rajta.

Rajk László kereken visszautasította a meghívást, míg én bevalam — diplomatikusan — másirányú meghívásra hivatkozva, tértem ki előle.

Hetek óta marcangolt a honvágy, de ünnep szombatján az idegen környezet, az idegen arcok majdnem sirva fakasztottak. Napstüéses „fekete” téli délután volt. Egyedül bolyongtam az utcákon. A Place d'Armes-on sipláda recsegett, míg a Rue de la Liberté kigyózó távlatában egyre ragyogóbban gyulladt ki a dijon karácsonyi élet színes pompájával... A sugárút végén betértem a Hősök temetőjébe. Hőféltre festett sírkerecszek között bolyongtam hosszasan. Franciák, angolok, németek, olaszok, amerikaiak és belgák aludtak örök álmukat a sírkerecszek alatt.

Ludwig Kiss! — Pillantottam meg az egyik sírkerecszen. Gyökérert vert a lábam s a szívem hevesebben kezdett dobogni. A következő sírkerecszre tekintetem. Magyar és román nevek következtek: Máthé Lajos, Papujza Sándor, Marasescu Iosif...

Magyar fiuk, román fiuk pihentek ottan távol az édes szülőföldtől. Gondolataim szárnyra kelték és bejárták a két Küllő, a csendes Maros és a szőke Tisza mentét, ahol már meggyújtották a karácsonyi gyertyákat s a meleg családi körben talán még szó esik azokról az egykori hozzátartozókról, akik a dijon temetőben alusszák örök álmukat...

Esteledett... A nap biborvörös sugarai megegyeszer beanyozták a Mont Afrique-t, majd a nap nagy vörös korongja eltűnt a fixni erdő mögött. A távolban megkondult a temetőkapu zárását jelző harang. Bucsuztam a szülőföldjüktől távol pihenőktől. Elővettem a drága kincsként szívem felett selyemzacskóban őrzött küküllő-parti földet s elosztva a sírokra szórtam. Egy csipetnyi jutott mindenik sírra — legalább ennyi az édes szülőföldről...

Este hangos volt a panzió. Hoffmann, a horihorgas salzburgi gyerek harmonikáján bécsi keringőket játszott. Odakünn havazni kezdett s Rajk Lászlóval a kandeló feletti márványlapra helyezett hatalmas feldisznított fenyőgaly alatt ünnepeltük meg Krisztus születését. Hogy miért feldisznított fenyőgaly alatt, annak egyszerű volt a magyarázata. Hiányos francia nyelvtudásunk folytán ugyanis bármennyire is igyekeztünk kézzel-lábbal megmagyarázni a sarki kereskedésben, hogy gyertyára és gyertyacsipetűre lenne szükségünk — a jámbor francia szatócs méztől ecetig mindent elénkbe tett, végül is, türelmünket vesztve, gyertya és csipetű nélkül voltakunk kénytelenek hazatérni.

A fenyőgally illata betöltötte az alacsony szobát. Ott ültünk szótlanul a kandalló előtt és néztük a szaporán pattogó tüzet...

— Érzed — törté meg a csendet Rajk László. — Érzed a fenyőfa illatát... Érzed, akárcsak odahaza...

Behunytam a szememet s táguló tudóvel szívtam magamba a fenyő illatát s gondolataim a bikafalvi öreg ház előtti fenyőket s a hatalmas ebédőben felállított karácsonyfát röpökdték körül...

Ez volt életem legkeserveesebb karácsonya...

SZÁSZ ISTVÁN

HAJNALI BESZÉLGETÉS NAGY IMRÉVEL AZ UJJÁSZÜLETÉSRŐL

Nem elég csak várni, cselekedni is kell — Nincs festéke,
tehát egyelőre mintagazda lesz a jeles magyar festő

(Zsögöd.) Sötéttel érkeztem meg Zsögödre, Nagy Imre otthonába. Zsögödfürdő nemcsak ásványvizéről ismeretes messze vidéken, hanem hűsége miatt is, Nagy Imréről. Mert a jeles magyar festőművész nevét hiába hordozta meg a hír Európáig, a londoni kiállítás sikere, európai körút, kecskésítő amerikai kiállítások, mind nem tudták elszakítani szülőföldjétől.

Sűrű csiki köd ülte meg a tájat, amikor beértem Zsögödre. A falusi világítás szokatlanul fényes volt, a művész otthonában is.

A teres, falusi szülőház műtermévé átváltozott nagyszobája a Nagy Imre tanyája. Egyik sarokban a fekvőhely, kezétigében könyvei. Alig két lépésre a meghitt saroktól festőállvány. Az olvasólámpa tompa fénye nem is igen hat el a szoba többi sarkába. Az ablakrészek belopkodó hegyvilági köd nyugodtan tanyázik a sarkok homályában. Ezek egyikében heverő, Vacsora után azon ágyaztak meg nekem. Amint végigvettem rajta magamat, a szememre is rálopakodott a köd és hamar birtokába vett. Az utazás fáradtságában jólesően adtam át magam könnyű ölelésnek.

Ilyen könnyű volt az álmom is és az ébredésem. A köd feltisztult már. Kékesen ömlött be a hold fénye a műterem széles ablakvegyén. A kristályossá tisztult mély csendben világos gondolatok rajzoltak körülöm. A kora eszmélkedés, a hajnali ünnepi órája volt ez.

— Hallom, te sem alszol, pajtas — csendült meg váratlan Nagy Imre hangja a sötétben.

(Én éppen arra gondoltam, hogy olyan az ébredés ilyen szép, könnyű álmom után, mint maga az ujjászületés.)

— És Nagy Imre — mintha megérezte volna a gondolatomat — beszélni kezdett az ujjászületésről.

— Nagy kibontakozás indul el nálunk is... Ahogy elül a világ vajdó láza, kitárul az idő méhe és új élet, új ember születik... Így van ez rendjén ilyen világrengő összeomlás után... Még Londonban, 1938-ban eszméltem rá, hogy mi készül és hogy így kell annak végződnie... Mert onnan távlatból lehetett látni Európát... Inkább feltűntek társadalmának ormótlanságai, előreláthatók lettek a torz következmények és utánuk a menthetetlen összeomlás...

(Körültűntünk a csend még mélyebb lett hallgatásomtól.)

— Azóta számomra csak egy volt a fontos... Kibírom akárhogya a fenyegető világot, az ezt betetőző szörnyű pusztulást. Az özönvíz után pedig ismét partot érni és új gyökeret verni...

(A két homályban előttem Leonardo da Vinci látnoki képeinek megismétlődő hátterei merültek fel — az ösödökből kiülő kietlen vizmarta partok, melyeken most települ meg az új élet csirája.)

— Tizenegyszer kezdtem előlről eddig az életet... Ez most a tizenötödik... Hiszen két világháborút éltem át... és ami között volt...

(Tovább hallgattam.)

— Bejártam Európát, jórészt gyalog. Másikép nem telt. Így szebb is, tanulmányosabb is volt. Először megtanultam a tájat ismerni és szeretni... Azután az állatot... Legvégül az embert... Most várok... Várom az embert, aki ujjászületik ebben a világégésben...

(Feszülten lestem a kibontakozást. Félre kezdtem, nehogy közbejőjön valami és félbeszakítsa ezt a bizonyágtévő, ünnepi vallomást.)

— Én a népem körében várom be az új ember megszületését. Várom az ujjászületést népemben. Csak benne tudnám felmérni jövőnek való, termő és teremő voltát igazán... És ha megérhetem az időt, népemmel, népemben akarok magam is ujjászületni...

— Odakint, nyugaton ébredtem rá, mennyire a tömegből jöttem és mennyire szorosan hozzátartozom. Erőt, tehetséget, mindent tőle kaptam és ezután is csak az ő népi erőiből merithetek. Kötelességem azért, hogy a most induló építő munká-

ben tevékenyen részt vegyek. Ezzel részesévé lehetek magam is az ujjászületésnek. Mert ezt nem elég csak várni — cselekedni is kell... Esetem nincs, festéke nincs... Egyelőre tehát, ha a vászon nem tehetem, megteszem népem termőtalaján... Mintagazda akarok lenni a javából, hogy példát adhassak. A forradalmi ujjászületés ereje lehetővé tette már az őstermelő földműves rétegét. Innen alól tör fel nálunk az ujjászületés. Ennek az útjait kell egyengetnünk. Fel kell tárunk az lelőhelyeket, ahol legjobb értékeink, tehetségeink tanyáznak. Elő kell segítenünk, hogy összekapcsolódhassanak és egymás erejét felfokozva munkába

fogjanak. Ők termő munkájukkal hajthatják végre néptünkben az ujjászületést... Ha ez így alólól indul el, széles, hőmpolygó lehetőségeket kap a haladás...

(A hajnali tisztuló fényben szemembe tűnt a falon Nagy Imre egy régebbi alkotása: Székely havasi táj. Fák, állatok, emberek. — Emberek, akik állatokat őrznek, gondoznak és egy idősebb pásztor keresőn el-kínéz messze a kép jobb sarkából a távolba. Fölöttük a sötétes levegő és a felhőkön áttörő fénynyalákkal együtt olyan anyagszerű, mintha maga volna az ősköd, amelyből minden született.)

NAGY MIHÁLY

TENYÉSSZÜNK HÁZINYULAT!

Hust, gyapjút, prémet, cipőfelsőbőrt ad
egyszerre a kedves és szapora állat

Két világháború fojtotta vérbe s döntötte nyomorúságba Erdély népeit, hogy ráébredjenek a nyultermesztés közgazdasági jelentőségére, amely hus-, prém- és gyapju-szolgáltatásával javítja nyersanyag ellátásukat, sőt elősegíti kivitelüket is.

A jóhiszemű olvasó úgy véli, hogyha ez így igaz, akkor ő is kiveszi részét a reá eső feladat megoldásából, felcsap nyultermesztőnek és nemcsak könnyű ellátási gondjait, hanem rövidesen tőkét is gyűjthet.

Ez azonban nem egészen így van, mert aki megfelelő előtanulmány hiján fog a tenyésztéshez, az csak csalódás érheti. A nyultermesztés ugyanis nem bírja meg a nagy tökéletesítést, tehát kicsiben kell kezdeni, lehetőleg 1 bakkal és 1—2 emsével, gondoskodni kell ingyen vagy nagyon olcsó takarmányról, a férőhelyeket pedig ki-kij saját tudásának és kezűgyességének felhasználásával maga gyártja. Az egészségvédelem is mintaszerű legyen, nehogy az igen érzékeny állatok prédául essenek a fertőző, esetleg a helytelen vagy hibás táplálkozásból eredő betegségeknek. Kell még a nyultermesztéshez szorgalom, kitartás, türelem s nem utolsósorban tisztaság és rendszerezettség. És még egy sarkalatos pontja van a nyultermesztés sikerének: fajtisza, nagy teljesítőképességű, az erdélyi rőghöz idomult tenyésztet ki fejlesztése.

A kétfős cél

A prémmul tenyésztőjének az az érdeke, hogy minél nagyobb, dus szőrmeű, szép rajzolatú gereznt állítson elő, a husra termelő pedig arra törekszik, hogy a leggyorsabban, a legnagyobb mennyiségű hust termelje s ennek a kitermelt husnak kilója minél olcsóbb legyen. Mindkét irányzat egyformán igyekszik úgy a nagy szaporaságra, mint a teljes edzettségre.

Emek a kétfős célnak az elérése nem nehéz, mert a nagy csincsilla, a bécsi meg a nagy exüst fajta helyes kiválasztása és okoszerű takarmányozás révén mindkét hasznosításnak megfelelő 4 kilós átlagsúlyra kitenyészthető, már pedig ilyen súlyú nyulnak a prémje elég nagy, hús is elég.

A gyapju- és hustermeles párhuzamos fokozása helyes kiválasztással nemkülönben okoszerű takarmányozással ugyancsak megvalósítható anélkül, hogy a gyapju szálfinomságából, vagy tömegéből veszítene, amint ezt a husjuhok kitenyésztesé igazolja.

Hus, prém és angoragyapju kitélik a már megnevezett és Erdélyben jól honosult fajták tenyésztéséből úgy, hogy mincs kétség más, újabb, egyoldalúan termelő fajták tenyésztésére — s itt elsősorban az óriásokra, mint egyoldalúan hustermező nyulakra gondolok. Jóllehet, ezek a fajták 5—9 kilós átlagos testsúly hordozóként élvezik a hírverés nyomában a keresletet, azt senkinek említi, hogy a testu-lyuknak 1 kilós megnövekedése mikép aránylik az elfogyasztott takarmány értékéhez. Téves félfogás uralkodik hustermezőképességükéről is, mert ha nagy tömegű is az óriás, sok a csontja s végeredményben a tisztá vágsúly a kisebb testiek, meg az óriások között mindössze

5 százalékos tesz ki az óriások javára, már pedig ezért a kis különbségért nem érdemes a telhetetlenül sokat fogyasztó óriásokat tenyészteni.

Miért hasznos a házinyultermesztés?

A nyulprém napról-napra kelendőbb árucikk, mert olcsó, puha, könnyű és meleg, azontul a csincsilla, a bécsi kék és ezüst festés nélkül is használható, festve és nyírva pedig mindenik alkalmas nemcsak szörme-utánzatok készítésére. Ha sikerül nagy tömegben egyforma minőségű gereznt kitermelni, a kereslet csak élénkül.

Az angoragyapju könnyűsége, nagy melegtartó képessége közismerten felülmúlhatatlan, tetszetőssége versenyen kívül áll, tartóssága is kielégítő s mind tisztán, mind egyéb textíliákkal keverve még hosszú időn át keresett cikk lesz a hirtelre és szőő iparban, kizűtemben és gyárban egyaránt. Ebben a tekintetben tehát nincs mit félni a tultermelésről, sem pedig az árak esésétől.

A házinyul hús finomrostu, puha, fehér vagy halványvörös színű, zsírja sárgásfehér és bizalt állapotban eléri a 13—14 százalékos is, bár rendes mennyisége csak 1 százalék körüli, s főleg a hasüregekben s nem az izomrostok között rakódik le. Fehérjertartalma 21 százalék, víztartalma 75.5 százalék. Leginkább a borjuhushoz hasonlítható. A borjuhush általánosnak könnyen emészthető, még betegnek is ajánlott husként ismeretes, a nyulról pedig most azt látjuk, hogy táptérték s így emészthetőség tekintetében is közel áll hozzá. S hogy a nyulhús fogyasztás nálunk alig terjed, egyedül rosszakaratu koholmányok, vagy indokolatlan tartózkodásnak tulajdonítható. Ezt igazolja az alábbi néhány adat is. Franciaországban 1930-ban 85 millió nyulat vágtak le közfogyasztásra, amiből egyedül Párisra 15.5 millió nyul esett. London nyulfogyasztása ezt is felülmúlja, mert ott évente 26 millió nyulat fogyasztanak. De legjellemzőbb az a belga szokás, mely a lakásból elköltőztet arra kötelezi, hogy az utána beköltöző új lakó részére egy pár házinyulat hagyjon vissza.

Néptünknek is meg kell barátkoznia a nyultermesztéssel, mert ez a kedves és szapora háziállat amellet, hogy szórakoztat, nemcsak hust és gyapjút, meg prémet, de lábfejéhez felsőbőrt is szolgáltat s így valóban könnyíteni fog a mindennapi gondokon.

A MNSZ Kisállattenyésztő Szakosztálya készséggel rendelkezésre áll a nyultermesztőknek és jutányos áron nyulak ki-osttásával ingyenes szaktanácsal igyekszik minél több hívet szerezni a kisállat-tenyésztés ezen elhanyagolt ágának és minden törekvését arra összpontosítja, hogy kitenyészze az erdélyi rőghnek legmegfelelőbb, edzett, nagy termelőképességű, jó takarmányértékesítő fajtákat s ezért szeretettel várja az új, lelkes tag-társakat, akik közhasznú munkásságának elérésében segítik.

SZEGHÓ DÉNES

KARÁCSONYI VALLOMÁS

Pomposan tíz évvel ezelőtt történt, a Szentestén. Kegyetlen, száraz, hideg szél süvített már negyedik napja Bukaresztben. Már egy héttel ezelőtt eladtam megviseit télikabátomat és — jól emlékszem — december 24-én reggel dobott ki a házi-asszonyom a szobámból, amelyet azután bérlettel, hogy felmondtak a vállalatnál, amelyet „nacionalizáltak”. Barátaim — csupa román fiú, — hiába igyekeztek újból „kenyérbe tenni”. Reménytelenül apró szivességeiből éltem, amikor az utcára kerültem. Rongyosan, borotvátlanul és éhesen. A nagyváros lázasan készülődött a másnapi nagy ünnepre. A belváros fényes tűzleteiben alig fért a sok vevő, a Călea Victoriei egymás után suhantak a bevásárló dákákat fuvarozó ragyogó gépkocsik.

Lyukas cipőmben fázósan topogtam a dermesztő hidegben. Aznap már semmit sem ettem. Fogvacogva néztem a hentes-tűzletek inycsiklandozó finomságait. Estefelé már az éhséget sem éreztem, csak rettenetesen fáztam. Egy hölgynek megakadt rajtam a szeme, már nyúlt is a táskája után, de aztán meggondolta a dolgot, mert heves szélroham seprét az utcán végig. Le kellett volna húznia a keztyűit. Már későre járhatott az idő, amikor a külváros felé indultam. Így szégyeltem valamelyik barátomhoz bekopogtatni. Egy elkésett asszony nehéz csomagot cipelt egyik néptelen utcán. Utána-eredtem. Gondoltam, segítsek neki, hátha ad annyit, amennyiből egy kocsmában megmelegedhetek. A nő észrevett. Azt hitte, megalkarom támadni és visítva futásnak eredt.

Letörve bandukoltam tovább. A lábam már nem is éreztem. Egy törött kerítés mögöl, mintha valami párafélt látam volna szállni. Bebugtam a hiányzó deszkák között. Apró trágyadomb volt egy elhagyott telken. A kerítésnek dölve melengtettem gémberedett lábaimat a meleg trágyában. Később leültem. A kerítés a vad szelet is felfogta. Ahogy kuporogtam, a karjaimmal átfogtam a térdeimet, a fejemet a térdemre eresztve elbóbiskoltam.

Arra ébredtem, hogy valahol messze mélyen kong a székesegyház nagy hangja. Vidám kurjantás és lövöldözés hangját is hozta a szél.

Arra gondoltam, hogy ebben a pillanatban született a megváltó. Az ősszakállú főpap most fordul meg az oltár előtt és felmutatja a hívőknek a szentséget. Meleg, fényes lakásokban most kocintják össze poharaikat az urak, boldog ünnepet kívánnak egymásnak és, újabb bor és sült kerül az asztalra. Valahán én is ütem ilyenkor meleg szobában, sült és bor mellett.

Azután ájulásszerű álomba zuhantam. Éles, hasító fájdalmat éreztem az oldalamban, káromkodást hallottam. Valaki oldalbaragott. Fagyott tagjaim nem akartak engedelmessékedni, mikor fel akartam állni. Ugy segített talpra egy férfi. Részeg volt.

— Na, gyere haza — motyogta és karongott. Apró befagyott ablaku vityillók között támogattuk egymást. Csak egy-egy éhes kóborkutya vakkantotta el magát néha. Az egyik apróablakos házba nyitott be a kísérem. A kicsi szobában áporodott volt a levegő, de meleg volt. Egy rozoga ágyban asszony fektült két apró gyermekkel. Az asztalon lecsavarva egy petróleumlámpa. Egy ládára ültem le a főző-kályha mellé. A férfi cujkát vett elő, a kezembe pedig egy tálat nyomott. A tában cukrozott, főtt buza volt.

Nem kérdezte, ki vagyok, honnan jöttem, mi a nemzetiségem, milyen iskolai végzettségem van, hogyan kerültem az utcára. A fal mellé mutatott. Egy kíváncsi, szakadt szalmazsák hevert ott. Ráfeküdtem. Az asszony az ágyban valamilyen mormogott. A férfi egy ócska meleg rongyot dobott rám. Mindketten egyszerre mondták:

— Sáracu — szegény.

TIBOLDI BÉLA

A „SZIHOLOGUS“

Irta: NAGY ISTVÁN

Ha fehér papír kerül elé, nyomban írásra ingerel. A jómultkoriban is így jártam. Fiókomban kotorászva egyszercsak azon kaptam magam, hogy tiszta papír és ceruza hever előttem. Irni kellene valamit, motoszkált bennem a vágy. De egyetlen épkézláb gondolat sem villant a papírra. Tízpercenyi kínlás után, úgy találokra lefirkantottam egy nevet: Benkő Sándor. Vajjon ki lehet ez a Benkő Sándor? — tűnődtem bosszusan. Mi a csodát jutott eszembe pont ez a név? Tudommal sohasem is volt ilyen nevű barátom, vagy ismerősöm. De ha már leírtam, tüsse kő, megismerkedem vele, utóvégre nem is olyan rosszhangzású név ez. Nem vall valami történelmi eredetre. Bizonyára valami szerény kisember rejtezik mögötte, talán éppen erdélyi származású. Várjunk csak, hátha egy régen látott munkásember viseli.

Amint magam elé próbáltam képzelni, izgatott gyorsasággal egy időtlen alakot rajzoltam a papírra, szemet, száját, kezét, lábát aggattam rája, az orra alá pedig kis bajuszt pódöröztettem, végül tisztességesen felruháztam. Kabát ujjá könyökig feltűrve s miért, miért nem, nyakába festékes zsákkötényt akasztottam. Kész. Most már csak életet kell lehelnem belé. Miután ez is megtörtént, biztattam: szóljon valamit. Ótótóvan próbálta végtagjait s igen szomorúan tekintgetett jobbra, balra, kihez is szólhatna e kietlen papírsivatag közepén. Végre szemrehányóan rámtévedt tekintése sikerült szemével:

— Igazán nem szép magától — szólalt meg morogván — hogy pont engem állítottál szégyenplatra. Mitévő legyek itt egyes-egyedül? Tessék nekem feleséget, gyereket adni, aztán valami tisztességes munkát, rendes órabérrel, szoba-konyhás lakást a gyár közelében, hogy ne költsek még autóbuzsra is.

— Tyűh, hiszen ez nagyon életrevaló ember, — örvendtem meg módfelett. — Sebtyben asszonyt és három gyereket firkáltam mellé, de ő tiltakozva utasította vissza, hogy ne csáljak, mert neki csak két gyereke volt akkoriban, mikor találkoztam vele, a felesége pedig jó husban levő fehérrné, nem ilyen husjegyvel táplált nyakigláb. Csodálkozva faggattam: tényleg találkoztunk volna már ebben az életben?

— Hát nem emlékszik? — kérdezte türelmetlenül. — Maga a kezem alatt dolgozott a gyufagyárban.

A gyufagyárra emlékeztem, rá azonban nem, de nem akartam vitába szállni vele. Gondoltam, míg sebesen körérajzolom a gyufagyárat, azalatt majd csak eszembe jut, vajjon igazán ő is ott dolgozott a ládaszedőgépek között. A gyárral hamar elkészültem. Egy-kettőre munkába igyekvő tömeget is varázsoltam az én Benkőm mellé, aztán sorsukra hagytam őket: lám, mi telik ki belőlük. Alakjaim a gyárkapuba csödülvé, bizalmasanul méregettek egymást. Közben a gyár háromnegyedikére dudált, akár csak akkor régen az igazi. Mégsak a visszhang is ott cseflett-böflett a ceruzavonású vékony épületefalak között. Midőn a visszhang elhalt, egy takaros asszony kivált a tízes pakksomagoló asszonyok közül s átment a ládaszedő munkások csoportjához, akik a gyáruddvarra tudólvá a raktár rakodó tornácára igyekeztek. Benkő Sándort megállította s azt kérdezte tőle:

— Maga az a hűres?

— Miféle híres? — meresztette rá Benkő Sándor pontnyi szemét a minden irányban szögletesre sikertit asszonyra.

— Az, aki azt hirdeti, hogy érteni kell a szihológiaihoz.

— Persze, hogy ő az — kiáltotta nevetve az egyik ládaszedő, akinek ügyetlenségében elfeledtem száját rajzolni. Sapkája meg úgy állt a fején, mintha ruhafogas nőtt volna ki a fejébubjánál... De kicsoda bolondságot kérdezek ezek a rajzemberek az én Benkőmtől? Mi az, hogy szihológus? nem pszihológust akart mondani az asszony?

Egyszerre eszembe jutott minden. Benkő Sándor valóban az a személy, akinek mondja magát. Az elemrajzolt figurák hirtelen hussal, étellel, egyéniséggel teltek meg. Benkő Sándor festékes zsákköténye is értelmet nyert. Ő volt a raktár ládaszedője. Félteglányi gumibetűket fekeie festékebe mártott s az ország minden ré-

szébe irányuló gyufásládákat megcimezte velük. A fekete festékből még vasárnap sem tudott kitisztalkodni. Munkástársai ezért néha azzal ijesztgették: vigyázzon, ne sokat mosakodjék, mert ha véletlenül sikerül megfiherednie, kiseret belőle az asszony. A szihológus gunynevét azért ragadt rá, mert örökké azt vitatta, hogy semmi sem lehetetlen, csak érteni kell a nyitját a dolognak. Ezért aztán mindenki azon törte a fejét, milyen nehéz feladat elé állíthatnák, hogy szégyenben maradjon. Horák ur, a raktárnok, akit a ládaszedők kétféjű sárkánynak neveztek a bal-füle tövére nőtt cipőnyi daganata miatt, egyizben kulcsomóját rázva, bosszusan hívta magához:

— Nézzé maga, nagyszájú. Ez a kulcs tegnap még vigan kizárta a szekrényajtót, ma pedig egyet sem fordul.

Benkő letérdelt, a kulcsot meg bedugta a zárba, félszemét közben lehunyta, a másikkal viszont a zárba kukucskált, kabátja hajtókájából aztán gombostűt húzott ki, kétszer-háromszor beleszúrta a kulcslyukba, majd odavergette a szék lábához, végül beléfutyult a kulcsba, és a zár ki-nyílt.

Horák ur megcsóválta mindkét fejét, egyiket a nyakán, másikat a fületővén s tisztelettel mormogta:

— Maga igazán nagy pszihológus, Sándor.

Ez a szó a ládaszedők ajkán szihológusra kopott, s attól kezdve csak így szólították Sándort. Ő nem tiltakozott. Horák urat kifaggatta az idegen szó értelme felől, aztán már maga is hasznáta. A raktárnokon aratott győzelme után lépten-nyomon hangoztatta, hogy a „szihológiai”-val kinyit ő minden szívet és lakatot, a fősvényt adakozóvá, a bőkezűt zúgorivá teszi. Társai a fősvénységgel nem próbálták szaván fogni. Senki sem volt hajlandó bevallani, hogy fősvény lenne, bőkezűsködére viszont egyiknek sem futotta fizetésből. Más lehetett pedig nem igen tudtak elje állítani. Benkő kedve szerint választhatja ki magának a segítségére szoruló dolgokat. Például Subáné örökké szidta a mézárosokat a nehezen fővő marhahusuk miatt. Mire Benkő azt tanácsolta, surjon egy nagy, új szeget a husba s meglátja, olyanra fő vele, mint a szopósbarány.

Subáné szót fogadott. Híre ment a szeggel főzött husnak a gyár valamennyi asszonya között, akik meggyőződéssel mondogatták, mióta úgy puhítják a leveshust, nem olyan rágós, mint a boeskor-talp. Benkő szoktatta rá a gyáriakat a „Munkás Újság”-ra is, pedig a szervezett

vasások azt hirdették, hogy nem lehet megvétetni evvel a félparaszt társasággal egy példányt sem. Hogy a virtuson kívül Benkő egyébe is ösztöklélte volna, azt ma sem tudom, de jól emlékszem, mikor kopogós tétre fordult az idő s a jéghideg cementen topogó lába majd megfiagyt, Benkő rábeszélte őket, hogy kapca helyett húzzanak újságpapírt a bakancsba. E célra másnap egy halom régi „Igazságot” cipelt a gyárba. Szétosztogatta a fagyoskodók között, azok ebédidőben beleolvastak s hetek múlva egyik is, másik is előállt: hol kapni abból az újságból frisset is, mert ez nemcsak kapcának jó?

E miatt egy tavaszi napon Benkő Reiter igazgató ur szemüvege elé hívtatták. Az üveg mögül az igazgató ur ráparancsolt, hogy a „szihológiai” ne tévessze össze a szocializmussal s jó lesz, ha „Igazság” helyett „Reggeli Lapokat” ajánl kapcának. Benkő az igazgató ur tanácsát elmondta a gyáriaknak s azok nevetgélve mondogatták, hogy a „Reggeli Lapok” nem olyan tartósak, mint az „Igazság”. Ez az eset akkora tekintélyt szerzett Benkőnek, hogy Lázárné a berakó osztályról, aziránt faggatta, mit tegyen, hogy az urát leoszoktassa az italról?

— Az már nem olyan egyszerű — csóválta fejét Benkő. — Ahhoz már magának is értenie kell, a „szihológiai”-hoz. — Tanitszon meg rá, — rimázkodott az elkéseregett asszony, — az uram kiinná még a Nagyszamost is. Azt kívánja, hogy én is vele igyak. Már alig bírok ellentállni neki.

Benkő Sándor másnap hozott Lázárnénak egy ténylegnyi vastag könyvet. Hogy mi volt a címe, bizony én nem néztem meg, de Lázárné a könyv láttára szinte holtra ijedt.

— Jaj, édes Istenem — kapott a szívéhez — hiszen, amíg én ezt kiolvasom, el-részegesednek még az unokáim is!

— Nem baj, — vigasztalta Benkő, — Olvassa csak ki, legalább maga és a déd-unokái nem részegesednek el.

Lázárné azonban nem mert mekivágni a vastag könyvet. Mások viszont tizen is utánakapkodtak. Kézről-kézre adták olvasni s a dolog vége az lett, hogy egy szombaton fizetésiavítást kért az egész gyár. Benkő biztalt meg: legyen ő a gyár szája. Reiter ur szemüvege majd elrepedt a méregtől. Fenyegette Benkőt: adok én magának „szihológiai”. Nem megmondtam, hogy kapcának jó a „Reggeli Lapok” is. De majd én megmutatom maguknak a magyarok Istenét. És megmutatta. Nemsokára ezután beleolvadt a Kröger-féle svéd gyufatörősztebe, gyárát leállította, Benkőket meg szelnek eresztette. De amilyen makacs ember volt ez a Benkő, biztosan ma is „szihológizál” valamerre.

Képek a londoni ifjusági világértelkezeletről

Hatvanhárom nemzet harmincefélő fiataljának képviseletében közel 600 külföldi vett részt a londoni ifjusági értekezleten. Az ünnepélyes megnyitót, több ezer főnyi közönség előtt, a hatalmas Albert Hall-ban zajlott le. Minden ország küldöttje nemzeti szín zászló alatt, többnyire nemzeti viseletben vonult fel. Megható pillanata volt a megnyitót ünnepélynek a fiatal küldöttek esküje. Hangosan, együtt mondták el a nagy fogadalmat: „Megfogadjuk, hogy megteremtjük minden faj, minden szín, minden nemzet, minden hit ifjuságának egységét és kipusztítjuk a fasiszmus maradványait erről a földről... Megőrizzuk az igazságos és tartós békét. Felépítjük a szép és szabad világot... Fiatalágunkból, keserű tapasztalatainkból kovácsoljuk össze az egységet. Készen és egységesen menetelünk előre, a jövő-dőrtől”.

Másnap aztán megkezdődött a komoly munka. Félretéve az ünnepiességet, a Seymour Hall hatalmas termében asztalok mellé, jegyzetek fölé hajlott 600 fiatal fiú és lány. Megkezdődött a vita. Tíz napot át számtalan nyelven hangzottak el érvek és ellenérvek, biztosságok és munkacsoportok dolgoztak, amíg végül is, a tanácskozás befejeztével készen állt a mű, megllett az eredmény: megszületett a De-

mokratikus Ifjusági Világszövetség. A szövetség alapszabályát részletes vita után szövegezték meg. Volt javaslat, amely ki akarta hagyni a szervezet nevéből a „demokratikus” szót. Voltak, akik a tartós béke és a fasiszmus elleni harc követelését akarták törölni az alkotmányból. De végül a kemény demokrácia érvénysült. Az utolsó szavazásnál már nem is volt ellenvetés. Az értekezlet egyhanguslag, ellenvetés és tartózkodó szavazat nélkül fogadta el a kész alkotmányt.

A Világszövetség elnöke francia: Guy de Boisson. Négy alelnök van: egy szövetségszövetségi, egy kínai, egy amerikai és egy angol. A tanácsban két román is helyet foglal.

A román küldöttség vezetője, Gheorghiu Mihnea szerint a román küldöttséget Londonban nagy előzékenységgel fogadták a vendéglátók és rendkívüli rokonszenv nyilvánult meg irántuk a többi országok küldöttei részéről. A nagygyűlést az őszinteség és a nemzetek valódi barátsága jellemezte — mondotta Mihnea Gheorghiu.

A magyar küldöttség ma oknyai kis csapat volt. Őt hivatalos küldött, azoknak is egy része öt napot késett. A magyar ifjusági is két helyet kapott a Világszövetség Tanácsában.

KARÁCSONYI VALLOMÁS

1943 karácsony havában katona voltam Katona voltam, nem is tudom már mióta de akkortájt igen erősen elfogott a keserűség. Se végét, se hosszát nem láttam a történelemnek s minden reggel, ug éreztem, hogy akkor is késő lenne, ha tegnap kötötték volna meg a békét.

A harcterek en erős baj volt, illetve hádehogy is volt baj. A német hadsereg rogyadozva hátrált keleten s ez reménykedéssel töltött el. Ugyanakkor azonban veszélen fogyott, olvadozott az a hadtest amelyhez az én ezredem is tartozott s egyre erősítéseket kértek itthonról.

Nyugtalanító napok voltak. S éppen ebben az időben jutott el hozzám egy folyóirat felszólítása, ami pont tölem akart karácsonyi verset. Dehogy volt nekem kedvem versekhez! Bosszusan dobtam félre a levelet s elindultam a lakonyáiba.

Mintha azonban tavasz dsinek incselkedtek volna velem, már a domboldalról meredeken lefelé vezető út közepetárára csengen kezdett a fülemben valami homályos zene, ütemek és rimek töredéke bukkantak fel váratlanul és a domb aljáig két sort el is tudtam magamban mondani.

Ebben a pillanatban éreztem, hogy a bennem lévő nyugtalan keserűség egyszerre alakot kap. A szabadság és a béke vágya elbírhatatlanul fojtogatott és hangot kellett neki adnom. Világá akartam kiáltani, hogy ebből a pokoli sötétségből meg kell bennünket váltania valakinek. Így tört ki hát a vers első szakasza, mint valami fenyegető követelés a kö-zömbös ég iránt:

Foszlik a fény, fogy a hő,
köszelődik az idő,
meg kell már szülned!
Gyilkosok is a pázsitokon,
iszorodik az ár szorok
édes énekednek.

Most már szinte áradás-szerűen szökdelték agyamba a sorok. De jaj, csak utólag vettem észre, hogy tartalmuk milyen könnyen félremagyarázható. Mert vajjon mi az a bettefelmű csillag ábruháját magára öltő „jót jelentő csillag”, hát még a „három keleti király”? A kérdéses második szakasz ugyanis így hangzott:

Nem tudjuk, hogy merre fog
jót jelentő csillagod
rőt égűkre kelni.
De a jászol barmá vár
s három keleti király
készen utra kelni.

En nagyon is jól tudtam, hogy ebben az időben folytak a teheráni tanácskozások s a három „keleti király” csakugyan utra készülődött éppen felénk — de attól félttem, hogy ezt majd a sajtóellenőrzéssel megbízott uriember az én versemre vonatkoztatja és akkor jaj lesz nekem. De most már mindegy volt. A vers feltartóztatlanul hömpölygött előre.

Az alázott s a szegény
sorsa sürű éjjelen
jöttől után reszket...

A befejező három sor szinte olvadvá ömlött ki élelem s máris a negyedik szakaszhoz értem:

Vérben-vaaban nevedet
rebegik a nemzetek,
antogják a népek.
Vedd le róink a sötét
égető vas szerszét,
ahogy megigérted.

Az ötödik szakasz arról beszélt, hogy nem családhatunk már, meg kell érkeznie a szabadelónak és végül a hatodik szakasz:

S mented mer, akit szeretünk,
gyermekünk és kedvesünk,
barátunk és vetünk!
— ha majd Krisztus született,
— áld meg ősi szeretet,
minden ellenségünk!

Másképp nem tudtam megmondani, így kellett mindenki tudomására hoznom, hogy az „ellenségre” én csak áldást kívánok.

Megvolt hát a vers és ha megvolt, akkor közhí is akartam. Meg is jelent. En szurkoltam. De ok nélkül. Mert a verset ősi szokás szerint senkisé megolvasta el.

SZEMLÉR FERENC

KURKÓ GYÁRFÁS

lakatos-, sodrony-, drótfonat-
és vasbutorkészítő üzeme

Brassó,
Hosszu-utca 123 szám alatt
Telefon 29-96.

KÓNYA JÓZSEF

mészáros- és hentesáru üzeme

Brassó,
Hirscher utca 1. — Telefon 19-01
Hosszu utca 87. — Telefon 19-02
Állapítási év 1931

Brassói Villamosmű R. T.

Brassó,
Strada Regele Carol 24 szám.
Telefon 14-30.

„NIVEA“ R. T. KRÉM-ÉS FOGPÁSZTAGYÁR

BRAȘOV,
Str. General Traian Moșoiu 39
Telefon: 13-10, 13-11.

SCHIEL TESTVÉREK GÉPGYÁR R. T.

Igazgatóság és gyártelep:
Brassó, Calea Victoriei 90
Telefon: 1710, 1711, 1712

Fiók: București, Strada Brezoianu 21
Telefon: 5-79-75 / Sürgőnycim: SCHIELS

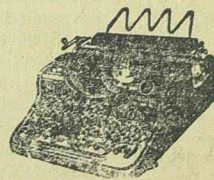
*

Acél és szürkeöntvények, nikkel,
sárgaréz és bronzöntvények
Kovács és kazánkovácsműhely
Mégmunkáló műhelyek és javítási osztály

ESZTERGAPADOK, SPIRÁLFURÓK,
MENETVÁGÓ SZERSZÁMOK,
MINDENNEMU GEPÁLKATRESZK
VIZITURBINÁK, REPÁVÁGOK

Író, számláló-, könyvelő-, címző-,
sokszorosítógépjavitó szakműhely.
Új és használtgépek lerakata.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU
SOKSZOROSÍTÓGÉPEK
melyekre előzetes megrendeléseket
felveszek.

TODOR ION IUN.
Brașov, Strada Reg. Carol 31.
Tel. 2947-2801.